

Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu

Sosyal Bilgiler

6

Çalışma Kitabı

YAZARLAR

Abuzer UŞAR
Alper Gaffari ERDİNÇ
Doğın GÜLHAN
Hasan ÇINAR
Kadir KURNAZ
Kemal ÇALĞAN
Mahmut Nebi PARMAKSIZ
Mahmut YÜCEL
Mehmet Reşat ATLIHAN
Murat ÖZDEMİR
Ömer Faruk GÜNEŞ
Yusuf YILDIZ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI.....: 9015
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....: 2772

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayınlanamaz.

EDİTÖR

Yusuf YILDIZ

DİL UZMANI

Nermin GÜNDOĞAR

GÖRSEL TASARIMCI

Mehmet Arif ASLAN

ISBN 978-975-11-7184-9

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 04.07.2022 gün ve 53243187 sayılı yazışmasıyla çalışma kitabı olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

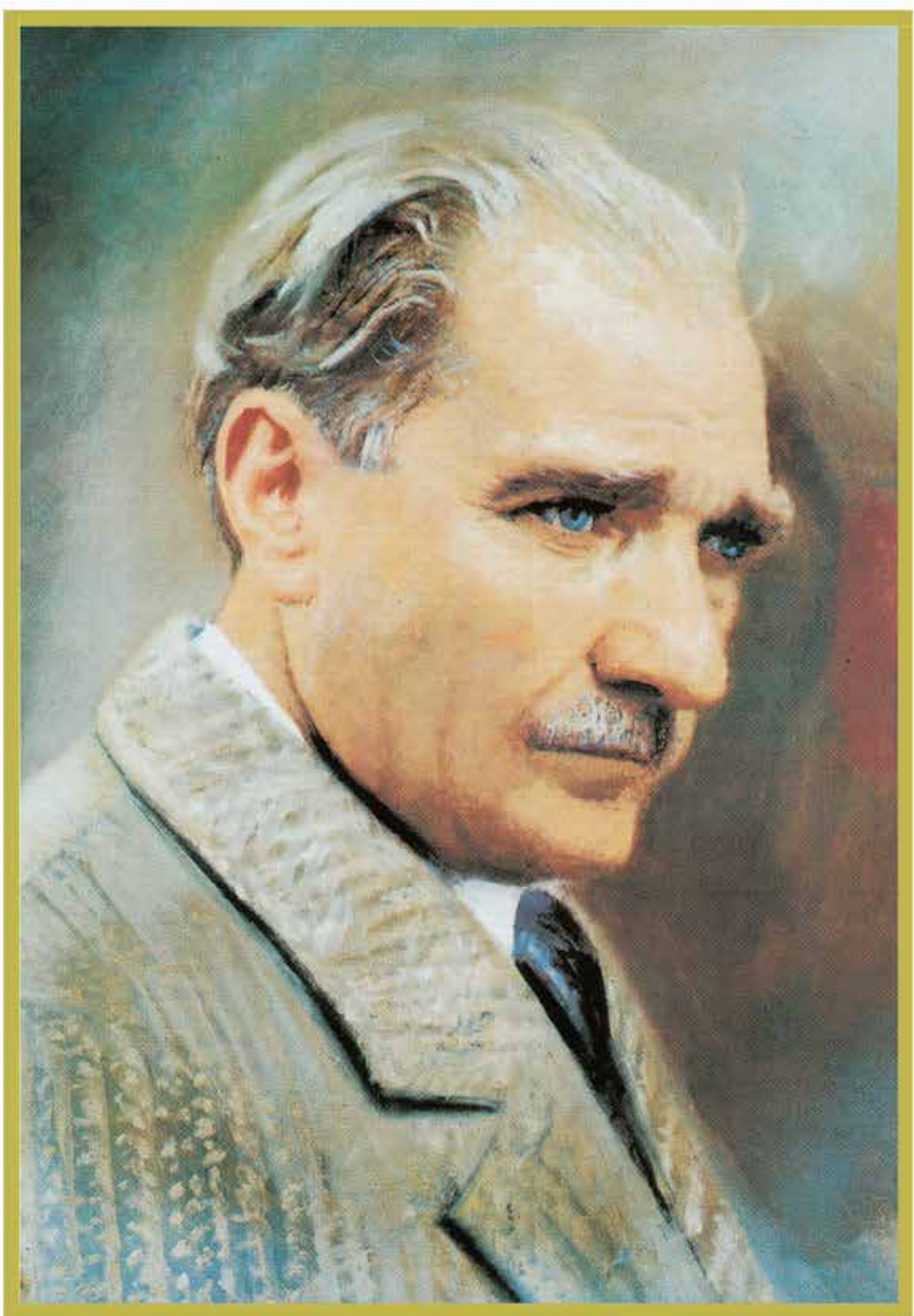
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİREY VE TOPLUM

ROLLERİMİZ	9
ÖZDEN KÜLTÜRE	12
FARKLILIKLARIMIZLA DEĞERLİYİZ	14
BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ.....	21
ETKİN BİR VATANDAŞIM.....	26
BULMACA	31
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI	32

2. ÜNİTE: KÜLTÜR VE MİRAS

BOZKIRIN SAHİPLERİ.....	39
ARABİSTAN'DA DOĞAN GÜNEŞ	43
TÜRKLER VE İSLAMİYET	48
TÜRKLER YENİ YURDUNDA	51
UYGARLIKLAR BULUŞUYOR.....	57
BULMACA	62
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI.....	63

3. ÜNİTE: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

DÜNYANIN NERESİNDEYİM?.....	69
ÜLKEMİZİ TANIYALIM.....	75
ÜLKEMİZDE NÜFUS VE EKONOMİ.....	82
DÜNYADA İKLİM	85
BULMACA	88
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI.....	89

4. ÜNİTE: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

ARAŞTIRIYORUM, ÖĞRENİYORUM	95
HAYALİMDEKİ GELECEK.....	97
ARAŞTIRMA YAPIYORUM	100
EMEĞE SAYGI DUYUYORUM	102
BULMACA	104
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI.....	105

5. ÜNİTE: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

ÜRETEREK GÜÇLENİYORUZ.....	111
BİR PROJEM VAR.....	122
VERGİLERİMİZ HİZMETE DÖNÜŞÜYOR	128
NİTELİKLİ İŞ GÜCÜ	131
MESLEK SAHİBİ OLUYORUM	133
BULMACA	137
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI.....	138

6. ÜNİTE: ETKİN VATANDAŞLIK

YÖNETİM BİÇİMLERİ	145
ÜÇ KUVVET (YASAMA, YÜRÜTME, YARGI).....	149
KARAR ALMA SÜREÇLERİNE KATILIYORUM	152
DEMOKRASİMİZE SAHİP ÇIKIYORUZ	156
GÜCÜMÜZ ANAYASA	159
TOPLUMDA KADIN.....	164
BULMACA	167
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI.....	168

7. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR

TÜRK CUMHURİYETLERİ VE KOMŞULARIMIZ	173
ÜLKEMİZİN EKONOMİK İLİŞKİLERİ	177
KİTALARI VE GÖNÜLLERİ BAĞLAYAN KÖPRÜ: TÜRKİYE.....	180
POPÜLER KÜLTÜR VE KÜLTÜRÜMÜZ	182
BULMACA	184
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI.....	185
CEVAP ANAHTARI.....	191
BULMACA ÇÖZÜMLERİ	202
ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI.....	203
SÖZLÜK	204
KAYNAKÇA	208
İNTERNET KAYNAKÇASI.....	208
GÖRSEL KAYNAKÇA.....	209
TÜRKİYE HARİTASI	214
TÜRK DÜNYASI HARİTASI	215

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

- ROLLERİMİZ
- ÖZDEN KÜLTÜRE
- FARKLILIKLARIMIZLA DEĞERLİYİZ
- BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ
- ETKİN BİR VATANDAŞIM

ROLLERİMİZ

1. ETKİNLİK

A) Aşağıdaki kutucuklara doğuştan ve sonradan kazanılan rollerden üçer tane örnek yazınız.

Doğuştan Kazanılan Roller

Sonradan Kazanılan Roller

1.....

2.....

3.....

1.....

2.....

3.....

B) Sahip olduğunuz rollerin zaman içinde değiştiğini gösteren üç örnek yazınız.

1-.....

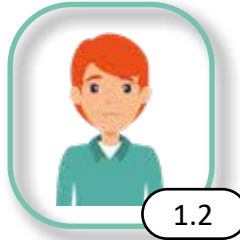
2-.....

3-.....

2. ETKİNLİK

6. sınıf öğrencisi Efe'nin aşağıda verilen gruplarda üstlenebileceği rollere örnekler yazınız.

Temizlik kulübü

Okul

Aile

Futbol takımı

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

ressamlık	rol çatışması	roller
doğuştan kazanılan	haklarımız	sonradan kazanılan
kalabalık	sorumluluklarımız	aile
evlat	ödev yapmak	odamızı toplamak

1-Rollerimiz veroller olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

2-Bireylerin sahip olduğu zaman içinde değişebilir.

3-Yaşımız ilerledikçe ve bulunduğumuz ortamlar değiştikçe rollerimiz değişir. Rollerimiz değiştikçe..... ve da değişmektedir.

4-Okulda sınıf başkanı olan Buse'nin evde kardeşine karşı da sınıf başkanı gibi davranmasına örnektir.

5-Bazı rollere sahip olmamız ilgi ve yeteneklerimize bağlıdır. Bunlardan bir tanesi de rolüdür.

6- olmak doğuştan kazandığımız rollerimiz arasında yer alır.

7- Okula karşı sorumluluklarımız arasında yer alır.

8- Evde yerine getirmemiz gereken birçok sorumluluğumuz bulunmaktadır. Bu sorumluluklarımızdan biri de tır.

4. ETKİNLİK

Merhaba ben Beste. 1985 yılında Ankara'da doğmuşum. İlkokula başladığım günü hiç unutamıyorum. Okulumu ve arkadaşlarımı çok sevdim. O yıl bir kardeşimin doğması beni daha da mutlu etmişti. Artık bir doktorum. Bugün ise çocuğumu ilk kez okula götürmenin heyecanını yaşıyorum.

Yukarıdaki metne göre Beste'nin zaman içinde edindiği rolleri yazınız.

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1	Aynı anda birden fazla rolümüz olamaz.	☐
2	Bazı rollerimiz zaman içinde değişiklik gösterebilir.	☐
3	Sınıf başkanlığı, sahip olabileceğimiz rollerden biridir.	☐
4	Kişinin davranışlarının sonuçlarını üstlenmesine rol denir.	☐
5	Bir öğrencinin eğitimini tamamlayarak mimar olması sosyal rollerin zaman içinde değişmesine örnektir.	☐
6	Okul müdürü olan Yusuf Bey'in bu rolünü evde de devam ettirmesi rol çatışmasıdır.	☐
7	Abla rolü doğuştan sahip olduğumuz rollerden biridir.	☐
8	Bireylerin rolleri değiştikçe sorumlulukları da değişir.	☐

ÖZDEN KÜLTÜRE

6. ETKİNLİK

Okuma Metni

Türk Kahvesi

Türk kahvesi, toplumumuzda misafirperverlik ve arkadaşlığın işareti olarak kabul edilmektedir. Konuklarımıza özel fincanlarla kahve servisi yapar ve onlara bizim için kıymetli olduklarını hissettiririz.

“Gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül sohbet ister kahve bahane.” sözünde de ifade edildiği gibi kahve, sosyal ilişkilerimizde vazgeçilmez bir değer olarak karşımıza çıkar. Aynı zamanda kahve içmek için davet ettiğimiz dost, arkadaş veya yakınlarımızla yaptığımız samimi bir sohbet ya da günlük olayları paylaşma ihtiyacı da gelenek ve göreneklerimizde yer alan ikram kültürünün samimi ve sıcak bir göstergesidir.

1.3

Türk kahvesi içmek veya ikram etmek her zaman diğer bireylerle sosyal etkileşimi olumlu yönde arttıran bir durumdur. Kültürümüzde Türk kahvesinin kendine has bir tarzının olması da onu, nerede ve ne zaman olursa olsun içerken diğer insanlarla geçirdiği mutlu anları hatırlatması bakımından diğer içeceklerden daha özgün ve özel yapar.

“Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği” 2013 itibarıyla ülkemiz adına “Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu [UNESCO (Yunesko) İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi” ne kaydedilmiştir.

(Genel ağdan düzenlenerek alınmıştır.)

Kahve ikram etme geleneğimizin toplumsal ilişkilerimize etkisi nedir? Yazınız.

.....

.....

Kahveden başka sosyal ilişkilerimizi geliştiren unsurlar nelerdir? Yazınız.

.....

.....

7.ETKİNLİK

Aşağıda harflerle verilen kavramları, rakamlarla verilen ilgili cümlelerle eşleştiriniz.

A din

B dil

C tarih

Ç kültür

D mimari

E gelenek

1

Şiir, türkü, mâni, ninni, destan gibi kültürel değerlerin oluşturulmasında ve sonraki nesillere aktarılmasında temel ögedir.

2

İnsanların geçmişlerini bilmesinde, geçmişine ait kültürel değerleri öğrenerek yaşatmaya çalışması ve toplumsal birlikteliğin oluşmasında etkili olan ögedir.

3

Bir milleti oluşturan yaşam tarzını, duygu ve düşüncelerin oluşturduğu ortak değerlerini ve içinde bulunduğu toplumun kimliğini inşa eder.

4

Bir toplumda uzun zaman içinde oluşmuş alışkanlıklar, töreler ve davranışlardır.

5

İnsanların eski zamanlardan beri inşa ettikleri ve inançları ile beraber kültürel değerlerini de yansıttıkları yapılardır.

1

2

3

4

5

FARKLILIKLARIMIZLA DEĞERLİYİZ

8. ETKİNLİK

Okuma Metni

Sıla'nın Günlüğü

Bir Pazar Günü...

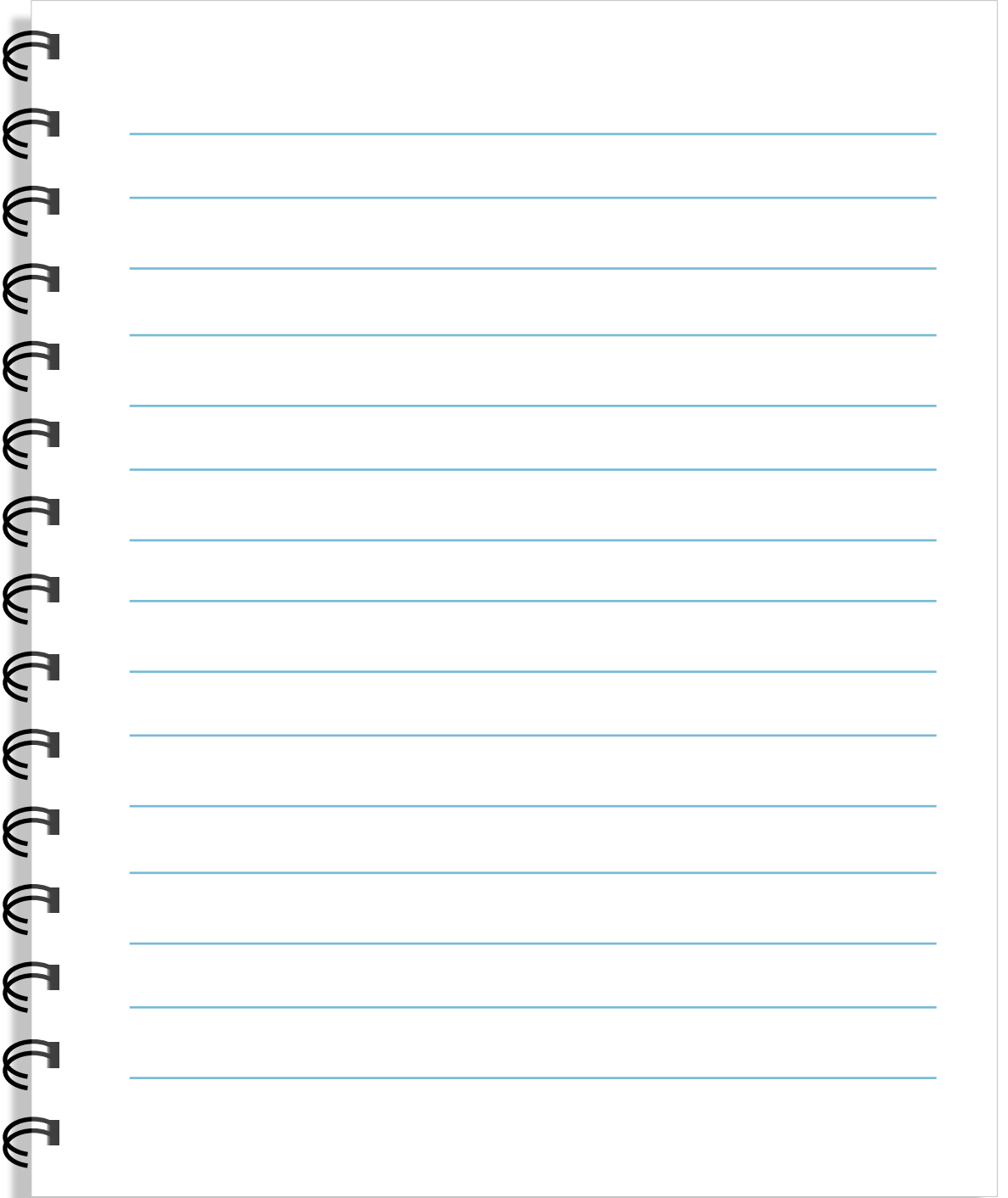
Her pazar olduğu gibi annemin “Kahvaltı hazır!” sesiyle güzel bir sonbahar sabahına uyandık. Elimi ve yüzümü yıkadıktan sonra hep birlikte kahvaltı sofrasına oturduk.

Kahvaltı sofrasında annem bugün Tarihî Çarşı'ya gidip alışveriş yapacağımızı söyledi. Kardeşim Melih gelmek istemedi. Babam Melih'e onu çok sevdiği lunaparka da götüreceğini söyleyince Melih de ikna oldu. Kahvaltımızı yaptıktan sonra ailece evden çıktık. Arabaya binince Melih'in ısrarı üzerine ilk önce lunaparka gitmeye karar verdik. Orası her zaman olduğu gibi kalabalıktı, oyun alanlarını gören Melih'in mutluluğu yüzünden okunuyordu. Hepsine binmek istediğinden yerinde duramıyordu. Oyuncakların bazısı yüksek bazısı alçak bazısı çok hızlı hareket ediyor bazısı ise daha yavaştı. Lunaparka gelen çocuklar ilgilerini çeken oyuncağa binmek için sıralar oluşturmıştı. Oyuncaklar içinde çocukların en çok ilgisini çeken dönme dolaptı. Ancak kardeşim Melih vaktinin büyük bir bölümünü çarpışan arabalarla geçirdi. Lunaparktaki bu gezimizde her çocuğun ilgisinin farklı olduğunu ve her birinin farklı bir oyuncaktan daha çok zevk aldığını gördük.

Lunaparkta geçirdiğimiz güzel saatlerin ardından bir sonraki durağımız Tarihî Çarşı'ydı. Annem ve babam çalıştıkları için birlikte çok vakit geçiremiyorduk. Tarihî Çarşı'da annem ve babam ellerindeki listeyle dükkanları dolaşırken bir çocuğun kardeşime dikkatli bir şekilde bakıp gülmesiyle Melih'in yüzünde beliren üzgün ifade hepimizin neşesini kaçırdı. Melih, down (daun) sendromlu olduğu için maalesef zaman zaman rahatsız edici bakışlara maruz kalabiliyordu. Bu durum hâliyle Melih'i çok rahatsız ediyor ve bizim de üzülmemize neden oluyordu. İnsanlar, kendilerini karşılarındaki kişinin yerine koyabilseler bu şekilde dünya daha güzel ve insanlar daha mutlu olabilirdi. Bazen bir sözümüz hatta bir bakışımız bile insanların kalplerini kırmaya yetiyor.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

"Sıla'nın Günlüğü" metnindeki Melih'in yerinde olsaydınız neler hissederdiniz? Yazınız.

A spiral-bound notebook with a white cover and a black spiral binding on the left side. The notebook is open, showing 15 horizontal blue lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. The notebook is positioned in the center of the page, with a red horizontal line above it and a red horizontal line below it.

9. ETKİNLİK

İnsanlar, sosyal varlık olduğu için topluluk hâlinde yaşar. Bu birlikteliğin devamı için insanlar her zaman uyum içinde olmalıdır. İnsanların birbirlerini oldukları gibi kabul etmesi, onların bir arada yaşayabilmelerini ve uyum içinde olmalarını sağlar.

A

1.4

Çevrenizdeki örneklerden hareketle insanların birbirine karşı saygılı olmak ve uyum içinde yaşamak için ne gibi davranışlarda bulunmaları gerektiğini açıklayınız.

.....

.....

.....

İnsanlar; Sahip oldukları saç rengi, ten rengi ve cinsiyetleri gibi özellikleriyle birbirlerinden farklılık gösterebilirler.

B

Yukarıda sayılan özelliklerimizi belirlemek bizim elimizde midir? Açıklayınız.

.....

.....

Yukarıda sayılan özellikler açısından bizden farklı olan insanları dışlamanın doğuracağı olumsuz sonuçları yazınız.

.....

.....

1.5

10.ETKİNLİK

Sizce ön yargının zararları neler olabilir? Aşağıdaki kutucuklara yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

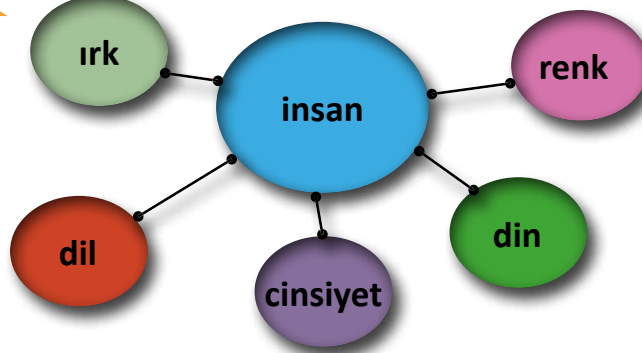
.....

.....

.....

.....

11.ETKİNLİK

Yukarıdaki şekilde insanların sahip olduğu farklı özellikler gösterilmiştir. Bu farklılıklarımıza rağmen huzurlu ve barış içinde yaşayabilmemiz için nelere dikkat etmeliyiz? Ön yargı, empati, ayrımcılık, hoşgörü sözcüklerini de kullanarak yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

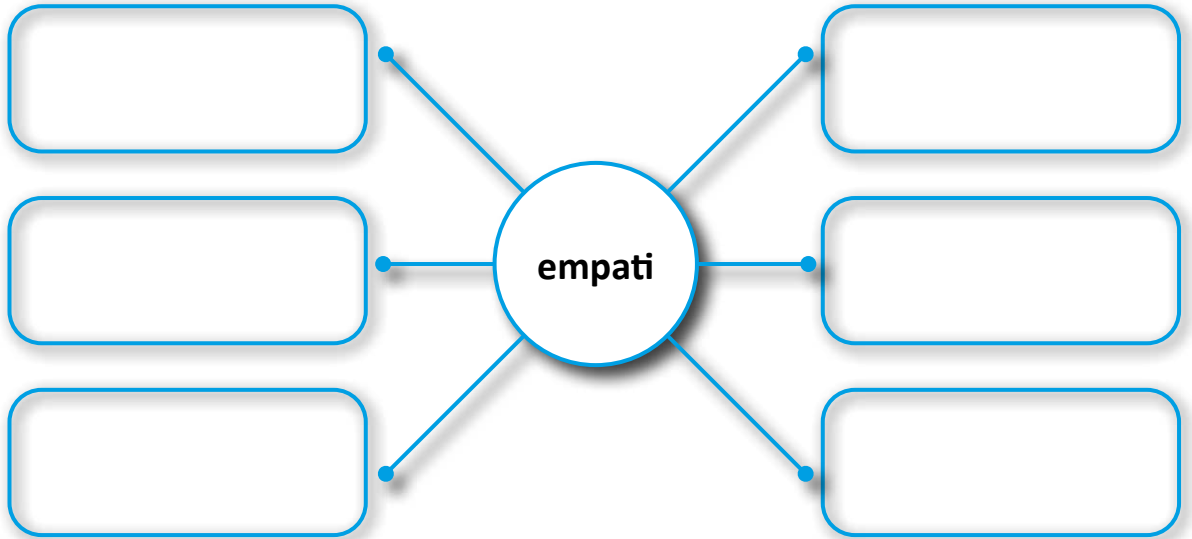
12.ETKİNLİK

Aşağıda yer alan cümlelerden kalıp yargı olanlarını (X) şeklinde işaretleyiniz.

1	Kadınlar duygusaldır.	☐
2	Çok çalışmak başarıyı artırır.	☐
3	Yaramaz çocuklar çok zekidir.	☐
4	Sınıf kurallarına uymak bütün öğrencilerin sorumluluğudur.	☐
5	Pahalı olan ürünler kalitelidir.	☐

13.ETKİNLİK

Empatinin toplumsal uyum açısından önemi nedir? Yazınız.

14. ETKİNLİK

1.6

“Farklılıklar zenginliktir.” düşüncesi doğrultusunda yukarıdaki görselde yer alan çiçeklerin şekil ve renk bakımından birbirinden farklı olmalarını yorumlayınız.

.....

.....

.....

Dünyadaki tüm insanların aynı özelliklere sahip olmasını ister misiniz? Açıklayınız.

.....

.....

.....

15. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1	Her insan kalıp yargılara göre hareket etmelidir.	☐
2	Farklı din ve mezheplere mensup insanlarla bir arada yaşamak kültürümüzü zenginleştirir.	☐
3	Empati, sadece kendi düşüncelerimizi önemsemeyi gerektirir.	☐
4	Ev işlerini yapmak aile üyelerinin ortak görevidir.	☐
5	Engelli bireyler diğer insanları geciktirmemek için otobüse binerken en son sırayı beklemelidir.	☐

16. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

ayrımcılık	saygı	farklılıklar
kalıp yargı	birlik ve beraberlik	empati

- 1) Toplumsal huzur için başkalarının hak ve özgürlüklerine duymalıyız.
- 2) Birlik ve beraberliğimizin güçlenmesi için yaşamın her alanında içeren davranışlardan uzak durmalıyız.
- 3) toplumumuzun zenginliğidir.
- 4) Hoşgörü ve empatiye sahip bir toplumda duygusu daha güçlü olur.
- 5) Tüm Avrupalıların çalışkan ve zengin olduklarını düşünmek olarak gösterilebilir.

17. ETKİNLİK

Aşağıda kalıp yargıya ve ön yargıya örnekler vermiştir. Cümlelerin numaralarını uygun olan kutucuklara yazınız.

- 1) Faruk, bu sınavı kazanamaz.
- 2) Derslerinde başarısız olan bir öğrenci hiçbir işi yapamaz.
- 3) Bu film çok izlenir.
- 4) Erkekler ağlamaz.
- 5) Bence Davut çok şımarıktır.
- 6) Uzun boylu insanlar basketbolu iyi oynar.
- 7) Göreceksiniz, Bekir matematik yazılısından çok yüksek not alarak bizi şaşırtacak.

Ön yargı

Kalıp yargı

BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ

18. ETKİNLİK

Sosyal dayanışma ve yardımlaşma alanında faaliyet gösterecek yeni bir sivil toplum kuruluşu kurduğunuzu düşününüz. Kuracağınız sivil toplum kuruluşuyla ilgili aşağıdaki alanları doldurunuz.

Kuruluşun Adı:

.....

Amacı:

.....

.....

.....

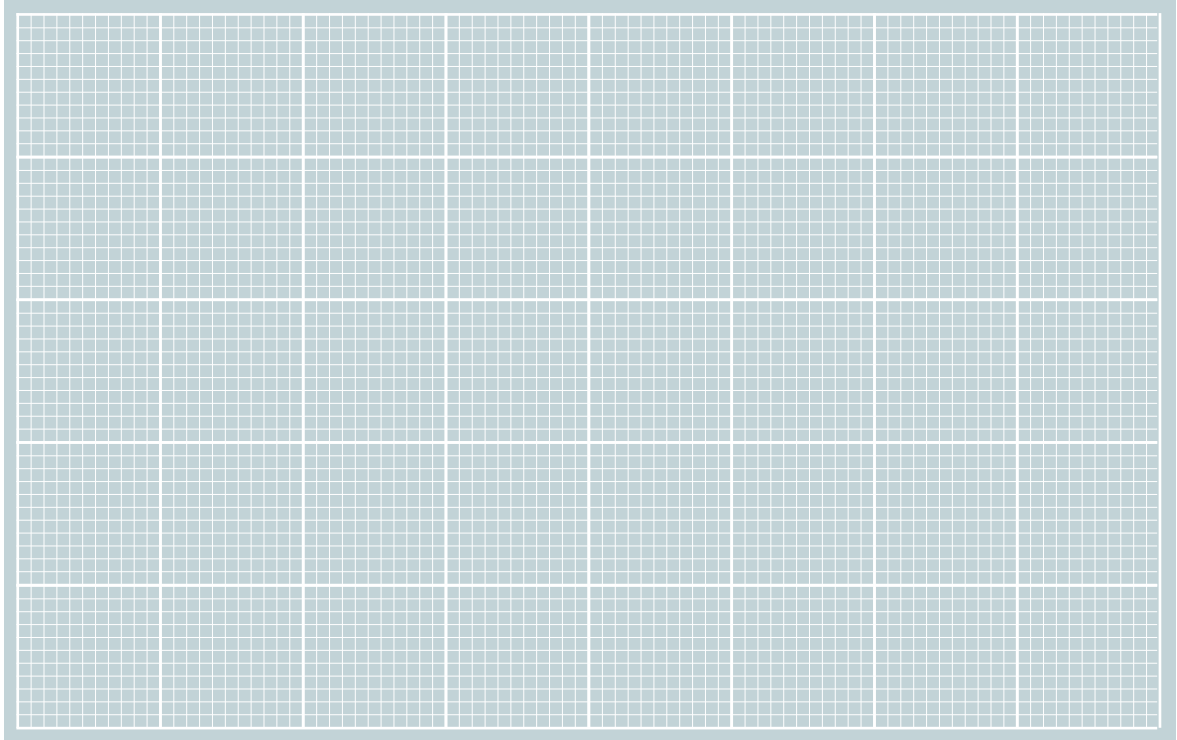
Faaliyet Alanları:

.....

.....

.....

Kuruluşunuzun logosunu tasarlayarak aşağıdaki alana çiziniz.

19. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

darülaceze	imece
sivil toplum kuruluşu	bağış
zimem defteri	sadaka taşları
kamu kurumu	yardımlaşma

1. Bazı kamusal hizmetlerin görülebilmesi amacıyla bireylerin bağışladığı her türlü para ve mülke denir.
2. Genellikle kırsal alanlarda birçok kişinin el birliğiyle bir iş yapması ve böylece işlerin sırayla bitirilmesi anlamına da gelen aynı zamanda toplumsal dayanışma ve beraberliğin en güzel örneklerindendir.
3. İnsanların doğal afet gibi durumlarda birbirlerine destek olmasıduygusu ile ilgilidir.
4. Düşkûnlerevi anlamına gelen 1895 yılında Sultan II. Abdülhamit tarafından kurulmuştur.
5. Toplumdaki sorunları çözmek için gönüllü olarak bir araya gelen ve resmî kurumların dışında kalan oluşumlara denir.
6. Genellikle cami çevrelerinde bulunan ve üzerinde para koyulabilecek bir oyuğu olan toplumsal dayanışmamızın en güzel örneklerinden biridir.
7. Bakkal ve manavlarda bulunan veresiye defteri anlamına gelennde bulunan borçların hayırseverler tarafından ödenmesi yardımlaşma örneğidir.

20. ETKİNLİK

Aşağıda verilen cümlelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma toplum olarak bir arada yaşama duygumuzu güçlendirir.

☐

2

Çeşitli konularda bireylere yardımcı olmak amacıyla kurulan ÇEVKO'nun temel amacı, erozyonla mücadeleye katkı sunmaktır.

☐

3

Türkiye'nin Suriyeli mültecilere farklı alanlarda yardımcı olması, dayanışmanın evrensel olabileceğinin kanıtıdır.

☐

4

Sivil toplum kuruluşlarında çalışan bireyler, yaptıkları hizmetlerin karşılığında devletten maaş alırlar.

☐

5

Sivil toplum kuruluşlarının gelirlerinin büyük kısmını devlet karşılar.

☐

6

Devletimiz sosyal devlet anlayışının gereği olarak zor şartlar altında yaşayan vatandaşlarımıza yardımcı olur ve onların bazı temel ihtiyaçlarını karşılar.

☐

7

Devletin zor şartlar altında yaşayan vatandaşlarına yardımcı olması, onların bazı temel ihtiyaçlarını karşılaması "sosyal devlet" anlayışının bir gereğidir.

☐

21. ETKİNLİK

Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılmanın önemiyle ilgili bir öykü yazıp sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz.

Değerli Öğretmenim, Sevgili Arkadaşlar,

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

22. ETKİNLİK

Talha, hangi balonları vurduğunda sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın önemini ortaya koymuş olur? Aşağıdaki kutucuklara yazınız.

1.7

1

Birlikten kuvvet doğar.

2

Sakla samanı gelir zamanı.

3

Yalnız taş duvar olmaz.

4

Bir elin nesi var iki elin sesi var.

--	--	--	--

ETKİN BİR VATANDAŞIM

23. ETKİNLİK

Kadir Öğretmen: Çocuklar! Bugünkü dersimiz, karşı karşıya kaldığımız sorunlara hangi yollarla çözüm bulabileceğimiz ile ilgilidir. Bu derste hak, sorumluluk ve özgürlük kavramlarından sık sık bahsedeceğiz.

Siz bu kavramlar hakkında neler biliyorsunuz?

1.8

Kerem – Öğretmenim! Ben haklarımızın kanunlarla düzenlendiğini biliyorum.

Hülya – Bence özgürlüklerimiz sınırsızdır.

Hasan – Bazı sorumluluklarımız kanunlarda yer alır. Bunları yerine getirmezsek ceza alırız.

Soner – Seyahat, yerleşme, haberleşme gibi özgürlüklerimiz vardır.

Hilal – Sorumluluklarımız kendimize veya başkalarına karşı yükümlülüklerimizdir.

Emre – Haksızlıklar karşısında sessiz kalmalıyız.

Nisa – Yaşama, sağlık ve eğitim gibi çok önemli temel haklara sahibiz.

Ahmet – Müzik dinlemek bir sorumluluktur.

Arif – Canımızın her istediğini yapmakta özgürüz.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

Yukarıda bazı öğrencilerin yanlış bilgiler verdiği görülüyor. Yanlış bilgi veren öğrencilerin cümlelerini düzelterek yazınız.

1..... adlı öğrenci..... demelidir.

2..... adlı öğrenci demelidir.

3..... adlı öğrenci demelidir.

4..... adlı öğrenci demelidir.

24. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları çarka göre cevaplayınız.

1. Sorumluluklarımızın yer aldığı dilimlerin toplam puanı kaçtır?

Cevap:

2. Haklarımızın yer aldığı dilimlerin toplam puanı kaçtır?

Cevap:

3. Özgürlüklerimizin yer aldığı dilimlerin toplam puanı kaçtır?

Cevap:

25. ETKİNLİK

Aşağıda verilen sorunlara getirilen çözümlerden hak, sorumluluk ve özgürlüklerimiz doğrultusunda olanları "X" ile işaretleyiniz.

1

Murat'ın, sırasına izinsiz oturan arkadaşının çantasını yere atması

☐

2

Merve'nin, yüksek sesle müzik dinleyen komşusunu site yönetimine şikâyet etmesi

☐

3

Nebi'nin yeni aldığı telefonu arızalı çıktığı için iade etmesi

☐

4

Arif'in marketten aldığı, son kullanma tarihi geçmiş ürünü markete iade etmeyip çöpe atması

☐

5

Sokağındaki çöpler zamanında toplanmadığından Alper'in belediyeye dilekçe yazması

☐

6

Aldığı elbisenin yırtık olduğunu fark eden Merve'nin yırtığı diktirip elbiseyi kullanması

☐

7

Kırtasiyeden kitap alan Şule'nin alışveriş fişini vermeyen çalışanı uyarması

☐

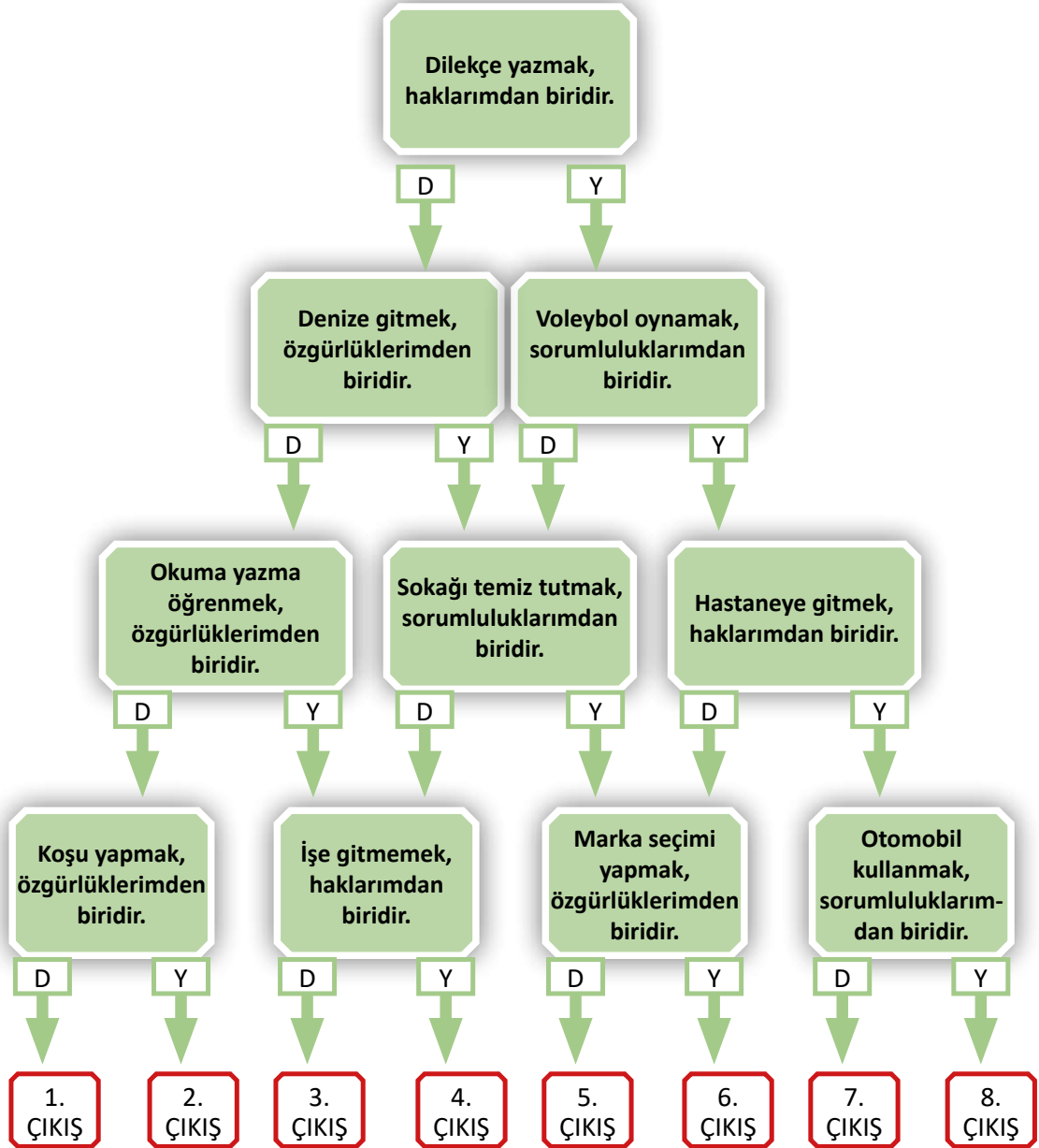
8

Mahmut 'un, okul servisine fazla yolcu alan şoförü yetkililere şikâyet etmesi.

☐

26. ETKİNLİK

Verilen bilgileri okuyup bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yönünde ilerleyerek aşağıda verilen soruyu cevaplayınız.

• Etkinliği hatasız tamamlayan öğrenci kaçınıcı çıkışa ulaşır?

.....ÇIKIŞ

27. ETKİNLİK

1

Cafer'in ödevlerini
zamanında yapması

2

Kolu kırılan Ayşe'nin
hastanede
tedavi olması

3

Gül'ün yerlere
çöp atmamaya
özen göstermesi

4

Bahri'nin Antalya'ya
yerleşmesi

5

Mahmut Amca'nın
emekli olmak için
dilekçe vermesi

6

Sofrayı kuran Fatma
Hanım'a eşi Ahmet
Bey'in yardım etmesi

7

Gazi'nin istediği
renkte giyinebilmesi

8

Pelin'in sınıf
başkanlığı için
aday olması

9

Azra'nın uzaktaki
akrabaları ile ileti-
şim kurması

10

Halil'in aldığı bilgi-
sayar bozuk çıktığı
için onu değiştirmek
istemesi

11

Nehir'in düşüncele-
rini serbestçe ifade
edebilmesi

12

Ali'nin araç
kullanırken yayalara
yol vermesi

1. Örneklerden hangileri **hak** kavramı ile ilgilidir? Kutucuk numaralarını aşağıya yazınız.

.....,,,

2. Örneklerden hangileri **özgürlük** kavramı ile ilgilidir? Kutucuk numaralarını aşağıya yazınız.

.....,,,

3. Örneklerden hangileri **sorumluluk** kavramı ile ilgilidir? Kutucuk numaralarını aşağıya yazınız.

.....,,,

Bulmaca

Verilen sözcükleri bulmaca üzerinde işaretleyiniz.

KARDEŞ	KURUM	KÜLTÜR	DAYANIŞMA
SORUMLULUK	HAK	GÖRENEK	EMPATİ
YARDIMLAŞMA	GRUP	ÖN YARGI	GELENEK
ÖZGÜRLÜK	İMECE	DİL	İŞ BİRLİĞİ

G	I	C	L	C	K	G	E	İ	A	H	A	G
V	R	İ	H	A	P	E	C	Ş	M	P	M	Ö
G	D	S	R	P	E	L	E	B	Ş	F	Ş	R
Z	N	D	U	M	A	E	M	İ	I	M	A	E
A	E	R	P	S	S	N	İ	R	N	V	L	N
Ş	G	A	B	L	L	E	D	L	A	O	M	E
H	T	R	J	E	E	K	Y	İ	Y	G	I	K
İ	A	S	Ü	R	H	P	R	Ğ	A	S	D	D
C	F	K	H	T	E	İ	T	İ	D	T	R	O
E	C	L	D	M	L	M	U	R	U	K	A	Y
Y	C	K	Ü	L	R	Ü	G	Z	Ö	H	Y	N
Ö	N	Y	A	R	G	I	K	D	N	J	R	M
S	O	R	U	M	L	U	L	U	K	Y	E	R

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1) Ali; bakıma muhtaç, engelli veya kimsesiz çocuklara yardım eden kuruluşa bağış yapmak istiyor. Ali parasını hangi kuruluşa vermelidir?

- A) KIZILAY
C) AKUT
B) DARÜLACEZE
D) YEŞİLAY

2) Sivil Toplum Kuruluşları (STK), toplum için gönüllülük esasına göre çalışır. Aşağıda bazı STK örnekleri ve kuruluş amaçları verilmiştir. Bu STK örneklerinden hangisinin kuruluş amacı doğrudan insanlara yardım amacı taşımamaktadır?

- A) Mehmetçik Vakfı: Şehit yakınlarına veya gazi olan askerlerimize yardım etmek için kurulmuştur.
B) Darüşşafaka Vakfı: Yoksul ve yetim çocukların eğitime yardım etmek amacıyla kurulmuştur.
C) Lösemili Çocuklar Vakfı: Lösemi hastası olan çocuklara her konuda yardım etmek için kurulmuştur.
D) Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma Vakfı: Topraklarımıza sahip çıkmak, erozyonla mücadele etmek ve ağaçlandırma çalışmaları için kurulmuştur.

3) Aşağıdakilerden hangisi, kişinin yeteneği doğrultusunda sonradan edindiği rollerden biridir?

- A) Kız kardeş
C) Evlat
B) Ressam
D) Abi

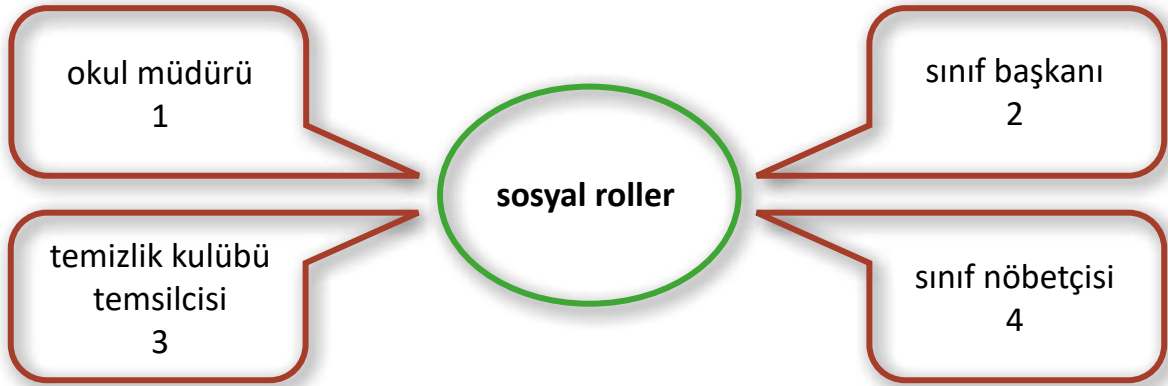
4) Doğan Bey, öğrencilerine ödevlerini verdikten ve dersleri bittikten sonra ihtiyaçları için markete uğrayıp alışverişini yaparak evine döndü. Akşam yemeğinden sonra eşi ve çocuklarıyla evinde film seyretti.

Yukarıdaki metne göre rollerimiz ile ilgili,

- I. Rollerimiz bulunduğumuz yere göre farklılık gösterebilir.
II. Rollerimizin bazıları sonradan kazanılabilir.
III. Kişi birden fazla role sahip olabilir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
C) I ve III
B) Yalnız II
D) I, II ve III

5) Altıncı sınıf öğrencisi olan Ahmet, kaç numaralı role sahip olamaz?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

6) Rollerimizle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Yaşamımız boyunca çeşitli rollere sahip oluruz.
B) Sahip olduğumuz rollerin bütününe doğuştan sahip oluruz.
C) Sahip olduğumuz roller, bizlere bazı haklar tanır.
D) Rollerimizle beraber sorumluluklarımız da değişir.

7) Her gün biraz daha değişen dünyamızda insanların ihtiyaçları da değişmektedir. Bu ihtiyaçların karşılanması noktasında devlet, bazen her vatandaşına ulaşamamaktadır. İşte bu noktada sivil toplum kuruluşları devreye girer. Duyarlı insanlar bir araya gelerek toplumsal sorunları sorumluluk bilinciyle çözmeye çalışırlar. Bu şekilde toplumsal dayanışmanın da en güzel örneklerini sergilerler. Gelirlerini üye aidatlarından ve hayırsever insanların bağışlarından sağlayan sivil toplum kuruluşları, tamamen gönüllülük esasıyla çalışır.

Metne göre sivil toplum kuruluşlarıyla ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Toplumsal ihtiyaçlar zamanla değişebilmektedir.
B) Sivil toplum kuruluşları toplumsal dayanışmanın önemini göstermektedir.
C) Devlet, sivil toplum kuruluşlarından her zaman destek alır.
D) Sivil toplum kuruluşlarında çalışan insanlar, gönüllülük esasıyla çalışırlar.

8)

- I. Bütün insanlar, dayanışmanın öneminin bilincindedir.
- II. Toplumsal dayanışma, özellikle zor zamanlarımızda birlik ve beraberliğimizi pekiştiren değerlerden biridir.
- III. Toplumsal dayanışmanın gerçekleşmesinde zengin toplumlar diğer toplumlara her zaman öncülük etmiştir.
- IV. Millî ve manevi değerlerimiz, toplumsal dayanışmayı arttıran güçlü değerlerimizdendir.

Toplumsal dayanışmayla ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri yanlıştır?

A) I ve II	B) I ve III
C) II ve IV	D) III ve IV

9) İnsanlar, yaşadığı toplumun kültürel özelliklerini çevresinden öğrenir ve bu öğrenme hayat boyu devam eder. İnsanlar, içinde bulunduğu çevrenin kültürel değerlerini öğrendikçe diğer insanlarla daha iyi ve sağlıklı iletişim kurarlar. Bu durum toplumsal birlikteliğin oluşmasında önemli bir rol oynar.

Verilen metne göre aşağıdakilerden hangisi toplumsal birlikteliğin oluşmasında etkili olan kültürel değerlerden biri değildir?

A) Sanat	B) Dil
C) Gelenek görenek	D) Siyaset

10)

- I. Ekmek almak için fırına giden Ali, müşteri rolündedir.
- II. Okuldan geldikten sonra kardeşine bakan Sedat, arkadaş rolündedir.
- III. Evde annesine yardım eden Sıla, evlat rolündedir.
- IV. Canlı derste etkinlik yapan Melisa, sınıf başkanı rolündedir.

Bireyler toplumda yaşarken farklı roller ve sorumluluklar üstlenirler. Yukarıdaki rol ve sorumluluk eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?

A) I ve II	B) I ve III
C) II ve IV	D) III ve IV

11) Yaşamımız boyunca bizden farklı özelliklere sahip bireylerle karşılaşabiliriz. İnsanların konuştuğu diller, inandıkları dinler birbirinden farklıdır. Bazı insanların maddi durumu bizimkinden daha iyi, bazılarının ise daha kötü olabilir. İnsanlar arasında bunun gibi farklılıklar olabilir. Bu farklılıklar, insan ilişkilerinde davranışların belirlenmesinde etken olmamalıdır. Bireyleri oldukları gibi kabullendiğimizde onlarla uyum içinde yaşamak da kolaylaşır.

Aşağıdakilerden hangisinin metindeki düşünce ile örtüştüğü söylenemez?

- A) Ülkemizde yasalar önünde herkesin eşit sayılması
- B) Bazı ülkelerde zaman zaman ırkçı saldırıların olması
- C) 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın dünya çocukları tarafından kutlanması
- D) Osmanlı Dönemi'nde farklı milletlerin bir arada yaşaması

12) Bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargıya **ön yargı** denir.

Verilen tanıma göre aşağıdaki ifadelerden hangisi ön yargıya örnek olarak verilebilir?

- A) Ödevlerini yaparsan top oynayabilirsin.
- B) Yazılıdan sınıfta en yüksek puanı aldım.
- C) 8/C sınıfı voleybol maçında finale kaldı.
- D) Eminim ki bu sınavdan da yüksek bir not alamayacak.

13) “Her yaşta bireyin birtakım sorumlulukları vardır. Sorumluluklarımız çocukluktan itibaren başlar. Örneğin oyuncaklarını toplamak gibi. Çocuk büyüdükçe sorumlulukları artar. Okula başlayan bir çocuk derslerine çalışmak, ödevlerini yapmakla yükümlüdür. Yetişkin bir birey olduktan sonra kendi geçimini sağlamak için çalışmaya başlar. İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmesi için sorumluluklarını yerine getirmesi gerekmektedir.”

Yukarıdaki metne göre hangisi doğrudur?

- A) Yetişkin bir bireyin sorumluluğu azdır.
- B) Ortaokul öğrencisi, geçimini sağlamak için çalışmak zorundadır.
- C) Yaşımız ilerledikçe sorumluluklarımız değişir.
- D) Ödevlerimizi yapmak haklarımızdan biridir.

14)

I-Belediyeler

II-Valilikler

III-Muhtarlıklar

IV-Tüketici hakları hakem heyeti

Yukarıdakilerden hangileri yaşadığımız sorunların çözümü için başvuracağımız kurumlardandır?

A I ve II

B I, II ve III

C II, III ve IV

D I,II,III ve IV

15) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi farklılıklara saygı duyan bireylerden beklenen bir davranış olamaz?

A) Kıyafetinden, fiziksel özelliklerinden ve konuşmasından dolayı kimseyi yargılamaz.

B) Özelliklerimizden bazılarının irademiz dışında oluştuğunu kabul eder.

C) Farklı kültürler yerine, kendi kültüründen insanlarla iletişim kurmayı tercih eder.

D) İnsanların ayrıştırılmadığı bir dünyada daha mutlu olunacağını fark eder.

16) Mustafa Kemal Atatürk, toplumda görülen başarısızlıkların sebeplerinden birinin de kadınların ihmal edilmesi olduğuna inanmıştır. Ülkemizin gelişebilmesi için kadınlarımızın da toplumsal hayatın her alanında yer alması gerektiğini savunmuştur. Bu amaçla kadınlarımızın hak ettiği değere kavuşabilmesi için önemli adımlar atmıştır.

Verilen metne göre Mustafa Kemal Atatürk aşağıdaki ayrımcılık türlerinden hangisine karşı çıkmaktadır?

A) Engelli ayrımcılığı

B) Irk ayrımcılığı

C) Din ayrımcılığı

D) Cinsiyet ayrımcılığı

17) Bir milletin ortak geçmişini oluşturan, geçmişten ders çıkarıp aynı hataları yapmamamızı öğretmeye çalışan kültürel unsur aşağıdakilerden hangisidir?

A) Din

B) Tarih

C) Kültür

D) Dil

18) Ülkemizde farklı din, mezhep ve etnik yapıya sahip insanlar yaşamaktadır. Etnik kökenleri, dinî inançları ve mezhepleri ne olursa olsun tüm bireylere kalıp yargı ve ön yargılar olmadan eşit yaklaşılmalı ve saygı duyulmalıdır. Böylece birbirine saygılı insanlardan oluşan toplum, uyum içinde yaşar.

Bu düşünceleri savunan bir bireyin aşağıdaki davranışlardan hangisini yapması beklenmez?

- A) Farklılıklara saygılıdır.
- B) Yaşadığı çevredeki herkesin kendisi gibi olmasını ister.
- C) Toplumun her kesimine hoşgörüyle yaklaşır.
- D) Toplumdaki etnik farklılıklardan rahatsız olmaz.

19) Aşağıdakilerden hangisi toplumsal hoşgörüye ve birlikteliğimizi pekiştiren içeriğe sahip atasözlerinden değildir?

- A) Bir selam, bin hatır yapar.
- B) Misafir on kismetle gelir; birini yer, dokuzunu bırakır.
- C) Bana dokunmayan yılan, bin yaşasın.
- D) Kusursuz dost arayan, dostsuz kalır.

20) İzmir'de deprem sırasında yaşanan kısa süreli panikten sonra yediden yetmişe herkes kenetlendi. Evleri yıkılan veya ağır hasar görenlere kucak açıldı. Birçok vatandaş evlerine alabilecekleri kişi sayısını sosyal medyada paylaştı. İzmir'deki otel sahipleri, ihtiyacı olanlara kapılarını bedelsiz açtıklarını duyurdu. Çevredeki kafeler; sağlık çalışanlarına ve kurtarma ekiplerine sıcak içecek, barınma ve zorunlu ihtiyaçlar için kapılarını açtı. Servisçiler depremzedeleri ücretsiz taşıdı. Bununla beraber bölgede devam eden arama kurtarma çalışmalarında birçok resmî kurum ve sivil toplum kuruluşu iş birliği yaptı.

İzmir'de meydana gelen depremde sonra yaşanan gelişmelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yardımlaşma hareketi toplumsal birlikteliğimizi arttırmıştır.
- B) Herhangi bir ayırım gözetmeksizin insanlar yardım yapmıştır.
- C) Yardımlar uluslararası yardım kuruluşları tarafından organize edilmiştir.
- D) Depremde milletçe dayanışma sergilenmiştir.

2. ÜNİTE

KÜLTÜR VE MİRAS

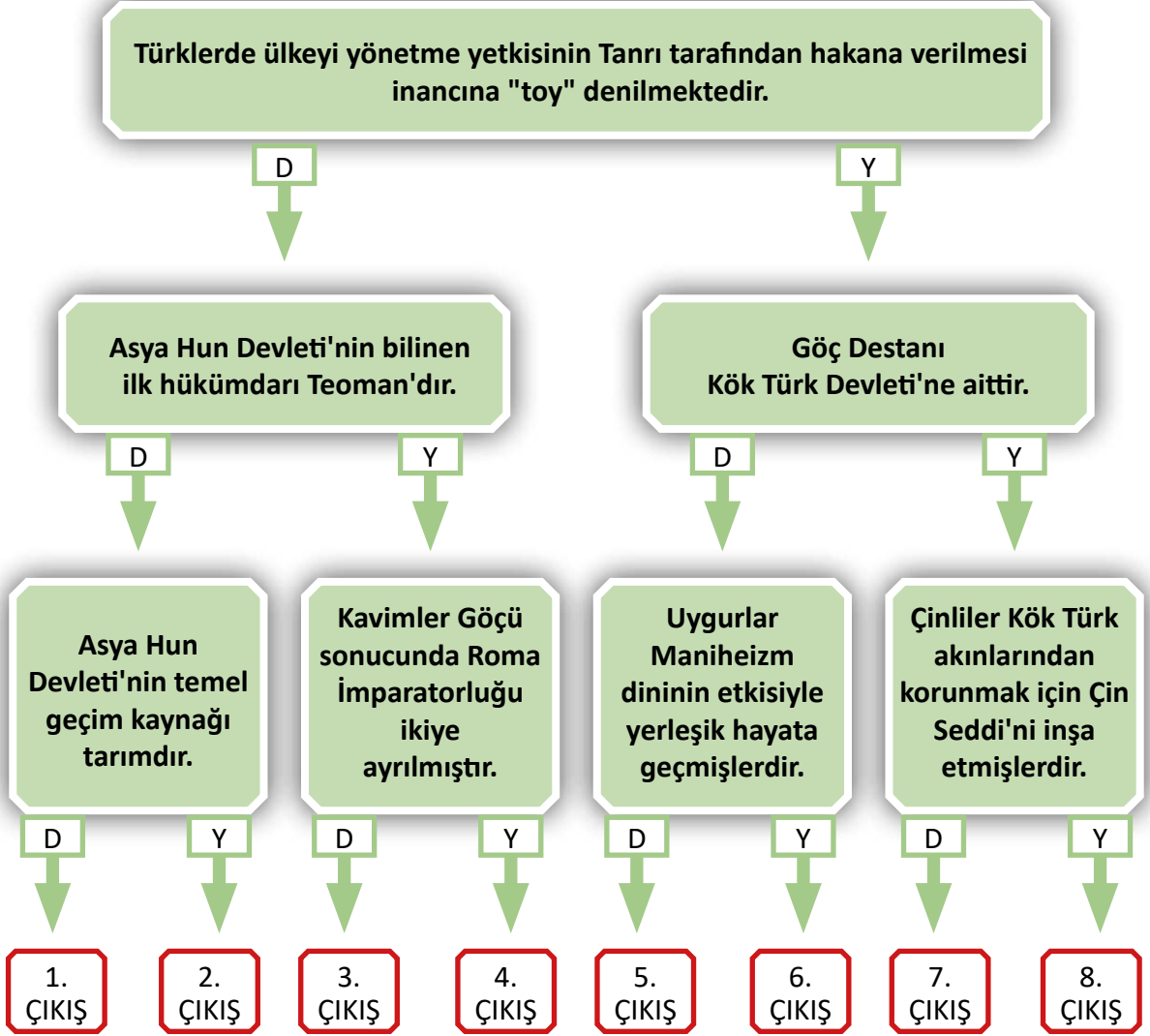
- BOZKIRIN SAHİPLERİ
- ARABİSTAN'DA DOĞAN GÜNEŞ
- TÜRKLER VE İSLAMİYET
- TÜRKLER YENİ YURDUNDA
- UYGARLIKLAR BULUŞUYOR

BOZKIRIN SAHİPLERİ

1. ETKİNLİK

Verilen bilgileri okuyup bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yönünde ilerleyerek aşağıda verilen soruyu cevaplayınız.

• Etkinliği hatasız tamamlayan öğrenci kaçınıcı çıkışa ulaşır?

.....ÇIKIŞ

2. ETKİNLİK

Verilen bilgilerin hangi Türk devletine ait olduğunu karşısına "X" işareti koyarak belirtiniz.

	Asya Hun Devleti	I. Kök Türk Devleti	II. Kök Türk (Kutluk) Devleti	Uygurlar
1. Tarihte bilinen ilk Türk devletidir.				
2. En parlak dönemlerini Mukan Kağan Dönemi'nde yaşamışlardır.				
3. Tarihte Türk adıyla kurulan ilk devlettir.				
4. Orhun Kitabeleri'ni yazmışlardır.				
5. Yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir.				
6. Maniheizm inancını kabul eden Türk devletidir.				
7. Ordusunu onlu sisteme göre düzenleyen Mete Han'ın hakanlık yaptığı devlettir.				

3. ETKİNLİK

Aşağıda karışık harflerle verilen kelimeleri karşısındaki açıklamalardan yararlanarak anlamlı hâle getirip kutucuklara yazınız.

ĞUY		İslamiyet öncesi Türk devletlerinde yapılan cenaze töreni.
NUHAT		Hakanın eşine verilen unvandır.
TÜKENÖ		Asya Hun ve Kök Türk Devleti'nin merkezi olan şehirdir.
YASA ROTA		Türklerin ana yurdu.
LURUKYAT		Devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı meclistir.
TAOĞ		Türk devletlerinde büyük süslü çadır.

4. ETKİNLİK

Aşağıda harflerle verilen kavramları, rakamlarla verilen ilgili cümlelerle eşleştiriniz.

A	Balbal	B	Orhun Kitabeleri
C	Ergenekon	Ç	Töre
D	Kavimler Göçü	E	Kurgan
F	Yuğ		

- 1 Hunların Avrupa'nın içlerine ilerlemesi sonucu önlerinden kaçan barbar kavimlerin sebep oldukları olaydır.
- 2 Eski Türklerde ölen kişinin mezarının başına dikilen ve öldürdüğü düşmanları temsil eden taş heykellerdir.
- 3 Bilge Kağan, Kül Tigin ve Vezir Tonyukuk adına dikilen Türk tarihinin ilk yazılı metinleridir.
- 4 Türklerin dağdaki demiri işleyerek yaşadıkları yerin dışına çıkmalarını konu alan Kök Türklere ait destanın adıdır.
- 5 Eski Türklerde yazısız hukuk kurallarına verilen addır.
- 6 İslamiyet öncesi Türk devletlerinde ölen kişinin değerli eşyalarıyla gömüldüğü oda biçiminde mezar.

1	2	3	4	5	6

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

Hazar	Mete Han	Uygurlar	Oğuz Kağan
Kavimler Göçü	Wilhelm Thomsen (Vilhem Tamsen)	Çin Seddi	Ötüken

1. Destanı Asya Hun Devleti'ne aittir.
2. Orta Asya'nın batısında Denizi bulunur.
3. İlk Çağ'ı sona erdirip Orta Çağ'ı başlatan olay kabul edilir.
4. "Orhun Kitabeleri" 1893 yılında Danimarkalı tarafından okunmuştur.
5. Asya Hun Devleti'nin en parlak dönemi Dönemi'dir.
6. Asya Hun Devleti'nin merkezi'dir.
7. Çinliler, Hun akınlarına karşı kendilerini korumak amacıyla'ni inşa etmişlerdir.

6. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanları "D" yanlış olanları "Y" olarak yazınız.

1. Kurultay üyeleri halk tarafından seçilir. ☐
2. Türeyiş ve Göç Destanı, Uygur Devleti'ne aittir. ☐
3. İslamiyeti kabul eden ilk Türk devleti, Kök Türklerdir. ☐
4. İkili sisteme göre devlet yönetimi kuzey ve güney diye ikiye ayrılır. ☐
5. Göçebe yaşam tarzı Türklerin savaşçı özelliklerine katkı sağlamıştır. ☐

ARABİSTAN'DA DOĞAN GÜNEŞ

7. ETKİNLİK

Verilen tarihî olayların hangi döneme ait olduğunu, karşısına "X" işareti koyarak belirtiniz.

Hz. Muhammed
(s.a.v.)

Hz. Ebubekir

Hz. Ömer

Hz. Osman

Hz. Ali

1

İç karışıklıklar nedeni ile fetihler durdu.

2

Suriye, Filistin, Irak ve Mısır fethedildi.

3

Müslümanlar, 622 yılında Mekke'den Medine'ye hicret (göç) etti.

4

Kur'an-ı Kerim, çoğaltılarak çeşitli merkezlere gönderildi.

5

İslamiyet, ilk defa Arap Yarımadası dışında yayılmaya başladı.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

Dört Halife	hicret	571	Hudeybiye	628	Medine
622	Cahiliye	Mekke	Hz. Osman	İspanya	Emevi

- Hz. Muhammed (s.a.v.) yılında 'de dünyaya geldi.
- İslamiyet'ten önceki dönem Dönemi olarak isimlendirilmiştir.
- yılında Mekkeli müşrikler ile Müslümanlar arasında antlaşması yapıldı.
- Müslümanların Mekkeli müşriklerin baskısından kurtulmak için yılında 'ye yaptıkları göçe adı verilir.
- Hz. Ali'nin şehit edilmesiyle Dönemi sona ermiştir.
- İlk İslam donanması Dönemi'nde oluşturulmuştur.
- Endülüs Emevi Devleti ve çevresinde kurulmuş olan İslam devletidir.

9. ETKİNLİK

Dört Halife Devri ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir. Bu bilgilerin yer aldığı panoların altına hangi halife dönemine ait olduğunu yazınız.

❖ İç karışıklıklar yaşandı.

❖ Fetihler durdu.

1

❖ Hicri Takvim kullanılmaya başlandı.

❖ Divan örgütü kuruldu ve “Beyt-ül Mâl” adı verilen devlet hazinesi oluşturuldu.

2

❖ İslam donanması oluşturuldu.

❖ Kur'an-ı Kerim çoğaltılarak çeşitli merkezlere gönderildi.

3

❖ Kur'an-ı Kerim kitap hâline getirildi.

❖ İslamiyet Arap Yarımadası dışında yayılmaya başladı.

4

10. ETKİNLİK

Hiz. Muhammed (s.a.v.) Dönemi'nde meydana gelen başlıca olayları ilgili kutucuklara yazınız.

622 yılında

.....

Hiz. Muhammed
(s.a.v.)

624 yılında

.....

625 yılında

.....

627 yılında

.....

11. ETKİNLİK

Aşağıda harflerle verilen kavramları, rakamlarla verilen ilgili cümlelerle eşleştiriniz.

A Hz. Ebubekir

C Hz. Ömer

D Hz. Osman

B Emeviler

Ç Hz. Ali

E Abbasiler

1 Kuzey Afrika'nın fethi tamamlandı ve İspanya'nın büyük kısmı fethedildi.

2 Beytül-Hikme açıldı, İslam medeniyeti büyük bir gelişme sürecine girdi.

3 İlk İslam parası basıldı ve "Arapça" resmî dil olarak kabul edildi.

4 İç karışıklıklar sonucu Müslümanlar arasında çatışmalar yaşandı.

5 Ülke "eyalet" adı verilen yönetim birimlerine ayrıldı. Eyaletlere valiler ve kadılar atandı.

6 İlk İslam donanması oluşturuldu.

7 İslamiyet, Arap Yarımadası'nın dışına yayılmaya başladı.

1

2

3

4

5

6

7

12. ETKİNLİK

Aşağıdaki dönem ve olaylara dair istenen bilgileri ilgili alanlara yazınız.

2.2

Cahiliye Dönemi Özellikleri:

.....

.....

.....

.....

.....

Hicretin Nedenleri:

.....

.....

.....

.....

2.3

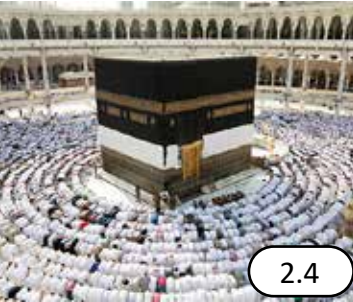
Hicretin Sonuçları:

.....

.....

.....

.....

2.4

İslamiyet'in insan haklarına katkıları

.....

.....

.....

.....

.....

13. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyarak soruyu cevaplayınız.

İslamiyet Öncesi ve Sonrası Kadın

Merhaba Arkadaşlar, ben Ceren. Sizlere “İslamiyet öncesi ve sonrası kadın” konulu araştırma ödevimin özetini sunmak istiyorum.

İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'ndaki döneme "Cahiliye Devri" denilmektedir. Cahiliye kelimesi, cehl kökünden türetilmiştir ve ilim kelimesinin zıddı olan bilgisizlik anlamına gelmektedir. Bu dönemde ebeveynlerin çocuklarına karşı sorumsuz oldukları ve ailenin tamamının babanın mülkü olarak kabul edildiği görülmüştür. Ailede kız çocuklarının sayısının artması, istenmeyen bir durumdur. Kadınlar, hak ettikleri değeri görememiştir ve aile mirasından mahrum bırakılmıştır.

İslamiyet'in doğuşuyla kadınlar aile içinde ve toplumda hak ettikleri değeri görmeye başlamıştır. Ailevi konularda kadınların da görüşleri alınmaya başlanmıştır. Kadınlara miras ve boşanma hakkı verilmiştir. Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) "Ey insanlar! Kadınların haklarına riayet ediniz! Onlara şefkat ve sevgi ile muâmele ediniz" öğüdü doğrultusunda davranılmaya başlanmıştır.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

Ceren arkadaşınızın yaptığı araştırma ödevinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.5

1. İslamiyet'in kadına kazandırdığı hakların neler olduğunu yazınız.

.....

2. İslamiyet öncesi Arap Yarımadasında günümüz aile yaşamına aykırı olan durumları yazınız.

.....

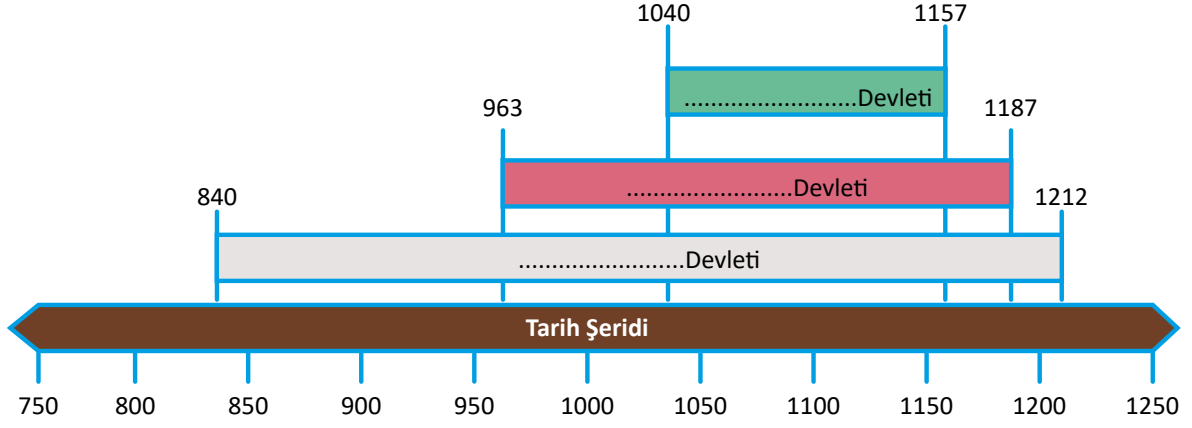
3. Veda Hutbesi'nde peygamber efendimizin kadın haklarına yönelik öğüdünün önemini kısaca açıklayınız.

.....

TÜRKLER VE İSLAMİYET

14. ETKİNLİK

Aşağıda yer alan tarih şeridini inceleyerek verilen tarih aralıklarında hüküm sürmüş ilk Türk İslam devletlerinin hangileri olduğunu yazınız.

15. ETKİNLİK

Verilen bilgilerin hangi Türk devletine ait olduğunu karşısına "X" işareti koyarak belirtiniz.

		Büyük Selçuklular	Gazneliler	Karahanlılar
1	Orta Asya'da İslamiyet'i ilk kabul eden Türk devletidir.	☐	☐	☐
2	Tuğrul Bey, Alparslan, Melikşah başlıca hükümdarlarıdır.	☐	☐	☐
3	İslamiyet'in Hindistan'da yayılmasında katkıları vardır.	☐	☐	☐
4	Malazgirt Zaferi'yle Anadolu'nun kapılarını Türklere açmıştır.	☐	☐	☐
5	Dandanakan Savaşı'nı kaybedip giderek güçsüzleşmiştir.	☐	☐	☐

16. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

Dandanakan Savaşı	Büyük Selçuklu Devleti	Bilge Kül Kadir Han	Pasinler Savaşı
Karahanlılar	Talas	eğitime	Sultan Mahmut
1071	ticarete	Siyasetname	Melikşah

1. Gaznelilerin en parlak dönemi Dönemi'dir.
2. Nizamülmülk'ün en önemli eseridir.
3. Büyük Selçuklular ile Bizans arasında yapılan ilk savaş 'dır.
4. Gazneli Devleti..... Savaşı'ndan sonra yıkılma sürecine girmiştir.
5. Savaşı'ndan sonra İslamiyet, Türkler arasında hızla yayılmaya başlamıştır.
6. Malazgirt Savaşı yılında Bizans ile arasında olmuştur.
7. Karahanlılar tarafından kurulmuştur.
8. Nizamiye Medreselerinin kurulması, Büyük Selçuklu Devleti'nin önem verdiğinin göstergesidir.
9. Karahanlıların kervansaray yapmaları önem verdiklerinin kanıtıdır.

17. ETKİNLİK

Aşağıdaki bilgilerin başında yer alan harfleri ilgili oldukları eserlerin yanına yazınız.

- A. Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nde devlet yöneticilerine yol göstermek amacıyla yazılmıştır.
- B. Yûsuf Hâs Hâcîp tarafından yazılmış ve mutluluk veren bilgi anlamına gelmektedir.
- C. Kâşgarlı Mahmut tarafından yazılan Türkçe-Arapça sözlüktür.
- Ç. Araplara Türkçe öğretmek ve Türkçenin zenginliğini göstermek amacıyla yazılmıştır.
- D. Büyük Selçuklu Devleti Veziri Nizamülmülk'ün eseridir.
- E. Edip Ahmet Yükneki tarafından kaleme alınmıştır.

Kutadgu Bilig

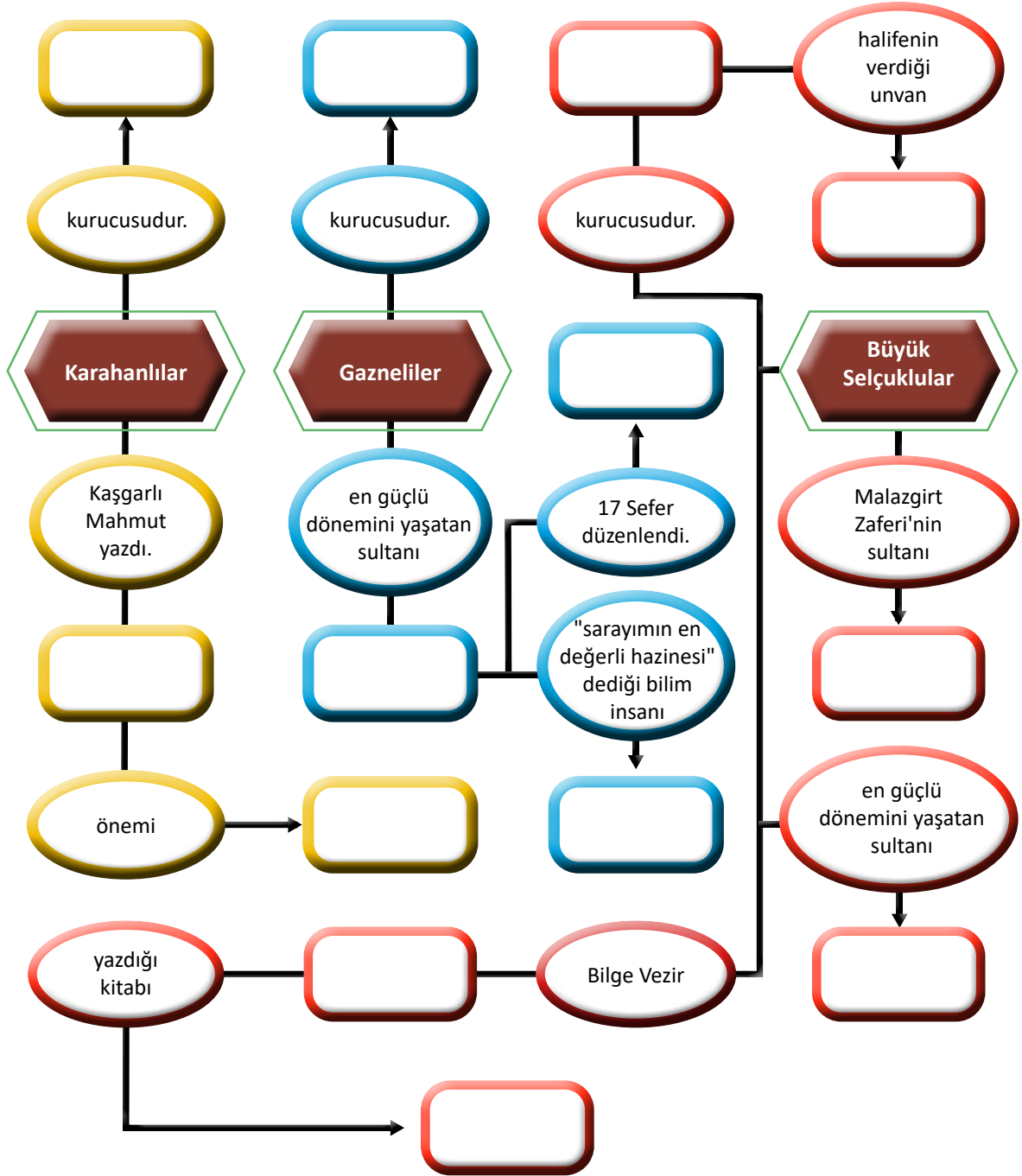
Divânu Lûgati't-Türk

Siyâsetnâme

Atabetü'l Hakayık

18. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavram şemasında devlet isimlerinin yer aldığı kutucuklardan başlayıp okları takip ederek boşlukları doldurunuz.

TÜRKLER YENİ YURDUNDA

19. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyarak metnin ilgili soruları cevaplayınız.

Okuma Metni

Türkiye Tarihi Başlıyor

Türkler, tarih boyunca dünyanın farklı bölgelerinde çeşitli devletler kurdular. Bağımsızlıklarına düşkün olan Türkler, çeşitli nedenlerle yıkılan devletlerinin yerine kısa sürede yenilerini kurdular. Türklerin kolayca devlet kurabilmelerinde teşkilatçılık özelliğiyle beraber güçlü bir askerî yapıya sahip olmaları da etkili olmuştur. Başka milletlerin egemenliği altına girmek istemeyen Türkler, yeni yurt arayışına girmişlerdir.

Türkleri Orta Asya'dan göçe zorlayan belli başlı nedenler; iklim değişiklikleri, hızlı nüfus artışı, tarım arazilerinin ve mera alanlarının azalması, hayvan hastalıkları, Türk boyları arasındaki egemenlik mücadelesi, dış baskıların artması (Çin ve Moğol saldırıları), yeni yurtlar elde etme düşüncesi, cihan hâkimiyeti anlayışı olarak sıralanabilir.

Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınları Hun Türkleri tarafından yapılmıştır. Bu akınlar daha çok Anadolu'yu tanımak için yapılmıştır. Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nde ise Anadolu'ya keşif ve yurt edinmek amacıyla akınlar düzenlenmiştir.

Anadolu'nun yeni yurt olarak kabul edilmesi bir tesadüf değildir. Çünkü Anadolu'nun verimli ve geniş toprakları, zengin su kaynakları, büyük mera alanları, uygun iklim şartları gibi doğal nedenlerin yanı sıra Anadolu'da hüküm süren Bizans'ın eski gücünden uzak oluşu da Türklerin Anadolu'yu yeni yurt olarak kabul etmesindeki siyasi sebeplerdendir.

Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan'ın Malazgirt Savaşı'ndan sonra "Fethedilen yerler fetheden komutanındır." şeklindeki emri ile hareket eden Selçuklu komutanları Anadolu'da ilk Türk Beyliklerini kurdu. Farklı nedenlerle Anadolu'ya göç eden Türkler, beylikler döneminde Anadolu'ya yerleştirildi. Türkler hüküm sürdükleri bölgeleri askerî, ekonomik, siyasi, kültürel vb. alanlarda etkilediler. Böylece Anadolu'da "Türkiye Tarihi" başladı.

(Düzenlenmiştir.)

1. Anadolu'nun Türkler tarafından yeni yurt olarak kabul edilmesinin temel nedenleri neler olabilir?

.....

.....

2. Türklerin yıkılan devletlerin yerine çok kısa sürede yeni ve güçlü devletler kurabilmeleri Türklerin hangi yönüyle ilgilidir? Açıklayınız.

.....

.....

3. Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan'ın Malazgirt Savaşı'ndan sonra "Fethedilen yerler fetheden komutanındır." şeklindeki emrinin Anadolu'nun Türkleşmesine katkısını yazınız.

.....

.....

20. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1	Anadolu'nun yurt edinilmesinde Bizanslılarla ilk savaşı Saltuklular yapmıştır.	☐
2	Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin yaptıkları kültürel çalışmalar Anadolu'nun Türkleşmesine katkıda bulunmuştur.	☐
3	Osmanlı Beyliği, I. Beylikler Dönemi'nde Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinden biridir.	☐
4	UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan "Divriği Ulu Camî ve Darüşşifası" Mengücekler tarafından inşa edilmiştir.	☐
5	Türkiye Selçuklu Devleti, Anadolu'daki ticareti geliştirebilmek amacıyla kervansaraylar inşa edilmesini destekledi.	☐
6	Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınları Selçuklular Dönemi'nde gerçekleşmiştir.	☐
7	Malazgirt Zaferi'yle Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.	☐
8	Artuklular, denizcilik faaliyetleriyle uğraşmışlardır.	☐
9	Türkiye Selçukluları, Haçlı Seferleri'ne karşı mücadele ederek Anadolu'nun Türk yurdu olarak kalmasına katkıda bulundular.	☐
10	Anadolu'daki ilk Türk beylikleri genellikle kurucularının adını almıştır.	☐

21. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

denizcilik	medreseler	Kösedağ Savaşı
Danışmentliler	Miryokefalon Savaşı	Çaka
Saltuklular	Malazgirt Savaşı	Katvan
Mengücekler	Artuklular	Pasinler

1. Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'nde faaliyetlerini geliştirmek amacıyla Antalya ve Alanya'da tersaneler kuruldu.
2. Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'nde faaliyet gösterendinî bilimlerin yanında pozitif bilimlerin de okutulduğu birer ilim yuvasıdır.
3. Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliğidir.
4. Yağıbasan Medresesi,Dönemi'nde kurulmuştur.
5. Anadolu'nun Türk yurdu olduğunu ve Türklerin Anadolu'dan atlamayacağını tüm dünyaya göstermiştir.
6. Malabadi Köprüsü,Beyliği'nden günümüze gelen en önemli eserlerden biridir.
7. 1243 yılında Moğollarla yapılan.....'nı kaybeden Türkiye Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girdi.
8. Tarihte bilinen ilk Türk donamasını kuran..... Beyliği'dir.
9. Büyük Selçuklu Devleti Karahitaylılarla yaptığı..... Savaşı sonrasında yıkılma sürecine girmiştir.

22. ETKİNLİK

Aşağıda Anadolu'yu yurt edinen Türklerin burada inşa ettikleri eserlere örnekler verilmiştir. Bunları araştırarak başlıca özelliklerini ve ne amaçla inşa edildiklerini yazınız.

Medrese:

.....

.....

Külliye:

.....

.....

Kervansaray:

.....

.....

Darüşşifa:

.....

.....

Han:

.....

.....

Cami:

.....

.....

Bedesten:

.....

.....

23. ETKİNLİK

Aşağıdaki Türk düşünür ve gönül adamlarının Anadolu'nun Türkleşmesine katkıları nelerdir? Araştırarak ilgili alanlara yazınız.

2.6

Mevlânâ Celâleddîn-i
Rûmî

.....

.....

.....

.....

2.7

Hacı Bektâş-ı Velî

.....

.....

.....

.....

2.8

Yunus Emre

.....

.....

.....

.....

2.9

Ahi Evran

.....

.....

.....

.....

24. ETKİNLİK

Anadolu'yu yurt edinen Türkler, yaşadıkları bölgeleri bayındır hale getirmek için çeşitli eserler inşa etmişlerdir. Aşağıda bu eserlerden bazıları verilmiştir. Verilen eserleri, bulundukları şehirlerle eşleştiriniz.

1- Karatay
Medresesi
Türkiye Selçuklu
Devleti

2.10

2- Çifte Minareli
Medrese
Türkiye
Selçuklu Devleti

2.11

3- Döner Kümbet
Türkiye Selçuklu
Devleti

2.12

4- Yivli Minare
Camî
Türkiye Selçuklu
Devleti

2.13

H.2.1

2.14

5-Mama Hatun
Külliyesi
Saltuklular

2.15

6- Yağıbasan
Medresesi
Danişmentliler

2.16

7- Divriği Ulu
Camî ve
Darüşşifası
Mengücekler

2.17

8- Malabadi
Köprüsü
Artuklular

UYGARLIKLAR BULUŞUYOR

25. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.

2.18

Ekonomi tarihinin en eski kurumsal yapılarından biri ve belki de en önemlisi İpek Yolu'dur. Çin'de büyük önem kazanmış "ipek" sadece endüstri alanında kullanılan bir malzeme olmaktan çıkarak ekonomik değer kazanmıştır. İpek, MÖ 206'dan itibaren Çin ekonomisinin temel unsurlarından biri hâline gelmiştir. Altın gibi saklanmış, ticarete ve imparatorluğun emrindeki memur ve görevlilere emekleri karşılığında ödemede para yerine kullanılmıştır. İsmi ipekten alan bu yol, milattan önceki devirlerden itibaren Çin'den başlayıp Anadolu'nun çeşitli şehirlerine ve Avrupa'ya kadar uzanan tarihin en önemli, en eski ve en büyük yollarından biri hâline gelmiştir. Ticari ürün olarak da ipeğin yanında Batı'nın ihtiyaç duyduğu birçok ürün bu güzergâhlar üzerinden gönderilmiştir. İpek Yolu'nda taşınan ürünlerden bazıları şunlardır: Çin porseleni ve seramikleri, Batı'da bulunmayan kuşlar, kürkleri, deriler, misk, parfümeri, inciler, yüzükler, değerli taşlar, baharat ve ilaç kapları, zencefil, Hindistan cevizi, kâğıt, süs eşyası, balta, kama... Bu ürünler İran'a, Bizans'a ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerine ihraç edilmiştir.

İpek Yolu konusunun içeriğini oluşturan diğer bir alan ise siyasi-tarihî alandır. Ekonomik açıdan değerli olan İpek Yolu güzergâhındaki devletler çeşitli dönemlerde bu yola hâkim olabilmek için mücadele etmişlerdir. İpek Yolu'na hâkim olma mücadelesinde birçok kan dökülmüş, çoğu zaman büyük savaşlar olmuştur. Bu yolun bir bölümünü kontrol altına alabilen milletler çok hızlı bir şekilde büyüyüp güçlenerek imparatorluklar düzeyinde devletler kurmuştur ama genel olarak bakıldığında İpek Yolu'na hakim olma mücadelesi Çinliler ve Türkler arasında olmuştur. Türk tarihinde önemli bir role sahip olan İpek Yolu'nda Hunlar, Kök Türkler, Karahanlılar, Selçuklular ve son olarak Osmanlı Devleti üstünlük sağlamıştır.

İpek Yolu sadece ticari ürünlerin değil aynı zamanda dinlerin, dillerin, yazının, kültürün, gelenek ve göreneklerin taşınmasında da büyük rol oynamıştır. Din ve yazının yanında özellikle Doğu ve Batı arasında İpek Yolu vasıtasıyla ortaya çıkan kültürel etkileşime bir diğer örnek de masallardır. Bugün gerek Avrupa'da gerek Anadolu'da ve gerekse de Orta Asya'da anlatılan bazı masallar arasında benzerliklerin bulunmasında İpek Yolu'ndan gidip gelenlerin birbirlerine anlattıkları masalların da etkisinin olduğu düşünülebilir.

(Işık, H. "Tarihi İpek Yolu Ve Tarih Bölümü Öğrencilerinin Bu Yol Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi". Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi-2017. Düzenlenmiştir.)

1. İpek Yolu'nda hangi ürünler taşınmıştır?

.....

.....

.....

.....

2. İpek Yolu için hangi devletler neden mücadele etmiştir?

.....

.....

.....

.....

3. İpek Yolu'nun kültürler üzerindeki etkisi nelerdir?

.....

.....

.....

.....

4. İpek Yolu ile taşınan ürünler daha çok hangi ülkelerin ticaretinde etkin rol oynamıştır?

.....

.....

.....

5. Tarih boyunca İpek Yolu hakimiyetinde üstünlük sağlayan Türk Devletleri hangileridir? Yazınız.

.....

.....

.....

26. ETKİNLİK

Aşağıdaki kişilerin sözlerini "kültürel etkileşim, ekonomik faaliyet, siyasi mücadele" kavramlarından hangileri ile eşleştirebiliriz? İlgili kutucuklara yazınız.

Elif

Ülkemize doğudan ve batıdan gelen tüccarlar sayesinde bu ülkelerin kültürleri hakkında bilgi sahibi oluruz.

Mehmet

İpek ve Baharat Yolu devletlerin güçlenmesinde önemli bir role sahipti. Bu yüzden birçok devlet bu yollara hâkim olabilmek için mücadele etmiştir.

Cho

Çin'de üretilen ipekle beraber kâğıt, mürekkep, esans gibi değerli ürünler de Avrupa'ya taşınmıştır.

Hina

Hindistan'dan başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan Baharat Yolu sayesinde farklı dilleri, yemekleri ve yaşamları öğrendik.

Omar

Babam, İpek Yolu üzerinde bulunan farklı ülkelere uğrayarak farklı ürünler alıp satar. Bu ticaret sayesinde çok kazanç elde eder.

2.19

Elif

Mehmet

Cho

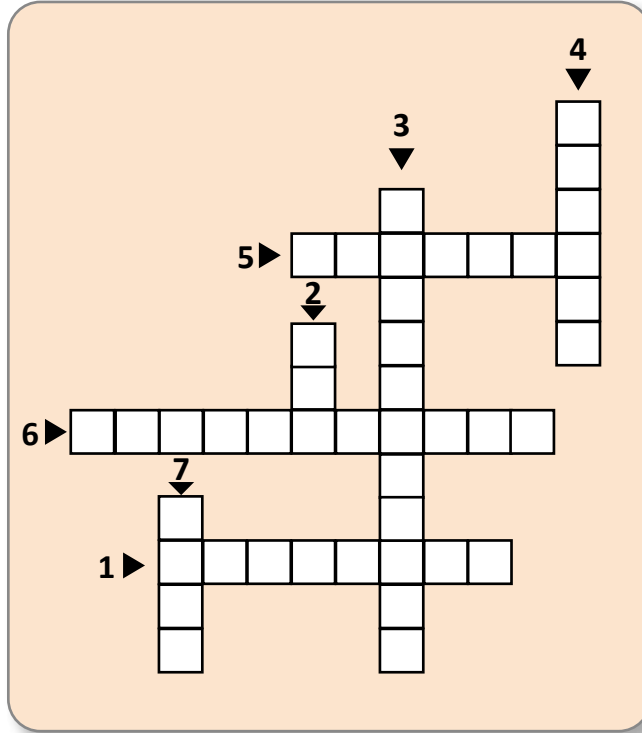
Hina

Omar

27. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruların cevaplarını bulmacaya yazınız.

1. Asya'nın doğusu ile Avrupa arasında uzanan, ekonomik ve kültürel etkileşimi sağlayan ticaret yoludur.
2. İpek Yolunun başladığı ülkedir.
3. Hindistan'dan başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan ticaret yoludur.
4. İpek ve Baharat Yolu'nun birleştiği kıtadır.
5. Doğu ülkeleri ile batı ülkeleri arasında bir köprü konumunda bulunan ülkemize ait olan topraklardır.
6. Kervanların ticaret yolları üzerinde belli aralıklarda, konaklama yapımaları için inşa edilen yapılar.
7. İpek yolunun başlangıç noktası olarak kabul edilen şehirdir.

28. ETKİNLİK

Haritadan yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Ticaret Yolları Üzerindeki Şehirler Haritası

1. Verilen haritada İpek Yolu üzerinde yer alan şehirlerden 5 tanesini aşağıdaki kutucuklara yazınız.

2. Verilen haritada Baharat yolu üzerinde yer alan şehirlerden 5 tanesini aşağıdaki kutucuklara yazınız.

Bulmaca

Verilen sözcükleri bulmaca üzerinde işaretleyiniz.

MANİHEİZM	ANADOLU	GÖÇEBE	KURULTAY
HAKAN	HATUN	KUT	KERVANSARAY
MALAZGİRT	GÖÇ	PASINLER	MEVLÂNÂ
MELİKŞAH	TİCARET	KERVAN	AVRUPA

V	T	A	I	P	R	M	Y	M	B	Y	S	N
G	K	E	C	I	E	U	Z	V	K	A	U	A
M	G	C	R	V	V	İ	K	H	U	R	T	V
L	L	Ö	L	A	E	F	A	H	R	A	P	R
U	Z	A	Ç	H	C	K	G	B	U	S	A	E
V	N	F	İ	E	A	İ	Z	K	L	N	S	K
A	G	N	A	N	B	S	T	B	T	A	İ	S
V	A	Z	R	C	T	E	Z	J	A	V	N	O
M	N	U	T	A	H	U	G	H	Y	R	L	R
A	V	R	U	P	A	I	K	Ö	J	E	E	R
M	A	L	A	Z	G	İ	R	T	Ç	K	R	P
H	A	Ş	K	İ	L	E	M	F	O	S	C	E
A	N	A	D	O	L	U	D	V	B	Y	Y	N

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1) “Türklerin İslamiyet’i kabulüyle sanat, mimari, hukuk ve edebiyat anlayışında değişimler görülmüştür. İslamiyet’in getirdiği kuralları benimsedikleri gibi İslamiyet’e aykırı olmayan örf, âdet ve geleneklerini de korumuşlardır. Böylece Türk-İslam medeniyeti ortaya çıkmıştır. Gazneliler döneminde düzenlenen seferlerle İslamiyet’in yayılmasına katkıda bulunan Türkler, Büyük Selçuklu Devleti zamanında açılan Nizamiye Medreseleriyle eğitim ve bilimin gelişmesini sağlamışlardır.”

Yukarıdaki bilgilere göre Türklerin İslamiyet’i kabulüyle ilgili hangisine ulaşamaz?

- A) Türklerin İslamiyet’i kabulüyle beraber hayatlarında önemli değişiklikler olmuştur.
- B) İslamiyet’in farklı coğrafyalara ulaşmasına hizmet etmişlerdir.
- C) Haçlı saldırılarına karşı İslam dünyasını korumuşlardır.
- D) Türkler, millî kimliklerini korumaya çalışmışlardır.

2)

- Karahanlılar Dönemi'nde Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılmış olan ilk Türkçe sözlüktür.
- Vezir Nizam-ül Mülk tarafından yazılan eserde devlet yönetimi ile ilgili bilgiler yer alır.
- Saadet veren bilgiler olarak da bilinen bu eser Yusuf Has Hacıp tarafından yazılmıştır.

Aşağıdaki hangi eser hakkında bilgi verilmemiştir?

A) Siyâsetname	B) Mesnevi
C) Kutadgu Bilig	D) Dîvan-ı Lugâti't-Türk

3) “Karahanlılar, millî benliğini koruyan bir devlet özelliğinde olup Türkçeyi resmî dil olarak kabul ettiler. Bu dönemde ilk posta teşkilatı, ilk vakıf ve ilk medrese kurularak Türk-İslam medeniyetinin ilk örnekleri ortaya koyuldu. Ticaretin gelişmesi için "ribat" adı verilen kervansaraylar inşa ettiler. Karahanlılar İslamiyet öncesi Orta Asya Türk devletlerinde olduğu gibi devleti doğu-batı olmak üzere ikili yönetim anlayışıyla yönettiler. İslamiyet'in kabulüyle beraber devlet işlerinin görüldüğü Dîvân-ı Âli adında bir yönetim birimi oluşturdular. Edebiyat alanında ise ilk Türk-İslam eserleri Karahanlılar Dönemi'nde yazıldı.”

Paragrafta Karahanlılarla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Fetihlerin genelde batıya doğru yapıldığı
- B) İslamiyet öncesi devlet yönetim şeklini devam ettirdikleri
- C) Eğitim ve edebiyata önem verdikleri
- D) Devlet yönetiminde meclis gibi bir birimin olduğu

4) İlk Türk-İslam devleti olan Karahanlılar, İslam dinini kabul etmekle beraber millî benliklerini korumak amacıyla günlük hayatta ve resmî işlerde Türkçeyi kullanmaktan vazgeçmemişlerdir.

Bu duruma bakılarak Karahanlılar için;

- I. Millî özelliklerini devam ettirmişlerdir.
- II. Arapçayı öğrenmekte zorluk çekmişlerdir.
- III. Yönetim ile halk arasında iletişim kopukluğu yaşamıştır.

yargılarından hangisi ya da hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III

5)

“Sarayımın en değerli hazinesi Birûni'dir.”

Gazneli Mahmut'un sözüne bakarak verilen bilgilerden hangisine ulaşabiliriz?

- A) Gazneli Mahmut'un sarayında zengin bir hazine vardır.
- B) Hindistan'a düzenlenen seferlerde birçok ganimet elde edilmiştir.
- C) Sultan Mahmut bilim insanlarına ve bilime önem vermiştir.
- D) Gazneliler saray mimarisinde çok ilerlemiştir.

6) İpek Yolu üzerinde ticaret kervanlarla yapılmaktaydı. Kervanların dinlenme, barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla konakladıkları yapılar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bedesten
- B) Medrese
- C) Şifahane
- D) Kervansaray

7) Tuğrul ve Çağrı Bey Dönemi'nde yapılan akınlar Anadolu'nun yurt edinilmesine zemin hazırlamıştır. "Fethedilen topraklar, fetheden komutanındır." anlayışını benimseyen Selçuklular, bu politikalarında da başarılı oldular, Anadolu'da ilk Türk beyliklerini kurdular. Türkler; Anadolu'nun bilim, kültür ve mimari hayatına önemli katkılarda bulundular. Böylelikle Anadolu'da Türkiye tarihi başladı.

Yukarıda verilen bilgiye göre yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Türkler, Anadolu'da mimari eserler inşa etmiştir.
- B) Anadolu'da birden fazla Türk beyliği kurulmuştur.
- C) Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliği Saltuklulardır.
- D) Türkler Anadolu'da bilimsel çalışmalar yaptılar.

8) Tarih boyunca büyük medeniyetler kuran Türkler, çeşitli nedenlerle Orta Asya'dan dünyanın farklı bölgelerine göç ettiler.

Aşağıdakilerden hangisi bu göçlerin nedenlerinden biri olamaz?

- A) İklim değişiklikleri
- B) Güçlü medeniyetler kurmaları
- C) Türk boyları arasındaki mücadeleler
- D) Çin ve Moğol baskıları

9) İslam öncesi Türk devletlerinde Toy adı verilen bir meclis bulunmaktaydı. Her türlü devlet işi Toy'da görüşülürdü. Bütün kararlar Toy'da alınırdı. Kağanlar tüm boyların görüşü alınarak seçilirdi. Toyun kağanı görevden alma yetkisi vardı. Kağanlar başına buyruk hareket edemezdi ve devlet işleriyle ilgili aldığı önemli kararlarda Toy'un görüşünü almak zorundaydı. Vatana ihanet gibi büyük suçlar, cezasız bırakılmaz ve bu suçlar toyda tartışılarak karara bağlanırdı. Savaşa ve barışa toyda karar verilirdi. Ayrıca yabancı devletlerle yapılan anlaşmalar Toy'un onayı olmadan uygulanamazdı. Buna göre;

- I. Toy bazı durumlarda yargı gücünü kullanmıştır.
- II. Kağan ülke yönetiminde tek yetkili olarak belirlenmiştir.
- III. Toy, yasama yetkisine sahiptir.
- IV. Toy üyeleri Kağan tarafından belirlenmektedir.

bilgilerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) II ve IV

10) İlk Türk Beylikleri Dönemi'nde birçok mimari eser yapılmıştır. Aşağıdaki mimari eserlerden hangisi eğitim amacıyla yapılmıştır?

- A) Divriği Ulu Camî ve Darüşşifası
- B) Yağıbasan Medresesi
- C) Malabadi Köprüsü
- D) Mama Hatun Külliyesi

11) "Asya Hun Devleti en parlak dönemini Mete Han zamanında yaşamıştır. Mete Han Orta Asya'da dağınık hâlde yaşayan Türk boylarını tek bir bayrak altında toplamayı başarmıştır. Günümüzde birçok ülkenin ordusunda da kullanılan "onlu sistemi" kurmuştur. Çin'le yaptığı mücadeleleri kazanarak İpek Yolu'nun kontrolünü sağlamıştır."

Yukarıdaki paragrafta hangi alanla ilgili bilgi verilmemiştir?

- A) Siyasi
- B) Askerî
- C) Kültürel
- D) Ticari

12) Türk tarihinin en önemli kültürel kaynakları arasında gösterilen Orhun Yazıtları günümüzde Moğolistan sınırları içerisinde yer almaktadır. Dört ayrı cephesi bulunan bu yazıtların üç cephesi Kök Türkçe, bir cephesi ise Çince yazılmıştır. Türk adının ilk defa geçtiği bu yazıtlar Bilge Kağan, Kül Tigin ve Tonyukuk adına dikilmiştir. Türk milletine devlet yönetimi konusunda öğütler veren bu yazıtlarda devletin; fakir, yoksul ve aç milleti, zengin hâle getirip karnını doyurduğundan bahsedilir. **Buna göre;**

- I. Yazıtlar dönemin yöneticileri hakkında bilgiler vermektedir.
- II. Türklerin geçim kaynağı hakkında bilgiler vermektedir.
- III. Kök Türk alfabesinin, Çin alfabesinden daha gelişmiş olduğu görülmektedir.
- IV. Türklerin sosyal devlet anlayışına sahip olduğu görülmektedir.

verilen öncüllerden hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I ve IV

13) “Orta Asya'nın fiziki şartları ve iklim koşulları Türklerin konar göçer bir yaşam tarzı benimsemelerine sebep oldu. Konar-göçer yaşam tarzına bağlı olarak daha çok hayvancılıkla uğraşmışlardır. Yazın su ve otlakların bol olduğu yaylaklar, yaşam yeri olarak seçilirken kışın iklimin daha elverişli olduğu kışlaklar seçilmiştir.”

Buna göre Türklerin yaşam biçimleri düşünüldüğünde aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlış olur?

- A) Taşınabilir araç gereçler kullanmışlardır.
- B) Çevresel faktörler yaşam tarzları üzerinde etkili olmuştur.
- C) Hayvancılık en önemli ekonomik faaliyettir.
- D) Çok sayıda mimari eser bırakmışlardır.

14) İpek, MÖ 206'dan itibaren Çin ekonomisinin temel unsurlarından biri hâline gelmiştir. Altın gibi saklanıyor, ticarete para yerine kullanılıyordu. Devlet, emrindeki memur ve görevlilere hizmetlerinin karşılığını ipekle ödüyordu.

Yukarıdaki bilgilere göre seçeneklerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Çinli devlet çalışanları, maaşlarını ipekle almaktadır.
- B) Çin ekonomisi, tamamen ipeğe dayanmaktadır.
- C) İpek altından daha değerlidir.
- D) İpek Yolu Çin'in kontrolü altındadır.

15) Aşağıdakilerden hangisi Dört Halife Dönemi'nde meydana gelen gelişmelerden biri değildir?

- A) Mekke'nin fethedilmesi
- B) İslam donanmasının kurulması
- C) Kur'an-ı Kerim'in kitap haline getirilmesi
- D) Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması

16) Müslümanlar; Sâsânî ve Bizans Devletleri ile mücadelesinde elde ettikleri askerî başarılarla Irak, İran, Cezire, Suriye, Filistin ve Mısır topraklarını ele geçirdi. Büyüyen devletin yönetiminin zorlaşması üzerine birtakım yenilikler gerçekleştirildi.

Aşağıdakilerden hangisi devlet yönetimini kolaylaştıran yeniliklerden biri değildir?

- A) Divan teşkilatının kurulması
- B) Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılarak illere gönderilmesi
- C) Fethedilen ülkelerin vilayetlere ayrılması
- D) Beytülmal adı verilen devlet hazinesinin kurulması

17)

- I. Farklı dinlerdeki insanlara hoşgörülü davranmaları
- II. Kurultay adı verilen meclislerinin olması
- III. İbadethane ve saraylar yapmaları
- IV. Ticaretle uğraşmaları

Yukarıdaki ifadelerden hangisi Uygurlar'ın yerleşik hayata geçtiklerinin kanıtıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

18) "İslamiyet'ten önce Mekke'yi ziyarette gelen Araplar, kurulan büyük panayırlarda alış-veriş yaparlardı. Eğlenceler ve spor karşılaşmaları düzenlerler, sonra da Kâbe'deki putları ziyaret ederlerdi."

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadan çıkarılabilecek bir sonuç değildir?

- A) Araplar arasında siyasi birlik vardır.
- B) Mekke, kutsal bir şehirdir.
- C) Araplarda çok tanrılı inanç vardır.
- D) Araplar ticaretle uğraşmışlardır.

19)

- I- Uhud Savaşı
- II- Bedir Savaşı
- III- Hendek Savaşı

Hız. Muhammed (s.a.v.) döneminde mekkeli müşriklerle yapılan savaşların yapılış sıralaması aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I-II-III
- B) II-I-III
- C) II-III-I
- D) III-II-I

20) Aşağıdakilerden hangisi Kavimler Göçü'nün Türk tarihi açısından sonuçlarından biri değildir?

- A) Avrupa'da Türk tarihi başladı.
- B) Avrupa'ya göç eden bazı Türk boyları devlet kurdu.
- C) Türk kültürü Avrupa'ya taşındı.
- D) Roma İmparatorluğu ikiye ayrıldı.

3. ÜNİTE

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

- DÜNYANIN NERESİNDEYİM?
- ÜLKEMİZİ TANIYALIM
- ÜLKEMİZDE NÜFUS VE EKONOMİ
- DÜNYADA İKLİM

DÜNYANIN NERESİNDEYİM?

1. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1	Dünya üzerinde herhangi bir yerin paralel ve meridyen değerleriyle belirtilen konumuna özel konum denir.	☐
2	Türkiye, kuzey yarım kürede yer alır.	☐
3	Türkiye, başlangıç meridyeninin batısında yer alır.	☐
4	Ardışık iki meridyen arasındaki zaman farkı 4 dakikadır.	☐
5	Türkiye, 36°-42° kuzey paralelleri ile 26°-45° doğu meridyenleri arasında yer alır.	☐
6	Dünya üzerinde bulunan bir noktanın paralel ve meridyenlere göre yerini belirtmeye mutlak konum denir.	☐
7	Ülkemizin en kuzeyi ile en güneyi arasında on paralel farkı vardır.	☐
8	Ülkemiz topraklarının büyük bir bölümü Asya kıtasında yer alır.	☐
9	Ülkemizin Hint Okyanusu'na kıyısı bulunmaktadır.	☐
10	Paralellerin uzunlukları aynıdır.	☐

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

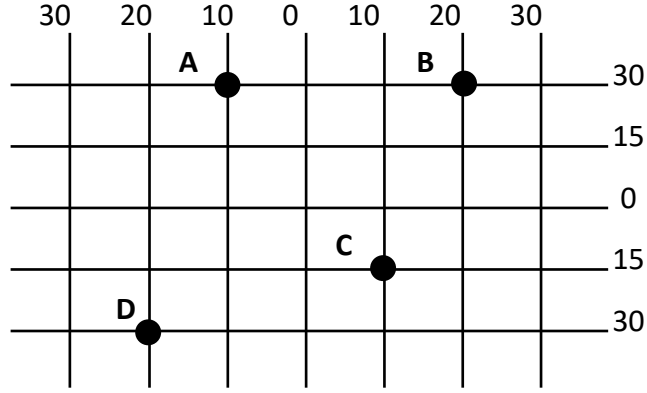
111	180	36°-42°
meridyen	okyanus	360
180	90	paraleller
kıta	Greenwich (Griniç)	4
180	90	Ekvator

Dünya üzerindeki bir yerin coğrafi konumunu belirlemek için paralel ve meridyenlerden yararlanılır., doğudan batıya doğru uzanırlar. çizgisi en büyük paraleldir. Ekvator, Dünya'yı kuzey ve güney yarımküre olmak üzere iki eşit parçaya böler. tanesi Ekvator'un kuzeyinde, tanesi de Ekvator'un güneyinde olmak üzere toplam tane paralel dairesi vardır. Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe paralellerin boyları kısalmaya başlar ve kutuplarda nokta hâlini alır. Ardışık iki paralel arası uzaklık her yerdekm'dir.

Kutup noktalarını birleştiren yarımküre dairelerine isedenir. Londra'nın Gözlemevi'nden geçen meridyen başlangıç meridyeni olarak kabul edilir. Meridyenlerin boyları eşittir. tanesi başlangıç meridyeninin doğusunda, tanesi başlangıç meridyeninin batısında olmak üzere toplamtane meridyen yayı vardır. Ardışık iki meridyen arasındaki zaman farkı dakikadır. Meridyenler arası uzaklık kutuplara gidildikçe azalır.

Yeryüzündeki büyük kara parçalarına denir. Kıtaların arasındaki büyük su kütlelerine de denilmektedir.

3. ETKİNLİK

Verilen görselden yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1) C noktasının coğrafi koordinatlarını yazınız.

.....

2) A noktasında yerel saat 14.00 iken B noktasında yerel saat kaçtır? Yazınız.

.....

3) Kuzey yarım kürede bulunan noktaları yazınız.

.....

4) Doğu yarım kürede bulunan noktaları yazınız.

.....

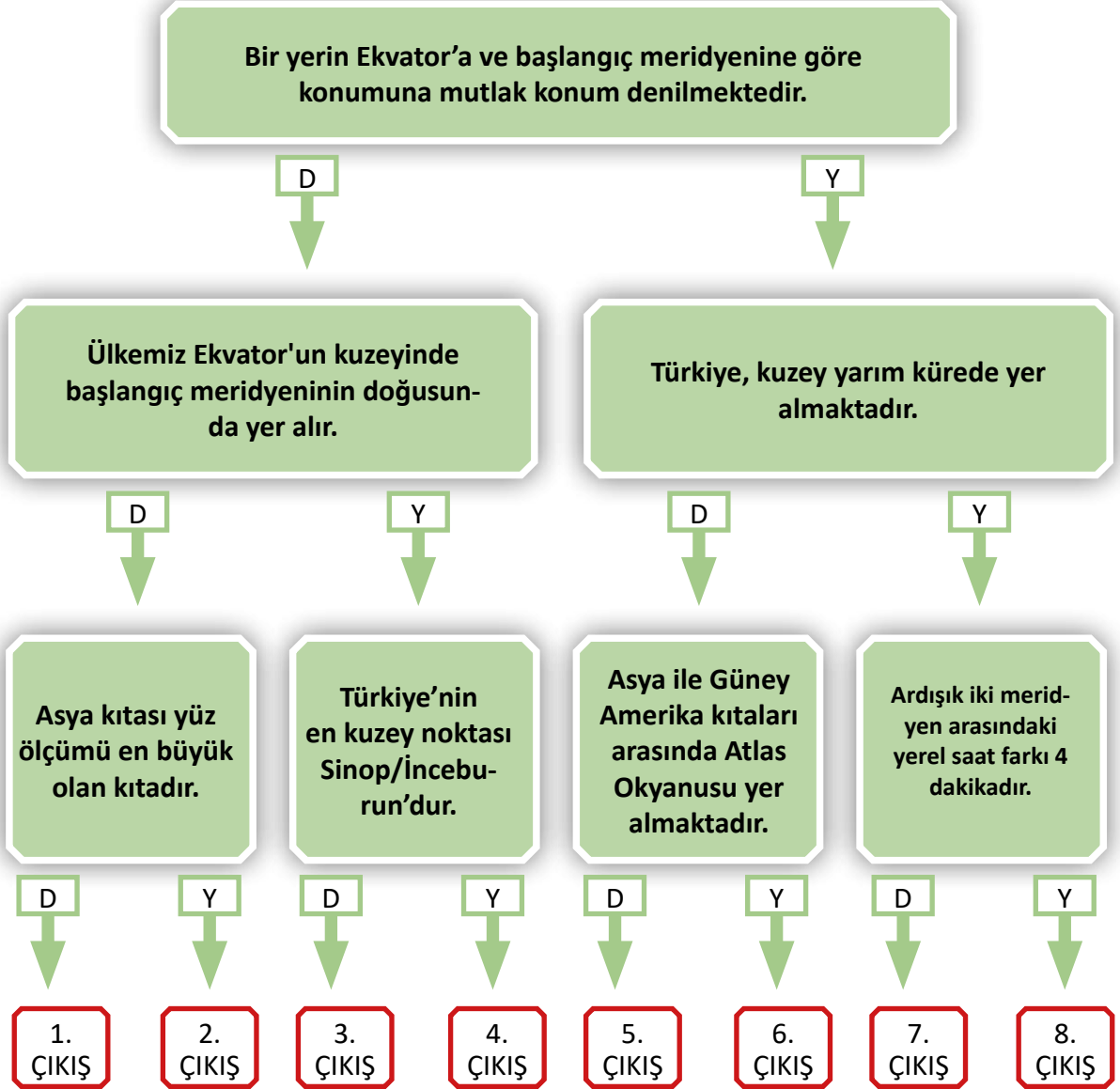
4. ETKİNLİK

Türkiye'nin mutlak konumunu aşağıda verilen şekildeki ilgili kutucuklara yazınız.

5. ETKİNLİK

Verilen bilgileri okuyup bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yönünde ilerleyerek aşağıda verilen soruyu cevaplayınız.

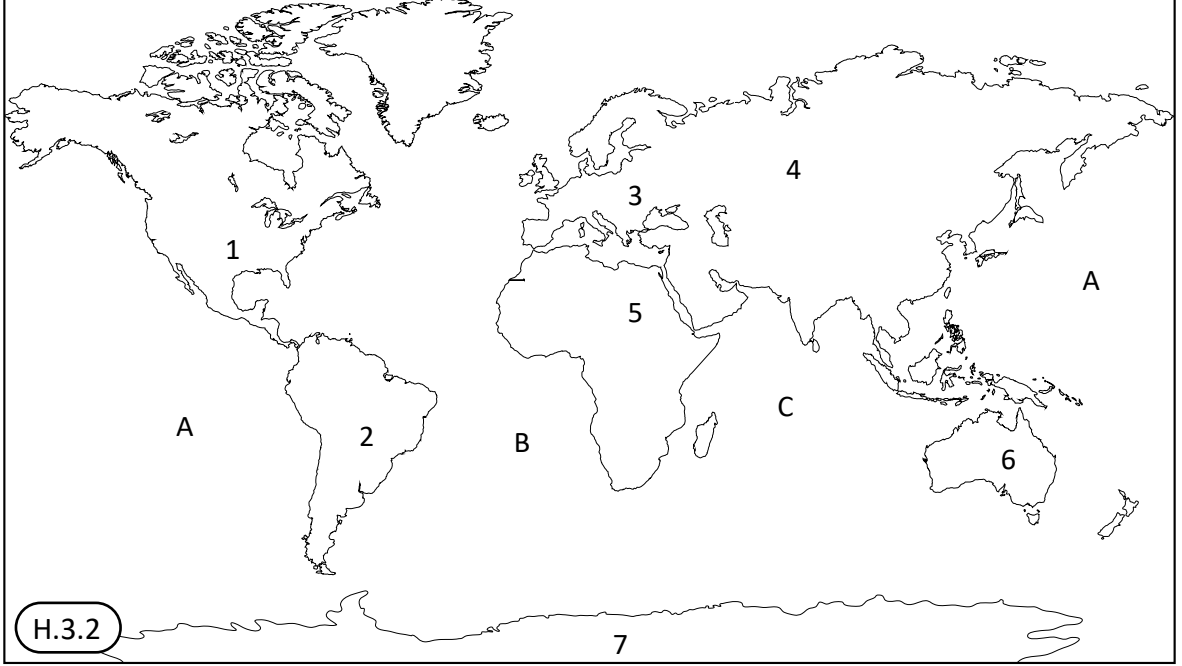

• Etkinliği hatasız tamamlayan öğrenci kaçınıcı çıkışa ulaşır?

.....ÇIKIŞ

6. ETKİNLİK

Aşağıda numaralandırılmış boşluklara kıtaların, harflendirilmiş boşluklara ise okyanusların isimlerini yazarak haritayı boyayınız.

1.....

A.....

2.....

B.....

3.....

C.....

4.....

5.....

6.....

7.....

ÜNİTE 3

7. ETKİNLİK

Aşağıda ülkemizin mutlak ve göreceli konumuyla ilgili bazı özellikleri verilmiştir. Verilen bilgilerin ilgili olduğu alanları "X" ile işaretleyiniz.

	Özellik	Mutlak Konum	Göreceli Konum
1	Üç tarafının denizlerle çevrili olması	☐	☐
2	Doğusu ve batısı arasında 76 dakikalık zaman farkının olması	☐	☐
3	Dağların ortalama yükseltisinin batıdan doğuya doğru artması	☐	☐
4	Kuzey yarım kürede yer alması	☐	☐
5	Kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı düşürmesi	☐	☐
6	Asya ve Avrupa kıtası arasında köprü vazifesi görmesi	☐	☐
7	İstanbul ve Çanakkale Boğazı'na sahip olması	☐	☐

8. ETKİNLİK

Aşağıda harflerle verilen kavramları, rakamlarla verilen ilgili cümlelerle eşleştiriniz.

A	Antarktika kıtası	B	Avrupa kıtası
C	Asya kıtası	Ç	Atlas Okyanusu
D	Büyük Okyanus	E	Hint Okyanusu

- Verilen kıtalar içerisinde yüz ölçümü en küçük olan kıtadır.
- Ülkemizin topraklarının büyük bir kısmının yer aldığı kıtadır.
- Avrupa ve Amerika kıtaları arasında kalan okyanustur.
- En büyük okyanustur.
- Buzullarla kaplı olduğu için yerleşmenin olmadığı kıtadır.

1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐

ÜLKEMİZİ TANIYALIM

9. ve 10. etkinlikleri aşağıdaki haritadan yararlanarak yapınız.

9. ETKİNLİK

Batıdan doğuya doğru gidildikçe yükselti ve sıcaklığın değişimi nasıl olur? Kısaca yazınız.

.....

.....

.....

10. ETKİNLİK

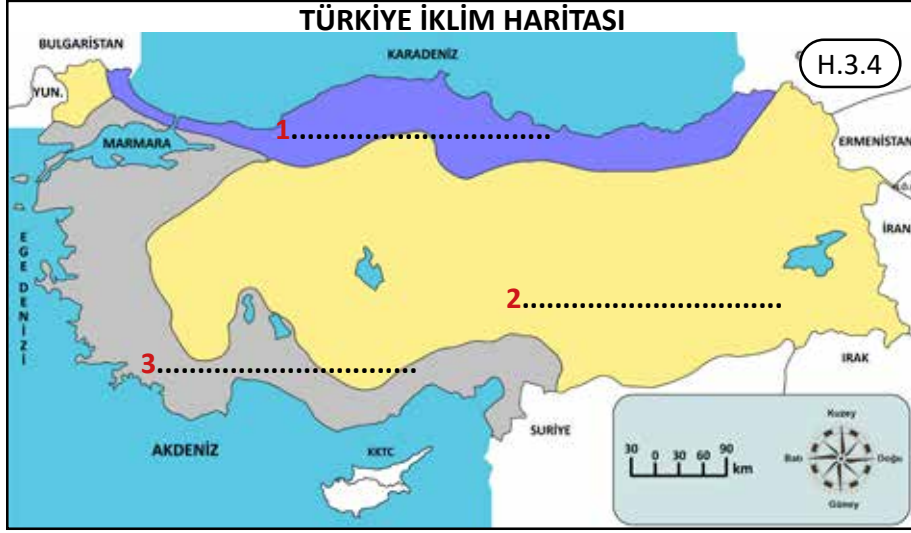
Aşağıda verilen şehirler arasında seyahat ettiğimizde yükselti değişimi nasıl olur?

		Yükselti	
		Artar.	Azalır.
1	Konya'dan Tekirdağ'a		
2	Adıyaman'dan Van'a		
3	Ankara'dan Erzurum'a		
4	İzmir'den Sivas'a		
5	Muş'tan Adana'ya		

ÜNİTE 3

11. ETKİNLİK

Aşağıda verilen Türkiye haritasında boş bırakılan yerlerde görülen iklimin adını yazınız.

12. ETKİNLİK

Aşağıdaki görsele baktığımızda dağın bir yamacındaki karın eridiği, diğer yamaçta ise erimediği görülmektedir. Bu farklılığın ismini yazınız ve nedenini kısaca açıklayınız.

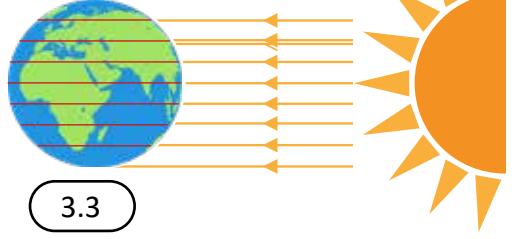
.....

.....

.....

13. ETKİNLİK

Dünya'nın şekline bağlı olarak Güneş ışınlarının geliş açısı Ekvator'dan kutuplara doğru küçülür. Böylece Ekvator'dan kutuplara doğru sıcaklıklar da azalır.

3.3

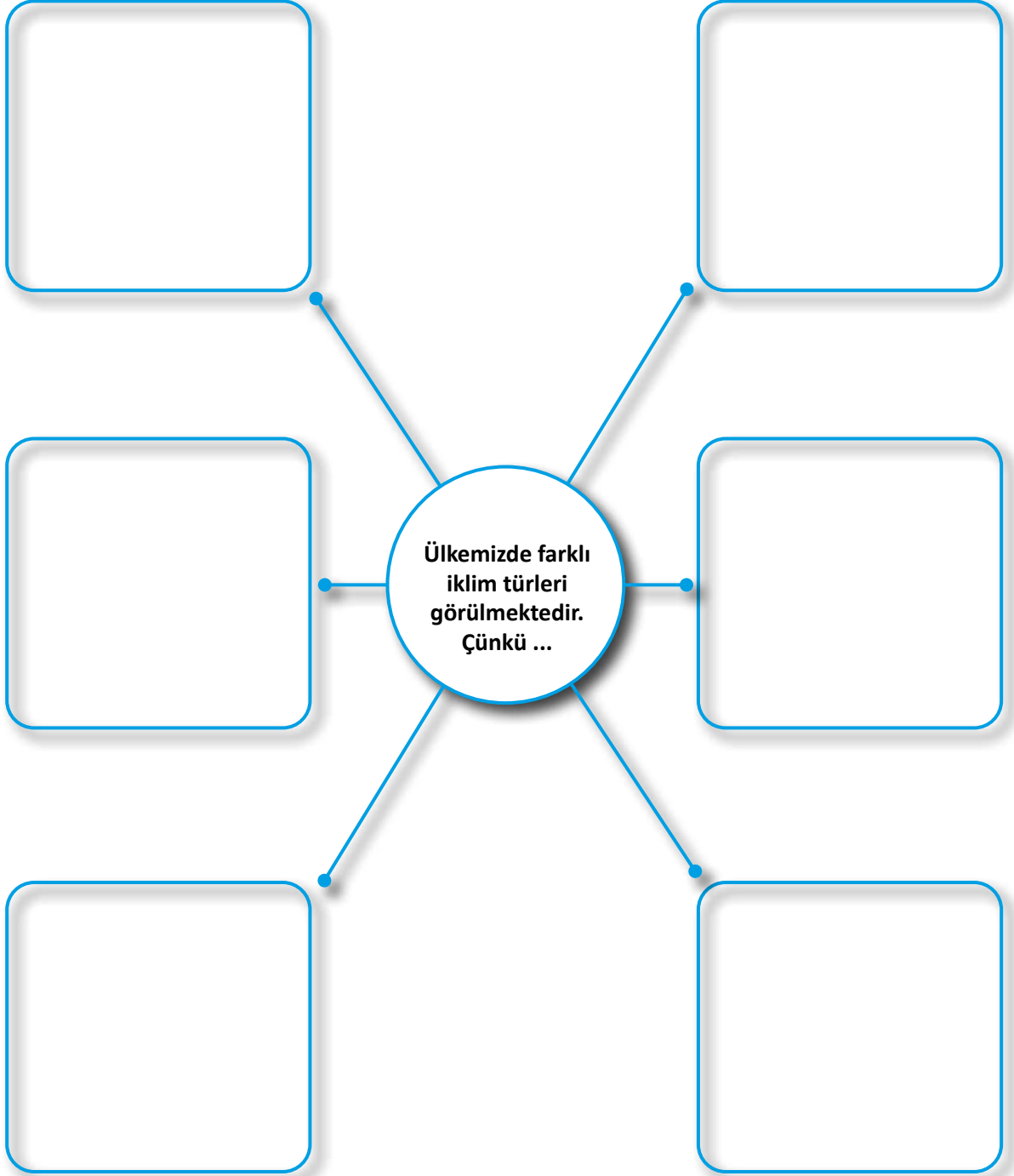
H.3.5

Yukarıdaki açıklamaya bağlı olarak verilen şehirlerin sıcaklık değişimi nasıl olur? İlgili alanları "X" ile işaretleyiniz.

		Sıcaklık	
		Artar	Azalır
1	Antalya'dan İzmir'e		
2	Ardahan'dan Hatay'a		
3	Bursa'dan Antalya'ya		
4	Hakkâri'den Sinop'a		
5	Antalya'dan Ardahan'a		
6	Ankara'dan Hatay'a		
7	Ardahan'dan İzmir'e		
8	Bursa'dan Hakkâri'ye		

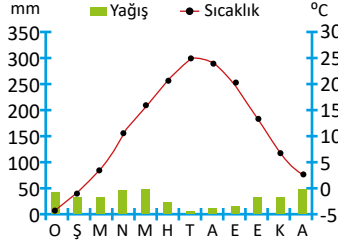
14. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavram haritasında boş bırakılan kutucukları verilen bilgiyi dikkate alarak doldurunuz.

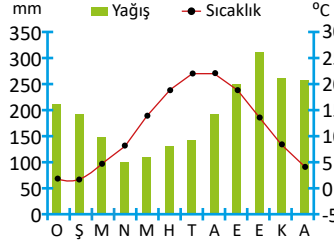

15. ETKİNLİK

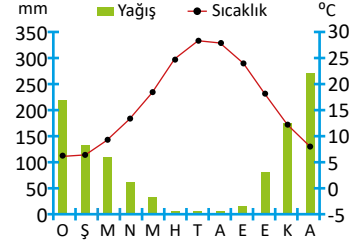
Aşağıda ülkemizde görülen farklı iklimlere ait sıcaklık ve yağış grafikleri verilmiştir. Bu grafiklerin hangi iklime ait olduğunu ilgili alana yazınız.

A

B

C

16. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

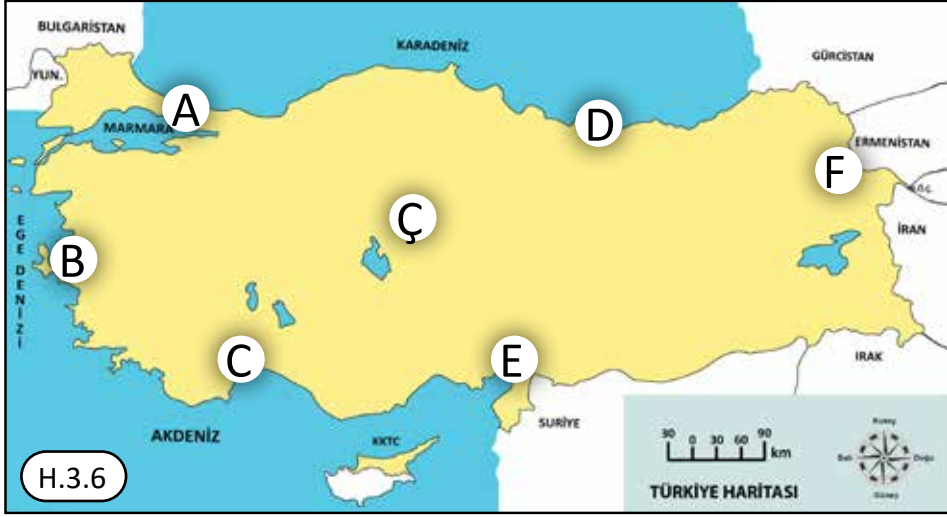
sıcak	sonbahar	maki
soğuk	kurak	kış
ılık	kar yağışlı	ilkbahar
Karadeniz	sıcak	yağışlı
bozkır	denize paralel	yaz

- Karasal iklimde yazlar ve, kışlar ise ve dır.
- Akdeniz ikliminde yağış en fazla..... mevsiminde görülür.
- Karadeniz iklimi kıyı kesimi boyunca dar bir alanda görülür. Bunun nedeni dağların uzanmasıdır.
- Karasal iklimin doğal bitki örtüsü bitki örtüsüdür.
- Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde kısa boylu ağaç ve çalılardan oluşan bitki örtüsü yaygındır.
- Karasal iklimin görüldüğü yerlerde yağış en fazla..... mevsiminde görülür.
- Nem ve yağış isteği fazla olan tarım ürünleri ülkemizde en fazla kıyılarında yetiştirilir.
- Karadeniz ikliminde yazlar....., kışlar ve her mevsim..... geçer. Yağışlar en fazla mevsiminde görülür.

ÜNİTE 3

17. ETKİNLİK

Ankara'da yaşayan Emre ve ailesi bir gezi planlamak istiyorlar. Onlara yardımcı olmak için aşağıdaki bilgilerden de yararlanarak aile bireylerinin hangi harf ile gösterilen yere gitmek istediklerini yazınız.

Nereye gitmeli?

1. Emre'nin annesi Filiz Hanım; ağaçları çok seviyor, ülkemizde en fazla ormanlık alanların bulunduğu yerleri görmek istiyor.

2. Emre'nin kardeşi Aylin; bu tatilde Damlatış Mağarası'nı görmek, dinlenmek, güneşlenmek ve denizde yüzmek istiyor.

3. Emre'nin babası Akif Bey, yaz sıcağından bunaldığı için Türkiye'nin en yüksek dağının bulunduğu yere gitmek istiyor.

4. Emre, Asya ile Avrupa kıtasını birbirine bağlayan Boğaz'ı ve İstanbul'u görmek istiyor.

5. Emre'nin abisi Caner, tekne turu ile ülkemizde en fazla koy ve körfezlerin bulunduğu alanları görmek istiyor.

18. ETKİNLİK

6. sınıfa giden Pelin, Almanya'da bulunan kuzenine güzel ülkemizin coğrafi özelliklerini anlatan bir mektup yazmıştır. Aşağıda numaralandırılarak başlayan cümlelerden yanlış bilgi içerenleri düzelterek ilgili alana yazınız.

Değerli Kuzen'im, bu mektubumda sana güzel ülkemizin coğrafi özelliklerini anlatacağım.

(1) Ülkemiz; Asya ile Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan, üç tarafı denizlerle çevrili, engebeli ve ortalama yükseltisi fazla olan bir ülkedir. (2) Ülkemiz, 783.562 km² lik bir alana sahiptir. (3) Ülkemizde genel olarak batıdan doğuya doğru gidildikçe yükselti azalır. (4) Ülkemizin en yüksek dağı 5.137 metrelik yüksekliğe sahip Ağrı Dağı'dır. (5) Kıyı kesiminde bulunan dağlarımızın hepsi denizlere dik şekilde uzanır.

(6) Ülkemizde sadece yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk olan karasal iklim görülür. (7) Bu iklimin bitki örtüsü küçük ot topluluklarından oluşan bozkırdır. (8) Ülkemiz akarsu ve göl bakımından zengin bir ülkedir. (9) Ülkemizde kar yağışının en fazla olduğu yerler güney kıyılarıdır. (10) Ülkemizin kuzeyinde yer alan Karadeniz kıyıları balıkçılık ve ormancılık için elverişlidir. (11) Yüksek platoların çoğunda öne çıkan ekonomik faaliyet tarımdır. (12) Ülkemizde yüzey şekillerinin engebeli oluşu kara ulaşımını olumsuz etkilemektedir. (13) Türkiye, tarihî yapısı ve doğal güzellikleri ile turistlerin ilgisini çekmektedir.

Cümle Numarası	Cümlelerin Düzeltilmiş Hâli

ÜLKEMİZDE NÜFUS VE EKONOMİ

19. ETKİNLİK

Sınırları belli bir alanda yaşayan insan sayısına **nüfus**, kilometrekareye düşen insan sayısına da **nüfus yoğunluğu** denir. Nüfusun sayısını, özelliklerini ve değişimini inceleyen bilim dalı **demografidir**. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2021 yılında Türkiye'nin nüfusu, 84 milyon 680 bin 273'tür. Nüfus, Türkiye'nin bütün illerine eşit oranda dağılmamıştır.

Ülkemizin nüfus yoğunluğunu gösteren haritayı inceleyerek aşağıdaki soruların cevaplarını yazınız.

a) Nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu il hangisidir?

.....

b) Tunceli, Samsun, Bursa ve Kayseri illerinin nüfus yoğunluklarını en fazla olandan en az olana doğru sıralayarak yazınız.

.....

c) Nüfus yoğunluğu, kıyı kesimlerde mi yoksa iç kesimlerde mi daha fazladır?

.....

20. ETKİNLİK

3.4

Zonguldak'ta çıkarılan taş kömürü ve buna bağlı olarak gelişen demir-çelik sanayisi şehrin nüfusunu nasıl etkilemiştir? Araştırarak yazınız.

.....

H.3.8

Bölgede çıkarılan petrol ve buna bağlı olarak Batman'da kurulan petrol rafinerisi, bölgenin nüfusunu nasıl etkilemiştir? Araştırarak yazınız.

.....

3.5

21. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

büyük şehirler	madencilik	nüfus yoğunluğu	yüz ölçümü
iklim	GAP	yaz yağışları	düzenli
tarımsal	Bursa	nüfus	büyükbaş
turizm	TÜİK	Konya	sıcaklık

1. Antalya'da nüfusun yoğun olmasında oldukça etkilidir.
2. Ülkemizde nüfus sayımları tarafından yapılmaktadır.
3. Ülkemizde nüfus her yere dağılmamıştır.
4. Zonguldak'ta ekonomik faaliyetler arasında önemli bir yere sahiptir.
5. Verimli ovalarda faaliyetler gelişmiştir.
6. Sınırları belirli bir alanda ve belirli bir zamanda yaşayan insan sayısına denir.
7. Kilometrekareye düşen insan sayısına denir.
8. Erzurum ve Kars çevresinde hayvancılık gelişmiştir.
9. Konya'nın nüfusunun Adıyaman'dan fazla olmasına rağmen Adıyaman'ın nüfus yoğunluğunun Konya'dan daha fazla olmasının nedeni dır.
10. Tuz Gölü ve çevresinde koşullarından dolayı nüfus seyrektr.
11. İpek böcekçiliği en fazla ilimizde yapılmaktadır.
12. Şanlıurfa ve çevresinde ile beraber tarımsal üretim artmıştır.
13. Kümes hayvancılığı en fazlain çevresinde gelişmiştir.
14. Erzurum-Kars çevresinde büyükbaş hayvancılığın gelişmesini sağlamıştır.
15. Buğday üretimi en fazla ve çevresinde yapılmaktadır.

DÜNYAMIZDA İKLİM

22. ETKİNLİK

Aşağıda verilen iklimlerin başlıca özelliklerini yazınız.

DÜNYADA GÖRÜLEN BAŞLICA İKLİM TİPLERİ

Muson iklimi

.....

.....

.....

Kutup iklimi

.....

.....

.....

Ekvatorial iklim

.....

.....

.....

Akdeniz iklimi

.....

.....

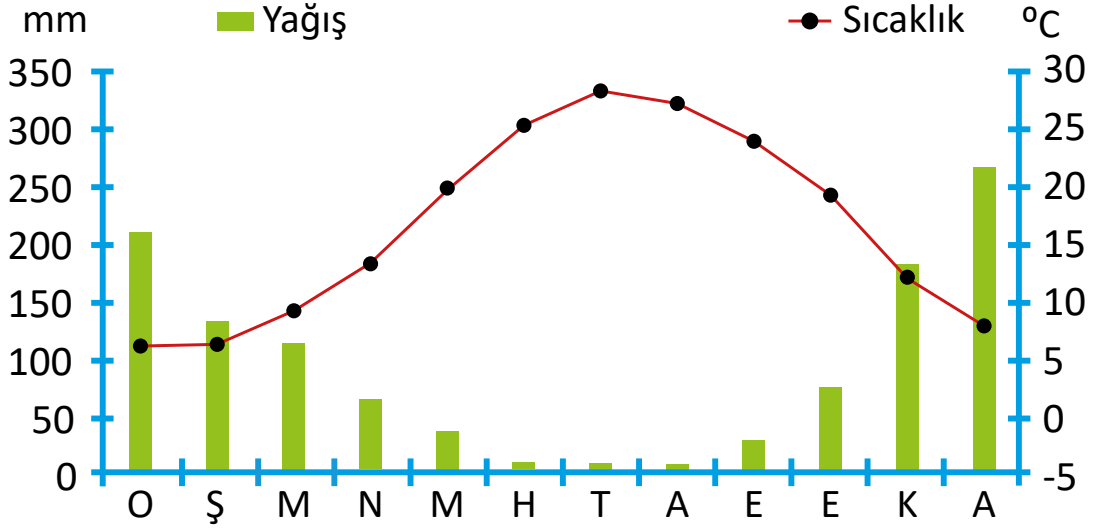
.....

23. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

- 1 Kutuplara yakın bölgelerde yaşayan Eskimoların yaşadıkları evlere **iglo** adı verilir. ☐
- 2 Ekvatorial iklimde yaşayan insanlar, kalın giysilere ihtiyaç duymazlar. ☐
- 3 Dünya'nın en fazla yağış alan bölgeleri, kutuplardır. ☐
- 4 Muson ikliminde ulaşım aracı olarak köpeklerin çektiği kar kızakları kullanılır. ☐
- 5 Turunçgiller, Akdeniz ikliminin görüldüğü alanlarda yaygın olarak yetiştirilmektedir. ☐
- 6 Ekvatorial iklim, yıllık sıcaklık farkının en fazla olduğu iklim tipidir. ☐
- 7 Akdeniz ikliminin bitki örtüsü kısa boylu ağaç topluluklarından oluşan makidir. ☐
- 8 Ekvatorial iklim, her mevsim yağışlıdır. ☐
- 9 Akdeniz ikliminde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve kar yağışlıdır. ☐
- 10 Muson ikliminde en fazla yağış kış aylarında düşer. ☐

24. ETKİNLİK

Yukarıda dünyada görülen başlıca iklim tiplerinden birine ait sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir. Grafiğe bakarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1- En sıcak ve en soğuk aylar hangileridir?

.....

2- En fazla ve en az yağış hangi aylarda düşmektedir?

.....

3- Grafikte özellikleri yer alan iklim tipi hangisidir?

.....

4- Grafikteki iklim özelliklerinin görüldüğü bir yerde insanların ne tür kıyafetler giymeleri beklenir? Yazınız.

.....

.....

5- Bu iklim tipinde hangi ürünler yetiştirilebilir?

.....

6- Grafikteki iklim özelliklerinin görüldüğü bir yerde kış aylarında konutların nasıl ısıtıldığını araştırarak yazınız.

.....

.....

ÜNİTE 3

Bulmaca

Verilen sözcükleri bulmaca üzerinde işaretleyiniz.

GEOİD	PARALEL	MERİDYEN	KONUM
YÜKSELTİ	AKARSU	SANAYİ	TİCARET
TURİZM	NÜFUS	ESKİMO	EKVATORAL
KUTUP	TARIM	İKLİM	HAYVANCILIK

E	K	V	A	T	O	R	A	L	K	L	T	O
H	A	Y	V	A	N	C	I	L	I	K	İ	M
P	S	N	V	K	G	C	D	E	T	İ	C	İ
N	E	Y	D	İ	R	E	M	A	J	T	A	K
S	U	F	Ü	N	U	P	R	P	M	L	R	S
S	U	K	I	S	P	I	A	G	T	E	E	E
V	P	U	R	H	M	R	A	U	G	S	T	K
E	P	A	K	R	A	V	R	Z	E	K	A	U
K	K	L	M	L	F	İ	L	P	O	Ü	P	T
A	R	R	E	U	Z	F	S	R	İ	Y	K	U
S	Z	L	E	M	N	P	R	L	D	R	R	P
M	İ	L	K	İ	O	O	S	A	N	A	Y	İ
I	P	U	O	Z	M	S	K	Y	H	P	N	Y

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1) Türkiye'nin mutlak (matematik) konumu ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Türkiye, 26°-45° kuzey paraleli ile 36°-42° doğu meridyenleri arasında yer almaktadır.
 B) Türkiye'nin en kuzeyi ile en güneyi arasında 666 km mesafe farkı vardır.
 C) Türkiye'nin en doğusu ile en batısı arasında 76 dakikalık zaman farkı vardır.
 D) Türkiye, başlangıç meridyenin doğusunda yer alır.

2) Paralel ve meridyenlerle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Meridyenlerin boyları birbirine eşittir.
 B) Paraleller kutuplarda nokta hâlini alır.
 C) Toplamda 180 tane meridyen yayı vardır.
 D) Paralellerin boyları Ekvator'dan kutuplara gidildikçe küçülür.

3) Belirli bir yerin, okyanuslara, kıtalara, ulaşım yollarına, yer altı ve yer üstü kaynaklarına, yeryüzü şekillerine göre ortaya çıkan ve kendine özgü özelliklerinin tümü göreceli (özel) konum olarak tanımlanır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin göreceli konumu ile ilgili yanlış bir bilgidir?

- A) Üç tarafı denizlerle çevrilidir.
 B) Batıdan doğuya doğru ilerledikçe yükselti artmaktadır.
 C) Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirine en yakın olduğu noktadadır.
 D) Atlas Okyanusu'nun kıyısındadır.

4)

- I. Başlangıç meridyeni Ekvator'dur.
 II. Bütün meridyenler kutuplarda birleşir.
 III. Toplamda 360 meridyen yayı vardır.
 IV. Greenwich Dünya'yı doğu ve batı yarım küre olarak ikiye ayırır.

Bilgileri doğru yanlış olarak incelediğimizde hangi şıkka ulaşırız?

	I	II	III	IV
A)	D	D	D	D
B)	Y	D	Y	D
C)	D	Y	D	Y
D)	Y	D	D	D

5) Ayşe, sınıf arkadaşlarına sunum yapmak üzere Samsun'un nüfusunu etkileyen ekonomik faaliyetleri araştırmaktadır. Ayşe'nin yapacağı sunumda aşağıdakilerden hangisinin Samsun'un nüfusunu arttırdığını söylemesi uygun olmaz?

- A) Tarım B) Ticaret C) Sanayi D) Deniz turizmi

6) Aşağıda verilen şehirlerin hangisinde nüfusun fazla olmasının nedeni yanlış verilmiştir?

- A) İzmir-madencilik B) Antalya- turizm C) Kocaeli-sanayi D) Konya-tarım

7)

- En fazla rezerve sahip illerimiz Balıkesir, Eskişehir, Bursa ve Kütahya'dır.
- Dünyada en fazla Türkiye'de bulunmaktadır.
- Cam, ilaç, gübre, deterjan, roket yakıtı gibi pek çok alanda kullanılmaktadır.

Verilen bilgiler aşağıdaki yer altı kaynaklarımızdan hangisine aittir?

- A) Demir B) Krom C) Bor D) Linyit

8) Ülkemizde nüfus, her şehrimize ve her bölgemize eşit bir şekilde dağılmamıştır. Bazı illerimizde nüfus yoğun iken bazı illerimizdeyse seyrek. Nüfusun bu şekilde dengesiz dağılmasında belirleyici olan doğal ve beşerî faktörler vardır. Ülkemizde nüfusun ve nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu ilimiz İstanbul'dur. İstanbul, aynı zamanda dünyanın da nüfus yoğunluğu en fazla olan şehirlerinden biridir.

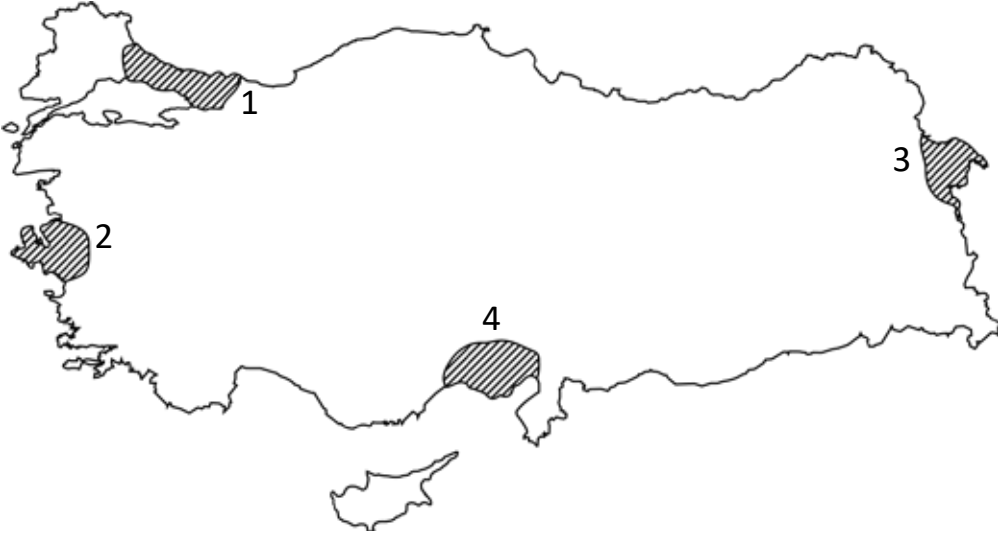
İstanbul'un nüfusunun yoğun olmasında aşağıda yer alan faktörlerden hangisi daha az etkilidir?

- A) Sanayi B) Tarım C) Turizm D) Ticaret

9) Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde Karadeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde görülen özelliklerden biri değildir?

- A) Bitki örtüsü ormandır.
B) Yazlar serin, kışlar ılık ve yağışlı geçer.
C) Yıllık sıcaklık farkı fazladır.
D) En yüksek sıcaklık değerleri yaz aylarında görülür.

10)

Yukarıda numaralandırılmış taralı alanlardan hangisi yoğun (sık) nüfuslu alanlardan biri değildir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

11)

I Ordu

II Sivas

III Mersin

Yukarıda numaralandırılarak verilen şehirlerimizde görülen iklim tipleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

I	II	III
A) Karadeniz iklimi	Karasal iklim	Akdeniz iklimi
B) Karadeniz iklimi	Muson iklimi	Akdeniz iklimi
C) Karasal iklim	Akdeniz iklimi	Karadeniz iklimi
D) Akdeniz iklimi	Karadeniz iklimi	Muson iklimi

12)

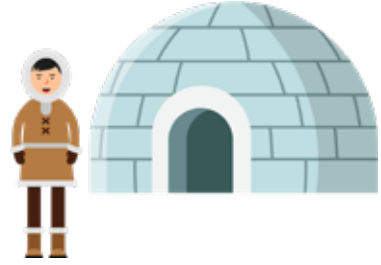
- En çok yağış yaz aylarında düşer.
- Sel felaketleri çok görülür.
- Pirinç ve çay tarımı çok yapılır.

Yukarıdaki bilgiler hangi iklim tipine aittir?

- A) Muson iklimi B) Akdeniz iklimi C) Ekvatorial iklim D) Kutup iklimi

ÜNİTE 3

13) Merhaba, benim adım Aang (Eng) Benim yaşadığım yer oldukça soğuk. Buz kalıplarından yaptığımız evlere “iglo” diyoruz. Ailemle birlikte avlanarak geçimimizi sağlıyoruz.

Aang'in anlattıklarına bakılarak hangi iklim tipinin hâ-

kim olduğu bölgede yaşadığı söylenebilir?

- A) Karadeniz iklimi
B) Kutup iklimi
C) Ekvatorial iklim
D) Çöl iklimi

14) Bir alanda görülen bitki örtüsünü belirleyen temel etken iklimdir. Bu bilgidен hareketle aşağıdaki illerden hangisinde görülen bitki örtüsü diğerlerinden farklıdır?

- A) Antalya
B) Zonguldak
C) Kastamonu
D) Ordu

15) Dünya'nın dönüş hareketi batıdan doğuya doğrudur. Bu nedenle doğuda bulunan yerlerde Güneş'in doğuş ve batış saatleri batıya göre daha ileridedir.

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda ramazan ayında hangi ilde yaşayanlar daha önce iftar yapar?

- A) Hakkâri
B) Adıyaman
C) Ankara
D) İzmir

16) Merhaba, Benim adım Ali Çınar. 11 yaşındayım. Sizlere yaşadığım yerden bahsetmek istiyorum. Köyüm dağlık ve engebelidir. Köyümde kışlar çok soğuk ve kar yağışlı, yazlar ise sıcak ve kurak geçmektedir. Kış mevsiminde kapanan köy yolları, bizim için büyük bir sıkıntıdır. Mera hayvancılığı ve tarım yılın sıcak dönemlerinde yaptığımız ekonomik faaliyetlerdendir.

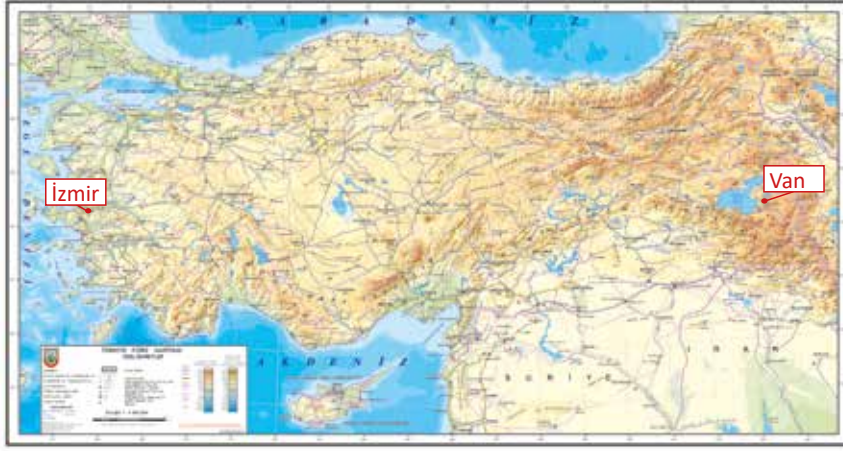
Yukardaki metne göre Ali Çınar'ın yaşadığı yer hakkında

- I. Karasal iklim yaşanmaktadır.
II. Bitki örtüsü bozkırdır.
III. Tarımsal faaliyetlerin gelişmemiş olması sadece iklimle ilgilidir.
IV. Ulaşımda sıkıntılar yaşanmaktadır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve III
B) II ve III
C) I, II ve IV
D) I, III ve IV

17)

Yaklaşık olarak aynı paralel üzerinde bulunan İzmir ile Van şehirlerinde farklı iklimlerin görülmesinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yükselti ve denizellik	B) Güneşin doğudan doğması
C) Bakı ve bitki örtüsü	D) Basınç ve rüzgârlar

18) Bir yerde uzun yıllar boyunca gözlenen hava olaylarının ortalamasına **iklim** denir. Dünya'da birbirinden farklı iklim tipleri görülür. İklimin insanların yaşantısı ve ekonomik faaliyetleri üzerinde belirleyici etkileri vardır.

Aşağıdakilerden hangisi iklimin etkilediği faktörlerden biri değildir?

A) Yetiştirilen tarım ürünleri	B) Nüfus ve yerleşme
C) Konut tipi	D) Yer altı kaynakları

19) Aşağıdakilerden hangisi kış turizmi ile öne çıkan şehirlerimizden biri değildir?

A) Bursa	B) Erzurum	C) Kayseri	D) Aydın

20) Ülkemizin coğrafi özellikleri bölgeden bölgeye değiştiği için nüfus yoğunluğu her yerde aynı değildir.

Nüfusun dağılışına etki eden faktörler doğal ve beşerî faktörler şeklinde gruplandırıldığında hangisi ayrı bir grupta yer alır?

A) Tarım ve hayvancılık	B) İklim ve bitki örtüsü
C) Sanayi ve ticaret	D) Ulaşım ve madenler

4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

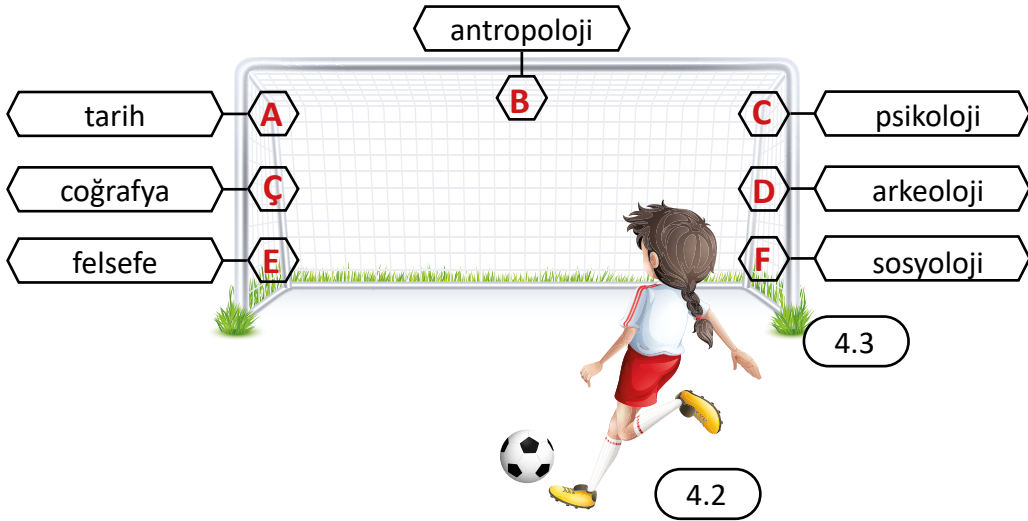
- ARAŞTIRIYORUM, ÖĞRENİYORUM
- HAYALİMDEKİ GELECEK
- ARAŞTIRMA YAPIYORUM
- EMEĞE SAYGI DUYUYORUM

ARAŞTIRIYORUM, ÖĞRENİYORUM

1. ETKİNLİK

Aşağıda sosyal bilgiler dersine yardımcı olan bazı bilim dallarıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Futbolcu açıklaması verilen bilim dallarının eşleştirildiği alanlara topu atmak istemektedir. Kaleye çekilen şutları bilim dallarıyla eşleştirerek harfleri aşağıdaki ilgili alanlara yazınız.

1. İnsanların geçmiş yaşantılarına ait kalıntıları çıkarıp insanlığın faydasına sunar.
2. Doğa-insan ilişkilerini araştırıp insan yaşamının kolaylaşmasını sağlar.
3. Bilginin kaynağını sorgulayarak bilime ışık tutar.
4. İnsanın kökenini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini açıklamaya çalışır.
5. İnsan davranışlarını inceleyip anlamlandırmaya çalışır.
6. İnsanların geçmişteki faaliyetlerini inceleyerek günümüz insanların faydasına sunar.
7. Toplumlari, toplumsal olayları, insanlar arası ilişkileri inceleyerek çıkarımlar yapar.

1	2	3	4	5	6	7
...	...	...	...	...	...	...

2. ETKİNLİK

Sosyal bilimler, hayatımızın birçok alanında bize kılavuzluk etmektedir. Bunlar kimi zaman çevreyi tanımamızı sağlarken kimi zaman da işlerimizi kolaylaştırır. Aşağıda yazan bilim dallarının toplum hayatına etkilerini ilgili alana yazınız.

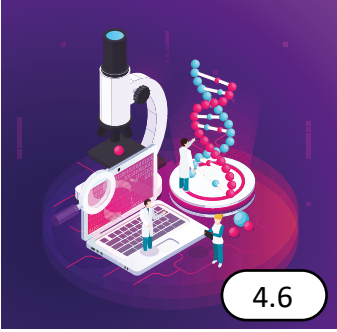

4.4

Bilim Dalı	Toplum Hayatına Etkileri
arkeoloji	
coğrafya	
tarih	
sosyoloji	
felsefe	
psikoloji	
antropoloji	
filoloji	
hukuk	

HAYALİMDEKİ GELECEK

Bilim ve teknoloji, büyük bir hızla gelişmekte ve ilerlemektedir. Günümüzde teknolojinin hayatımıza girmediği alan neredeyse yok gibidir. İnsanoğlu; beslenme, barınma, ulaşım, tekstil, sanayi, turizm, iletişim ile savunma gibi farklı alanlarda ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşamını kolaylaştırmak için birçok buluş gerçekleştirmiştir. Elbette ki teknolojik buluşlar ilk hâliyle kalmamış farklı milletlerin ve toplumların katkısıyla sürekli geliştirilmiştir. Günümüzde teknolojinin ulaştığı seviye son nokta değildir, teknoloji gelişmeye devam etmektedir. Nanoteknoloji bilim ve teknolojinin günümüzde ne derece ilerlediğini göstermektedir.

Günümüz teknolojisi olarak kabul edilen nanoteknoloji, günlük hayatta kullandığımız teknolojik ürünlerin gözle görülmeyecek kadar küçültülmesi durumudur. Bu sayede teknolojinin hayatın her alanında uygulanabilmesi daha da kolay bir hâl almıştır. Tıp, iletişim, tekstil, otomotiv, endüstri, boya ve savunma sanayisi ile enerji alanında kullanılan nanoteknoloji sayesinde hayatımızda önemli ilerlemeler ve kolaylıklar sağlanmıştır.

Nanoteknoloji;

- Isıya göre renk değiştiren, leke tutmayan, kırışmayan ve ütü istemeyen kumaşların üretilmesinde,
- Zararlı etkilere arındırılmış yemek pişirme araçları ile mutfak malzemelerinin üretilmesinde,
- Düşük yakıt tüketimi sağlamak ve motorun ömrünü uzatmak için otomotiv alanında,
- Kendi kendini temizleyen duvar boyalarının yapımında,
- Hastalıklı hücrelerin tedavisinde

kullanılmaktadır.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

3. ETKİNLİK

Hayalimdeki gelecek metninde nanoteknoloji ile ilgili verilen bilgileri okuyarak aşağıda yer alan cümleleri uygun ifadelerle örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. Isıya göre renk değiştiren, leke tutmayan, kırışmayan ve ütü istemeyen kumaşların üretilmesi

sağlık

2. Kendi kendini temizleyen ve kir tutmayan duvar boyalarının üretilmesi

enerji

3. Ameliyatlarda robotların kullanılması

tekstil

4. Güneş panellerinin yapımında kullanılması

inşaat-sanayi

5. Güçlü patlamalara dayanıklı, hafif, çelik yeleklerin üretilmesi

savunma sanayisi

6. Üç boyutlu yazıcılar sayesinde farklı tasarımların yapılması

üretim teknolojisi

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloda verilen teknolojik gelişmelerin yaşamımıza olumlu ya da olumsuz etkilerini belirleyerek ilgili alanı "X" ile işaretleyiniz.

	Teknolojik Gelişmeler	Olumlu	Olumsuz
1	Bilgiye ulaşmayı hızlandırmaktadır.	☐	☐
2	Birçok işin daha hızlı bir şekilde yapılmasını sağlamaktadır.	☐	☐
3	İnsanları hareketsiz bir yaşama sevk etmiştir.	☐	☐
4	İnsanlar arasındaki sosyal ilişkilerin azalmasına sebep olmaktadır.	☐	☐
5	Savaşların daha yıkıcı olmasına sebep olmuştur.	☐	☐
6	Hayatımızı kolaylaştırmaktadır.	☐	☐
7	Bazı teknolojik aletler, radyasyon yaymaktadır.	☐	☐
8	Uzak mesafelere ulaşımı kolaylaştırır.	☐	☐
9	Fosil yakıtların tüketimini artırarak çevreye zarar verir.	☐	☐
10	Farklı coğrafya ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.	☐	☐
11	Uzaktan eğitim ile öğrenme eksiklerinin telafi edilmesini sağlar.	☐	☐

5. ETKİNLİK

ARAŞTIRMA YAPIYORUM

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

kaynakça	dipnot	rapor
teori	varsayım	konu

1. Bilimsel araştırmalarda sorunun çözümüne yönelik ortaya konulan ve doğruluğu kanıtlanmamış görüşe denir.
2. Araştırmaya başlarken ilk önce belirlenmelidir.
3. Araştırmalarda yararlanılan kaynaklar, çalışmanın sonunda bölümünde belirtilir.
4. Metin içinde geçen herhangi bir bilgi ile ilgili olarak sayfa altına konulan açıklamaya veya kaynak bilgisine denir.

6. ETKİNLİK

Tabloda verilen ifadelerin hangi bilimsel araştırma basamağına ait olduğunu yazınız.

İfadeler	Araştırma Basamağı
1. Bilimsel araştırmanın ilk basamağıdır.	
2. Bilgilerin yazılma aşamasıdır.	
3. Toplanan bilgilerin düzenlendiği ve varsayımın test edildiği kısımdır.	
4. Araştırma sorusuna geçici cevabın oluşturulduğu basamaktır.	
5. Bu basamakta soru ile ilgili bilgi, belge ve delil toplanır.	

7. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

- 1 Araştırma yaparken konu ile ilgili bilim dallarından faydalanabiliriz. ☐
- 2 Araştırmaya başladıktan sonra konuyu belirlemeliyiz. ☐
- 3 Araştırma konusu belirlenirken ilgimizi çeken konuları seçmeliyiz. ☐
- 4 Araştırma yaparken farklı kaynaklardan yararlanmalıyız. ☐
- 5 Araştırmamızda yararlandığımız kaynakları belirtmemeliyiz. ☐
- 6 Bilimsel araştırma basamaklarını sadece bilim insanları kullanır. ☐

8. ETKİNLİK

4.7

Sosyal bilgiler dersi ile ilgili bir konuyu araştırırken yararlanabileceğiniz kaynak türlerini aşağıdaki alana yazınız.

- 1
- 2
- 3
- 4

EMEĞE SAYGI DUYUYORUM

9. ETKİNLİK

Okuma metninden yararlanarak soruları cevaplayınız.

Okuma Metni

4.8

Kayra, akşam yemeğini ailesiyle yedikten sonra günlük tekrarlarını yapıp ertesi gün için okul çantasını hazırladı. Uyumadan önce, uzun zamandır okumak istediği ve tesadüfen seyyar satıcıda görüp satın aldığı kitabı okumaya karar verdi. Odasına geçip keyifle kitabını okumaya başladı, sayfaları çevirdikçe kitaba olan ilgisi daha da arttı. Sabah erken uyanmak zorunda olmasaydı kitabı bitirinceye kadar okuyacaktı. Bir sonraki sayfayı çevirince yazıların gölgeli olduğunu ve zor okunduğunu fark etti. Buna rağmen kitabı okumaya devam etti. Kita-

bın kalitesiz baskısı gözlerini yormaya başlamıştı. Birkaç sayfa daha okuduktan sonra boş sayfalarla karşılaştı. İlk başta bu duruma bir anlam veremeyerek diğer sayfaları da kontrol etmeye başladı. Maalesef kitabın ilerleyen sayfalarında da boş kısımlar vardı. Sabah, bu durumu babasıyla paylaşmaya karar verdi ve uyudu.

Kahvaltı sofrasına oturur oturmaz akşam yaşadıklarını babasına anlatmaya başladı. Babası, Kayra'yı dikkatle dinledikten sonra tek bir soru sordu: Kitabı nereden aldın? Kayra da kitabı okul dönüşü fiyatını uygun bulduğu için seyyar satıcıdan aldığını söyledi. Bu cevap üzerine Kayra'nın babası korsan kitap satın aldığı için böyle bir durumla karşılaştığını söyledi ve devam etti: Korsan kitapların veya diğer korsan ürünlerin ucuz ama kalitesiz olduklarını, ayıplı olabileceklerini söyledi. Ayrıca korsan ürün satın alarak eser veya ürün sahiplerinin emeklerine saygısızlık edildiğini, keyifle okunan o kitaplar için hem kitabın yazarının hem de kitabı basıma hazırlayan yayınevi çalışanlarının büyük emekler verdiğini, korsan ürün alınınca korsan ürün satıcılarının da teşvik edildiğini ve onların hiçbir emek vermeden haksız kazanç elde ettiğini söyledi. Bunun yanında devletimizin de vergi kaybına uğradığını, korsan ürünlerle mücadelede devletin sorumluluklarının yanında vatandaşların da sorumluluklarının olduğunu ve bu problemin ancak devlet ve milletin el ele vermesiyle çözülebileceğini belirtti.

Kayra'nın bu konuda gereken dersi aldığına kanaat getiren babası, okul çıkışı beraber kitapçıya giderek aynı kitabı almayı teklif etti. Kayra da bu teklif üzerine gülümseyerek babasına teşekkür etti.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

1) Kayra'nın yaşadığı olaydan hareketle Korsan ürünlerle mücadelede biz tüketicilere ne gibi görevler düştüğünü yazınız.

.....

2) Korsan ürün kullandığımızda hangi sorunlarla karşılaşabiliriz? Yazınız.

.....

.....

10. ETKİNLİK

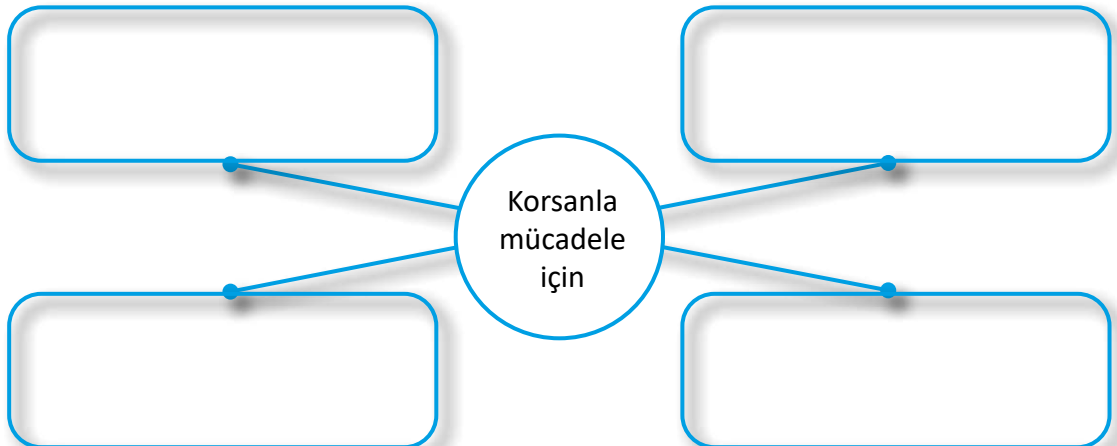
Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

barkod	patent	buluş	yasalarla
Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	korsan	telif	bandrol

1. Ülkemizde telif hakkı, 1951 yılında çıkarılan ile düzenlenmiştir.
2. Sanat eserlerinin yayımlama hakkının yasalarla kişiye verilmesine denir.
3. Eser sahiplerinin emeklerine saygılı olmak için..... ürün almamalıyız.
4. Ülkemizde gerçekleştiren kişilere patent hakkı Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından verilmektedir.
5. Denetim pulunun diğer bir adı da dır.
6. üzerinde bulunan numaralarda ürünlerin üretildikleri ülke hakkında bilgiler de yer alır.
7. Türkiye'de eser sahiplerinin hakları güvence altına alınmıştır.

11. ETKİNLİK

Etkin bir vatandaş olarak korsanla mücadele için yapabileceğimiz faaliyetlerden dört tanesini şemadaki boşluklara yazınız.

ÜNİTE 4

Bulmaca

Verilen sözcükleri bulmaca üzerinde işaretleyiniz.

KAYNAKÇA	TARİH	DİPNOT	COĞRAFYA
YETENEK	FELSEFE	MUCİT	TELİF
SOSYOLOJİ	PSİKOLOJİ	MESLEK	VARSAYIM
PATENT	ARKEOLOJİ	İCAT	BİLİM

A	Y	T	H	H	S	H	M	F	M	S	S	H
G	Ç	E	A	R	D	İ	E	E	İ	U	U	J
I	C	K	T	C	Y	R	S	L	L	F	O	Z
L	P	R	A	E	İ	A	L	S	İ	V	T	M
D	L	H	G	N	N	T	E	E	B	G	U	İ
F	İ	L	E	T	Y	E	K	F	P	C	R	J
R	A	I	J	N	T	A	K	E	İ	I	U	O
D	D	G	C	O	A	P	K	T	T	F	B	L
H	P	P	N	C	O	Ğ	R	A	F	Y	A	O
K	E	P	M	I	Y	A	S	R	A	V	R	Y
A	İ	P	S	İ	K	O	L	O	J	İ	I	S
D	S	Z	P	A	T	E	N	T	T	I	E	O
İ	J	O	L	O	E	K	R	A	R	D	R	S

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1) Anayasa'nın 64. maddesi: "Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır."

Aşağıdakilerden hangisi Anayasa'mızın 64. maddesi gereği alınması gereken tedbirler arasında yer almaz?

- A) Devlet televizyonlarında sanatçıların yaşam öykülerinin gösterilmesi
- B) Sanat eserlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması amacıyla çalışmalar yapılması
- C) Sanatçıların özel hayatlarını yayınlayan televizyon programlarının desteklenmesi
- D) Müzelerde sanat eserlerinin sergilenmesi

2) Aşağıda yer alan seçeneklerden hangisinde yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) Korsan ürünlerle mücadele etmek, devletle beraber vatandaşların da görevidir.
- B) Yazarların emeklerinin karşılığını alabilmeleri için bandrollü kitapları satın almalıyız.
- C) Kişinin icat ettiği ürünü üretme, satma haklarını elinde bulundurması telif hakkıdır.
- D) Yasal yollar dışında çoğaltılan ve piyasaya bandrolsüz sunulan eserlere korsan ürün denilmektedir.

3) Korsan ürünleri satın alan ve kullanan biri için aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?

- A) Ürünün garantisi olmadığından maddi zarara uğrayabilir.
- B) Suç işlemiştir ve yasalarımıza göre cezalandırılması gerekir.
- C) Telif hakkına sahip olan kişi veya kuruluşların zarar görmesine neden olmuştur.
- D) Ürünü daha ucuza mal ettiği için yaptığı davranış doğrudur.

4) Bilim insanı Aziz Sancar, DNA'nın hasarlı kısımları ile ilgili bir araştırma yapmak istiyor. Bu durumun genler tarafından sentezlenen proteinlerden kaynaklandığını düşünmüş ve konu ile ilgili kaynakları incelemiştir.

Yukarıda verilen bilgilere göre Aziz Sancar'ın yaptığı araştırmada hangi bilimsel araştırma basamağı ile ilgili bir bilgi verilmemiştir?

- A) Konuyu belirleme
- B) Varsayım oluşturma
- C) Kaynak araştırması
- D) Rapor hazırlama

5) “Günümüzde nanoteknolojinin kullanılmasıyla birlikte gelişmiş cerrahi aletler yapılmıştır.” diyen bir kişi nanoteknolojinin hangi alanda kullanımına örnek vermiştir?

- A) İnşaat B) Uzak teknoloji C) Sağlık D) Otomotiv

6) Toprak kirliliğinin nedenleri neler olabilir?

Yukarıdaki soru ile araştırma konusunu belirleyen Elif, bilimsel araştırma basamaklarına göre hangi adımla çalışmasına devam etmelidir?

- A) Metin hazırlamalı.
B) Bu soruya cevap olarak varsayımlarda bulunmalı.
C) Soru ile ilgili kaynak taraması yapmalı.
D) Konu ile ilgili topladığı bilgileri sınıflandırmalı.

7) Herhangi bir alanda yeni bir buluş gerçekleştiren kişi, buluşuyla ilgili hak ve menfaatlerini güvence altına alabilmek için patent almalıdır.

Patent belgesi ülkemizde aşağıdaki kurumlardan hangisi tarafından verilmektedir?

- A) İşçileri Bakanlığı B) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
C) Kültür ve Turizm Bakanlığı D) Türk Patent ve Marka Kurumu

8)

- Satın aldığımız ürünlerin bandrollü olup olmadığını kontrol etmeliyiz.
- Orijinal ürünleri tercih ederek devletimizin vergi kaybına uğramasını önlemeliyiz.
- Büyük emekler sonucunda eser ortaya koyan kişilerin emeklerine saygı duymalıyız.

Yukarıdaki düşüncelere sahip bir kişi için hangisi söylenebilir?

- A) Bilinçli bir tüketicidir.
B) Çok kitap okuyan bir kitap kurdudur.
C) Davranışlarıyla korsan ürünleri desteklemektedir.
D) Devleti vergi kaybına uğratmaktadır.

9) Sosyal bilgiler dersinde Kadir Öğretmen “Yaşadığımız yerde yaşanan sorunlar nelerdir ve bu sorunlara karşı nasıl çözümler üretebiliriz” diyerek öğrencilerden fikir almak istemiştir. Aylin, öğretmenin söz alıp yaşadığı yerde yağışların fazla olmasından dolayı heyelanın çok sık görüldüğünü ve alınabilecek tedbirlerle ilgili düşüncelerini anlatmıştır.

Aylin’in görüşlerini anlattığı konu sosyal bilimleri oluşturan bilim dallarından hangisinin kapsamına girer?

- A) Tarih B) Coğrafya C) Arkeoloji D) Felsefe

10)

Nermin Öğretmen:

– Telif hakkıyla ilgili geçen derste öğrendiklerimizi tekrar edeceğiz. Telif hakkıyla ilgili öğrendiklerinizi söyler misiniz?

Nermin Öğretmen'in sorusuna hangi öğrenci doğru cevap vermiştir?

- A) Ahmet: Buluşun sahibine, ürünün satılması ve benzerinin üretilmesi hakkını tanıyan belgedir.
- B) Ömer: Eser sahibi, eserleri karşılığında maddi kazanç sağlayabilir.
- C) Elif: Yeni bir teknolojik buluş gerçekleştirmektir.
- D) Merve: Eser sahibinden izin almadan eserde değişiklik yapılabilir.

11) 6. sınıf öğrencisi Reşat, "Ormanların faydaları nelerdir?" sorusu ile ilgili araştırma yapmak için gerekli kaynaklardan bilgi toplamış ve elde ettiği bilgileri de sınıflandırdıktan sonra raporunu yazmıştır.

Reşat, yaptığı araştırmada hangi bilimsel araştırma basamağını unutmuştur?

- A) Araştırma sorusunu belirlemek
- B) Varsayım oluşturmak
- C) Kaynak taraması yapmak
- D) Metin oluşturmak

12) 6. sınıf öğrencisi Abdülkerim, belirlediği konuyla ilgili genel ağ üzerinden araştırma yapmak istiyor.

Aşağıdakilerden hangisi Abdülkerim'in araştırma yaparken dikkat etmesi gereken konulardan biri olamaz?

- A) Güncel bilgilerin yer aldığı sitelere girmelidir.
- B) Güvenilir, bilimsel kaynaklardan yararlanmalıdır.
- C) Tek bir internet sitesinden elde ettiği bilgiler yeterlidir.
- D) İnternette yer alan bilginin doğruluğunu başka yerlerden de kontrol etmesi gerekmektedir.

13) Araştırma sonucunda elde ettiğimiz bilgileri kalıcı hâle getirmek amacıyla metin oluşturmamız.

Aşağıdakilerden hangisi bir araştırma metninin sahip olması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) Cümlelerin düzgün ve yazım kurallarına uygun olması
- B) Bilgilerin sınıflandırılmasında konu bütünlüğüne göre hareket edilmiş olması
- C) Yararlanılan kaynakların kaynakça bölümünde yer alması
- D) Metnin çoğaltılarak metinden kazanç elde edilmesi

14) Ali sevdiği yazarın yeni çıkan kitabını almak için kitapçıya gitti. Kitabı incelediğinde kitabın arka kısmında bandrol olmadığını ve kitabın korsan basım olduğunu gördü. Ali, kitapçıya fikir ve sanat eserlerinin korunması açısından böyle bir eseri satın alamayacağını ve eserin satışının suç olduğunu söyledi.

Verilen metinden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ali bilinçli bir tüketicidir.
- B) Bilgi edinmek amacıyla korsan kitap satın alınabilir.
- C) Ali emeğe saygı göstermiştir.
- D) Ülkemizde emeğin korunmasına yönelik kanunlar vardır.

15)

Teknolojik Gelişmeler	Olumlu	Olumsuz
Bilgi kolay elde edilir.		
Zamandan tasarruf etmemizi sağlar.		
Sosyal ilişkilerin azalmasına neden olabilir.		
Sağlığımıza zarar verebilir.		

Tabloda yer alan ifadelerin insan hayatına etkilerini olumlu ve olumsuz olarak değerlendirdiğimizde sıralama aşağıdakilerden hangisi gibi olur?

A)

Olumlu	Olumsuz
X	
X	
	X
	X

B)

Olumlu	Olumsuz
X	
	X
	X
	X

C)

Olumlu	Olumsuz
X	
	X
X	
X	

D)

Olumlu	Olumsuz
X	
	X
	X
X	

16) Çatalhöyük, Konya'nın Çumra ilçesinde olup ilçenin 10 km doğusunda yer almaktadır. Höyük, farklı yükseklikte iki tepe şeklindedir. Bu iki yükselti nedeniyle çatal sıfatını almıştır. Çatalhöyük, 1958 yılında keşfedilmiş; 1961, 1963 ve 1965 yıllarında kazılar yapılmıştır. Yüksek tepenin batı yamacında yapılan araştırmalar neticesinde, 13 yapı katı açığa çıkarılmıştır. En erken yerleşim katı MÖ 5500'lü yıllara aittir. Yapılan kazılarda sarı, kırmızı ve siyah tonlarda resimler; boğa, koç ve geyik başları gibi hayvan figürleri bulunmuştur. Bulunan mezarlarda yapılan araştırmalarda çok sayıda iskelet ortaya çıkarılmıştır. Ölü hediyesi olarak mezarlara kemikten yapılmış aletler, renkli taşlar, kesici aletlerden taş baltalar, deniz kabuğundan yapılmış boncuklar konmuştur.

Metinde hangi sosyal bilim dalının çalışma alanına değinilmemiştir?

- A) Coğrafya
- B) Arkeoloji
- C) Tarih
- D) Hukuk

17) Yukarıda bazı bilim dallarının çalışma alanlarıyla ilgili görseller verilmiştir. Aşağıdaki bilim dallarından hangisi verilen görsellerle ilgili değildir?

- A) Ekonomi B) Sosyoloji C) Arkeoloji D) Hukuk

18) Nanoteknoloji, maddenin atomik veya moleküler boyutta işlenerek mikroskobik boyutta ürünlerin üretilmesi yöntemidir. Başka bir deyişle çok küçük boyuttaki malzemelerin işlenmesi anlamına gelmektedir. Günümüzde gözle görülemeyecek boyutlarda yapılan teknolojik çalışmaları kapsamaktadır. Nanoteknoloji sayesinde kirlenmeyen ve ıslanmayan kumaşlar, binalar için kendini temizleyen boya ürünleri, insan vücudu içinde görüntüleme yapabilen mikroskobik kameralar üretilmektedir.

Yukarıdaki metinde nanoteknolojinin kullanım alanlarından hangisinden bahsedilmemiştir?

- A) Tıp B) Tekstil C) İnşaat D) Ulaşım

19) Üretilen bir eserin kiralanması, çoğaltılması ve çeşitli yerlerde yayınlanması telif hakkı kapsamındadır. Telif hakkıyla beraber eseri ortaya koyan kişi ve kuruluşlar, eserin ekonomik haklarını da elinde bulundururlar. Kanunlarla korunan bu hak sayesinde eserin sahibi esere verilebilecek zararların önüne geçmiş olur. Bu sayede eser üzerinden elde edilecek haksız kazançlar da önlenmiş olur.

Paragrafa göre telif hakkı olan ürünlerin kullanımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İlgili eserin içeriği kaynak gösterilmeden kullanılabilir.
B) Telif hakkı olan eserlerin izinsiz kullanımı herhangi bir ceza gerektirmez.
C) Telif hakkı olan eserlerin korunması eser sahibine bırakılmıştır.
D) Telif hakkı yasalarla güvence altına alınmıştır.

20) "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." sözü ile Mustafa Kemal Atatürk, bilimsel ve akılcı düşüncüyü toplumun bütün alanlarına hâkim kılmaya çalışmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal Atatürk'ün yukarıdaki sözü ile örtüşmez?

- A) Bilimsel çalışmaların devlet tarafından desteklenmesi
B) Yurt dışına eğitim amacıyla öğrenci gönderilmesi
C) Teknolojik gelişmelerin takip edilmemesi
D) Yurt dışından bilim insanların ülkemize davet edilmesi

5. ÜNİTE

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

- ÜRETEREK GÜÇLENİYORUZ
- BİR PROJEM VAR
- VERGİLERİMİZ HİZMETE DÖNÜŞÜYOR
- NİTELİKLİ İŞ GÜCÜ
- MESLEK SAHİBİ OLUYORUM

ÜRETEREK GÜÇLENİYORUZ

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramları araştırarak elde ettiğiniz bilgileri ilgili alanlara yazınız.

Doğal kaynak:

.....

.....

Ekonomik faaliyet:

.....

.....

Hidroelektrik enerjisi:

.....

.....

İhracat:

.....

.....

Seramik:

.....

.....

Maden:

.....

.....

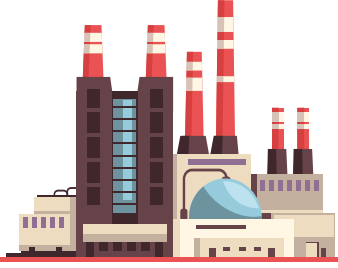
Ham madde:

.....

.....

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki görsellerle Türkiye'de yapılan bazı ekonomik faaliyetler gösterilmiştir. Bu ekonomik faaliyetlerde ülkemizdeki hangi kaynakların kullanıldığını yazınız.

Sanayi

5.2

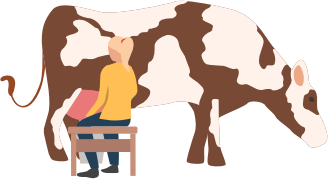
.....

.....

.....

.....

.....

Büyükbaş
Hayvancılık

5.3

.....

.....

.....

.....

.....

Tarım

5.4

.....

.....

.....

.....

.....

Turizm

5.5

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Balıkçılık

5.6

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Madencilik

5.7

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Arıcılık

5.8

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

büyükbaş hayvancılık	ipek böcekçiliği	ulaşım	toprak
ekonomik faaliyet	madenler	akarsular	küçükbaş hayvancılık
arıcılık	denizler	turizm	balıkçılık

1. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı ana kaynak olan ,
seramik, tuğla, çimento gibi pek çok sanayide de ham madde olarak kullanılır.
2. Bozkır bitki örtüsünün yaygın olduğu yerler için elverişlidir.
3. Yeraltından çıkarılan demir, bakır, boksit gibi sanayide ham
madde olarak kullanılır.
4. İnsanların ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla yaptıkları her türlü etkinliğe
..... denmektedir.
5. Ülkemizdeki bütün ekonomik faaliyetler için önemli bir yere sahiptir.
6. Ülkemizdeki tarımda sulama yanında elektrik üretiminde de kullanılır.
7. Ülkemizde bitki çeşitliliğinin zengin olması faaliyetini geliştirmişti.
8. Gür otlakların bulunduğu Erzurum-Kars yöresinde oldukça gelişmiş bir
ekonomik faaliyettir.
9. Ilıman iklimin etkili olduğu Akdeniz ve Ege kıyıları faaliyetleri için çok
elverişlidir.
10. Ülkemizin üç tarafını çevreleyen ulaşım, balıkçılık, turizm
gibi ekonomik faaliyetler için kullanılmaktadır.

4. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

- 1 İnsan müdahalesi olmadan oluşan kaynaklara "doğal kaynaklar" denir. ☐
- 2 Ülkemizdeki ekonomik faaliyetler çeşitlilik gösterir. ☐
- 3 Ülkemizdeki en yaygın ekonomik faaliyet turizmdir. ☐
- 4 Sanayinin gelişmesinde ulaşımın önemli bir yeri vardır. ☐
- 5 Ülkemizdeki ormanlardan sadece ekonomik amaçlı faydalanılmaktadır. ☐
- 6 Ülkemizde kümes hayvancılığı özellikle büyük şehirlerin çevresinde yoğunlaşmıştır. ☐
- 7 Mamul maddeler, fabrikalarda işlenerek ham maddeye dönüştürülür. ☐
- 8 Ülkemizde deniz balıkçılığı en fazla Akdeniz kıyılarında yapılır. ☐
- 9 Türkiye'deki akarsular, taşımacılığa uygundur. ☐
- 10 Ülkemizde tarıma dayalı sanayi gelişmiştir. ☐

5. ETKİNLİK

Merhaba,

Benim adım Cem Ege. Sosyal bilgiler öğretmenim, hangi ekonomik faaliyetlerde ormandan faydalandığı ile ilgili bir kavram haritası hazırlamamı istedi. Bu kavram haritasında boş bırakılan yerleri doldurarak bana yardım eder misiniz?

6. ETKİNLİK

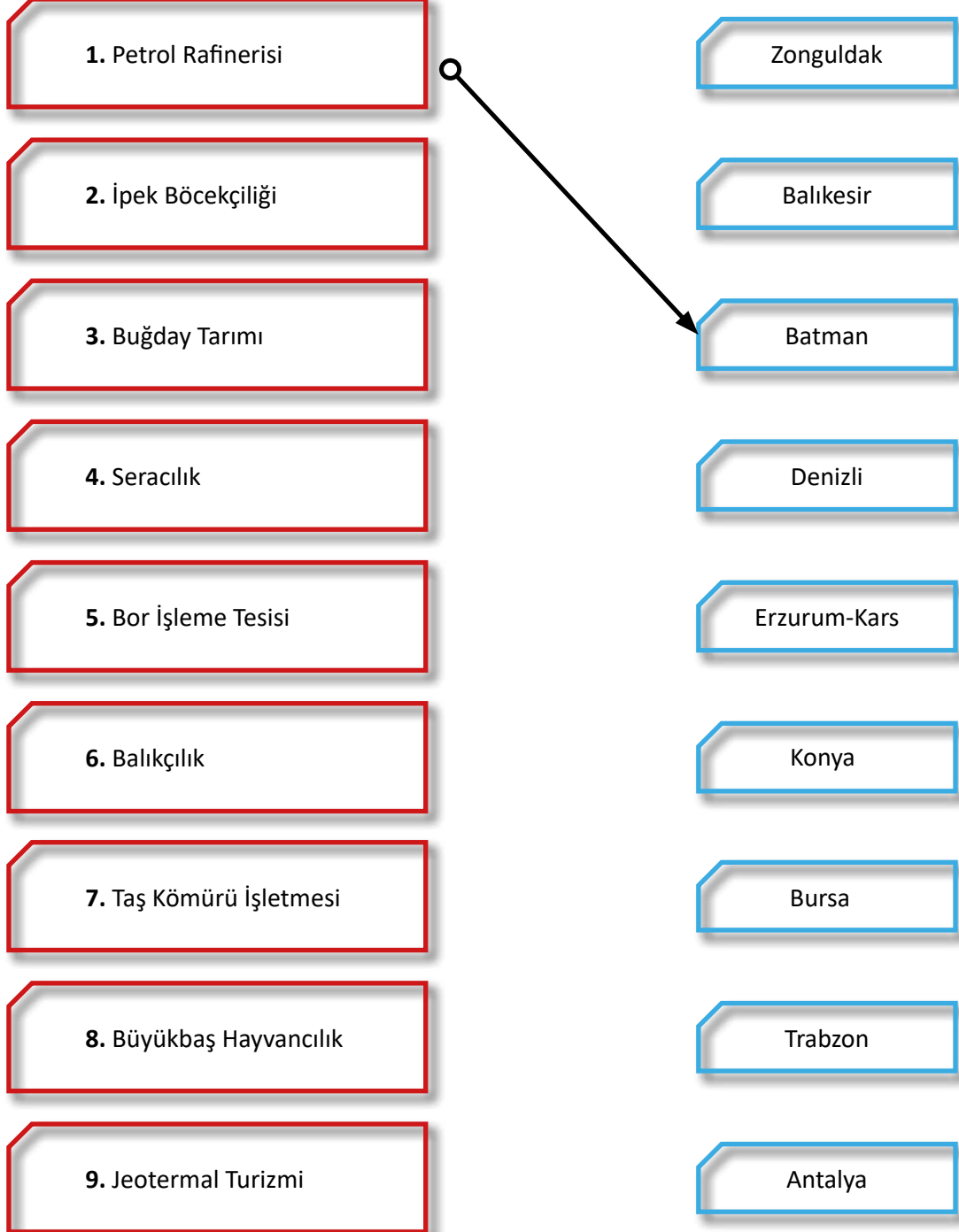
Türkiye'de yapılan başlıca ekonomik faaliyetler numaralandırılarak verilmiştir. Verilen numaraları haritada ekonomik faaliyetin en fazla yapıldığı alanlara yazınız.

(1) sanayi	(5) ipek böcekçiliği
(2) büyükbaş hayvancılık	(6) bisküvi fabrikaları
(3) yaz turizmi	(7) kırmızı mercimek tarımı
(4) zeytin tarımı	(8) çay tarımı

7. ETKİNLİK

Ekonomik faaliyetlerle ilgili aşağıdaki kavramları, bu faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı şehirlerle eşleştiriniz.

8. ETKİNLİK

Aşağıda yer alan bilgi kartlarındaki kutucukları enerji kaynaklarının özelliklerine göre işaretleyiniz.

Petrol

5.9

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

Jeotermal

5.10

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

Rüzgâr Enerjisi

5.11

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

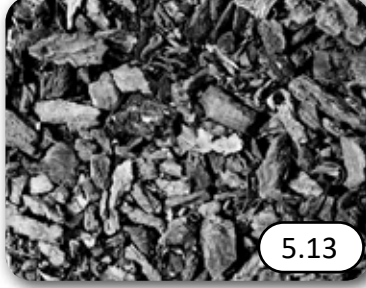
Nükleer Enerji

5.12

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

Linyit

5.13

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

Hidroelektrik

5.14

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

Güneş Enerjisi

5.15

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

Doğal Gaz

5.16

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

Taş Kömürü

5.17

- ☐ Yenilenebilir
- ☐ Yenilenemeyen
- ☐ Çevre dostudur.
- ☐ Çevreye zararlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırlıdır.
- ☐ Kaynağı sınırsızdır.

9. ETKİNLİK

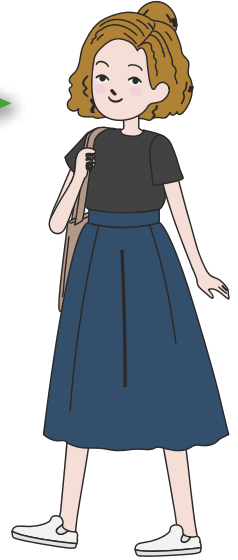
Arif ve Feride'nin yenilenebilir ve yenilenemeyen enerji kaynakları ile ilgili diyalogundan hareketle bir sonraki sayfada yer alan soruları cevaplayınız.

Arif 5.18

Bugün enerji kaynaklarını araştırırken fark ettim ki fosil yakıtları kullanarak hem doğaya hem de kendimize çok büyük zararlar veriyoruz. Dünyadaki hava kirliliğinin başlıca nedeni, kömür ve petrol gibi fosil yakıtlardır. Ayrıca bu zararlar canlıları olumsuz etkilediği gibi bazen de geri dönülmez olumsuz durumlar oluşturabiliyor. Genel olarak bütün canlıların geleceği için petrol, kömür ve doğal gaz gibi tükenbilir enerji kaynaklarından uzak durmalıyız. İnsanlığın ve dünyanın geleceği için bu oldukça önemli..

Gerçekten de öyle... Aslında daha çok yenilenebilir enerji kaynaklarını tercih etmeliyiz. Güneş enerjisi, hidroelektrik enerjisi ve rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilen enerji kaynaklarını tercih edip gelecek nesillere daha temiz bir dünya bırakabiliriz. Canlıların geleceği için önemli bir yeri olan çevremizi kirliletmeden yaşamak, yenilebilir enerji kaynaklarını kullanmakla mümkün olacak. Bu sayede hem biz insanların hem de diğer canlıların yaşamlarını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmeleri için imkân sağlamış olacağız.

Feride 5.19

1. Yenilenemeyen enerji kaynaklarının doğaya ve insanlara ne gibi zararları olduğunu yazınız.

.....

.....

.....

2. Enerji kaynaklarının verimli kullanımı ile ilgili nelere dikkat ediyorsunuz?
(Günlük yaşamınızdan örnekler yazınız.)

.....

.....

.....

3. Yaşadığınız bölgede kullanılan yenilenebilir ve yenilenemeyen enerji kaynaklarını yazınız.

.....

.....

.....

4. Yenilenebilir enerji kaynaklarını neden tercih etmeliyiz? Yazınız.

.....

.....

.....

5. Günümüzde petrol kullanılmıyaydı ulaşımında hangi enerji kaynakları kullanılabilirdi? Yazınız.

.....

.....

.....

BİR PROJEM VAR

10. ETKİNLİK

Bir yerin coğrafi özellikleri orada yapılan ekonomik faaliyetleri doğrudan etkiler. Yaşadığınız yerin coğrafi özelliklerini dikkate alarak bir yatırım ve pazarlama projesi hazırlayınız.

Yaşadığım yerin coğrafi özellikleri:

.....

.....

.....

.....

Yatırım Projem:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Projemden beklediğim sonuçlar:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. ETKİNLİK

Metni okuyarak bir sonraki sayfada yer alan soruları cevaplayınız.

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP); var olan kaynakları değerlendirerek yörenin ekonomisini ve sosyal yaşam kalitesini yükseltmeyi hedefleyen, şehirlerimize hayat veren bir projedir. Proje, Güneydoğuda yer alan su kaynaklarının ve verimli toprakların zenginleştirilmesi için planlanmıştır. Proje kapsamında Fırat ve Dicle Irmakları üzerine kurulan barajlar sayesinde tarım gelişmiş, ekonomik kalkınma hızlanmış ve bu durum eğitimi de olumlu yönde etkilemiştir. GAP; elektrik üretimi, iş imkânları, eğitim, sağlık, ürün çeşitliliği gibi alanlarda da Güneydoğu'ya katkı sağlamıştır.

Proje alanı Fırat-Dicle Havzası ile Yukarı Mezopotamya Ovası'nda yer alan 9 ili (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak) kapsamaktadır. GAP kapsamındaki illerin alan ve nüfus büyüklüğü, Türkiye'nin ortalama %10,7'si civarındadır.

GAP'ın temel hedefleri; proje kapsamındaki illerimizin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek yöre halkının gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmek, ülkemiz genelinde gelişmişlik farkını gidermek, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam olanaklarını arttırarak ulusal düzeyde ekonomik gelişme ve sosyal istikrar hedeflerine katkıda bulunmaktadır.

GAP, 1970'lerde Güneydoğu'nun su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesine dayalı bir program olarak ele alınmıştır. Bu proje ile Fırat-Dicle Havzası'nda sulama ve hidroelektrik enerjisine yönelik 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ile 1,8 milyon hektar alanda sulama yatırımlarının yapımı planlanmıştır. Projenin enerji santrallerinin toplam kurulu gücü 7476 MW (megavat) olup yılda 27 milyar KW (kilovat) enerji üretimi öngörülmüştür.

(Genel ağdan düzenlenerek alınmıştır.)

5.21

1. Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) ülke ve bölge ekonomisine katkılarını yazınız.

.....

.....

.....

.....

2. Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) bölgede meydana getirdiği değişiklikleri yazınız.

.....

.....

.....

.....

3. GAP'ın küresel ısınma ve kuraklığa karşı ülkemize sağlayacağı faydaları yazınız.

.....

.....

.....

.....

12. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgileri ilgili projelerle eşleştiriniz.

1. Doğu Karadeniz'in kaynaklarını değerlendirerek bölgenin yaşam kalitesi ve gelir düzeyini artırmayı bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmayı ülke düzeyinde sosyal istikrar ve ekonomik gelişme sağlamayı hedefleyen bir bölgesel gelişim projesidir.

Doğu Anadolu Projesi
(DAP)

2. Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde yapımı öngörülen barajlar, hidroelektrik santralleri ve sulama tesislerinin yanı sıra kentsel ve kırsal altyapı, ulaştırma, sanayi, eğitim, sağlık ve diğer sektörlerin gelişmesini ve hizmetlerini kapsayan entegre projedir.

Konya Ovası Sulama Projesi
(KOP)

3. Projenin genel amacı; uygulandığı illerdeki yatırımların gerektirdiği araştırma, planlama, programlama, projelendirme, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi suretiyle Doğu Anadolu'nun kalkınmasını hızlandırmaktır.

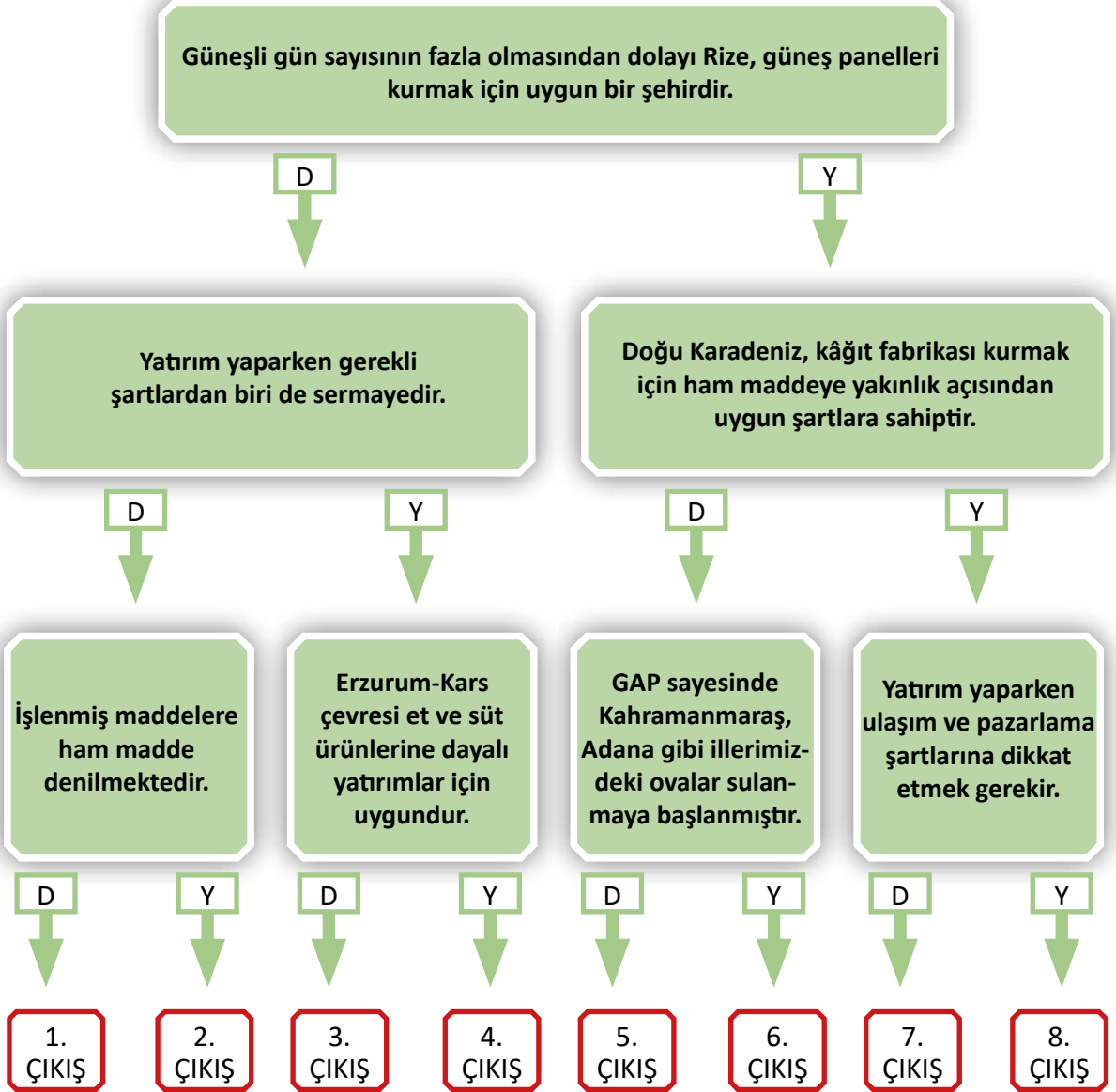
Doğu Karadeniz Projesi
(DOKAP)

4. Tarımsal yönden olumlu bir değişim ile sürdürülebilirliği sağlayıp ekonomik ve sosyal kapasiteyi güçlendirerek vatandaşların refah düzeyini yükseltmek amacıyla Konya Ovası'nın değişik su kaynaklarıyla sulanmasını sağlayan büyük bir projedir.

Güneydoğu Anadolu Projesi
(GAP)

13. ETKİNLİK

Verilen bilgileri okuyup bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yönünde ilerleyerek aşağıda verilen soruyu cevaplayınız.

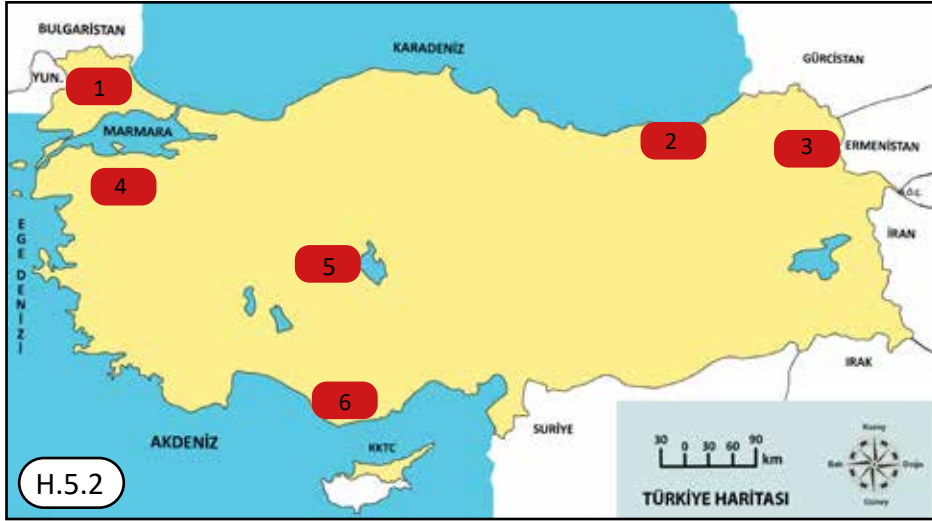

• Etkinliği hatasız tamamlayan öğrenci kaçınıcı çıkışa ulaşır?

.....ÇIKIŞ

14. ETKİNLİK

Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yatırımlar yapmayı planlayan Murat Bey, yatırım yapmak için gereken özellikleri göz önünde bulunduracaktır. Aşağıda yer alan ekonomik faaliyetlerle haritada numaralandırılan yerlerin coğrafi özelliklerini dikkate alarak eşleştirip ilgili yerlere yazınız.

seracılık	bor işleme tesisi
makarna fabrikası	et kombinası
çay fabrikası	ayçiçek yağı fabrikası

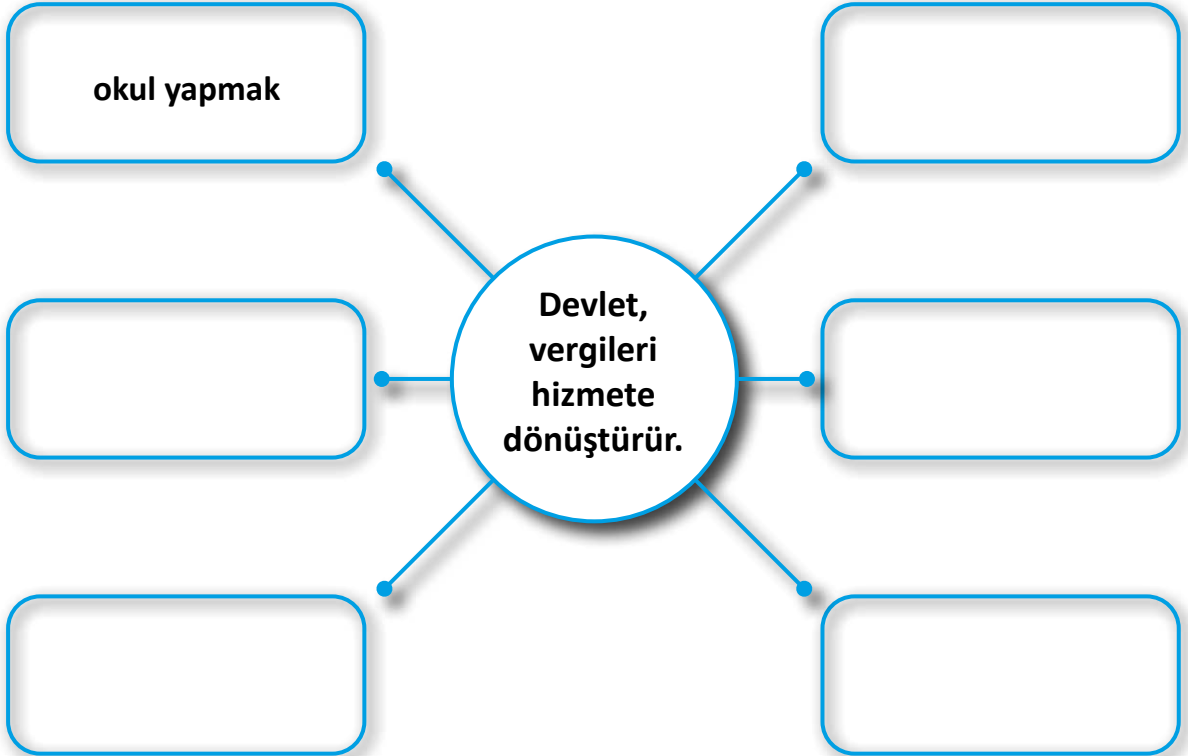
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

VERGİLERİMİZ HİZMETE DÖNÜŞÜYOR

15. ETKİNLİK

Devlet, vatandaşlarından aldığı vergilerle kamu hizmetleri sunar. Devletin vatandaşlarına sunduğu hizmetleri örnekteki gibi ilgili alanlara yazarak şemayı tamamlayınız.

16. ETKİNLİK

Bir vatandaşlık görevi olarak vergi vermenin önemi ile ilgili bir afiş hazırlayınız.

17. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

fatura	vergi
fiş	kamu hizmeti
vatandaşlık sorumluluğunu	Vergi Haftası

1. Alışveriş yaptıktan sonra ya da alınmadığında satıcı haksız bir kazanç elde etmiş olur.
2. Toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamak için devletin yerine getirmesi gereken hizmetlere adı verilir.
3. Vatandaş, ödemesi gereken vergiyi ödemediğinde..... yerine getirmemiş olur.
4. Devletin vatandaşlarına yapmış olduğu hizmet karşılığı, kişiler ve kurumlardan aldığı paraya denir.

18. ETKİNLİK

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

- 1 Vergi vermek, bir vatandaşlık sorumluluğudur. ☐
- 2 Devlet, alınan vergilerle kamu hizmetlerini yerine getirir. ☐
- 3 Vergi vermek, vatandaşın isteğine bağlıdır. ☐
- 4 Ülkemizin kalkınması için düzenli olarak vergimizi ödemeliyiz. ☐
- 5 Vergi alma hakkı, sadece devlete aittir. ☐
- 6 Devletin sunduğu kamu hizmetlerinden sadece belli kişiler yararlanır. ☐
- 7 Devletimiz topladığı vergilerle ülkemizin savunma ihtiyaçlarını karşılamaktadır. ☐
- 8 Ülkemizde şubat ayının son haftası "Vergi Haftası" olarak kutlanır. ☐
- 9 Devlet; alınan vergilerle hastane, okul, yol, tünel ve köprü yapar. ☐
- 10 Devlet, vatandaşlarından eşit miktarda vergi alır. ☐

NİTELİKLİ İŞ GÜCÜ

19. ETKİNLİK

Okuma Metni

İnsanlar, yaşamlarını sürdürmek ve geçimlerini sağlayabilmek için farklı işlerde çalışırlar. Bazı işler beden gücüne dayalıyken bazı işlerse daha çok zihin gücüne dayalıdır. Günümüzde ülkelerin güçleri ve gelişmişlik düzeyleri üzerinde nüfuslarından ziyade nüfuslarının ne kadar iyi ve donanımlı bir şekilde yetişmiş olduğu daha belirleyici olmaktadır. Ülkeler, eğitim politikalarını nitelikli bireyler yetiştirme üzerine inşa etmeyi amaçlar.

Nitelikli insan; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda iyi eğitim almış ve alanında belirli bir uzmanlığa sahip olan kişidir. Dünyadaki ülkelere baktığımızda iyi eğitim almış nitelikli insan sayısının fazla olduğu ülkeler hem ekonomik hem de siyasi olarak dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer almaktadır. Özellikle gelişmiş ülkeler, daha iyi ve donanımlı bireyler yetiştirme amacının yanında bazı teşviklerle başka ülkelerdeki nitelikli insanları da kendi ülkelerine çekmektedirler. İyi eğitim almış, çeşitli yeteneklere sahip bu kişilerin başka ülkelere göç etmelerine de **beyin göçü** adı verilir. Gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler, genel olarak nitelikli bireylerine kendilerini geliştirebilecekleri uygun koşullar sağlayamadığı için beyin göçü verir. Böylece beyin göçü veren ülkeler büyük emeklerle yetiştirmiş oldukları nitelikli insan güçlerini kaybederken beyin göçü alan ülkelere zahmetsiz bir şekilde iyi yetişmiş donanımlı insanlara sahip olmaktadır.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

Okuma metninden hareketle aşağıda yer alan cümlelerdeki boşluklara uygun kelimeleri yazınız.

nitelikli insan	ekonomi	ihracat
beyin göçü	eğitime	ithalat

- İlgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda iyi eğitim almış insanlara denir.
- Nitelikli insanların ülkeye alanında önemli katkıları vardır.
- İyi eğitim almış, donanımlı bireylerin çalışmalarını yapabilecekleri daha gelişmiş ülkelere göç etmelerine denilir.
- Ülkeler, sahip oldukları nitelikli insan sayısını arttırabilmek için önem verir.

20. ETKİNLİK

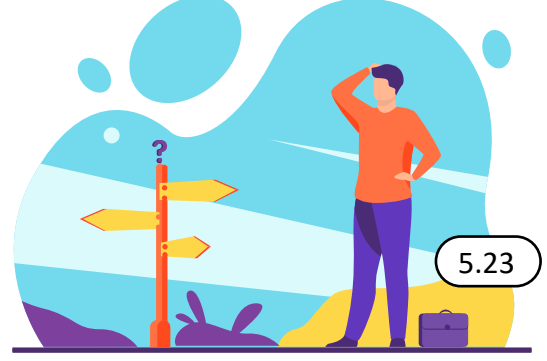
Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

- 1 Ülkelerdeki işsizliğin artmasının nedenlerinden biri, girişimci insanlardır. ☐
- 2 Nitelikli insanlar, yeniliklere açıktır. ☐
- 3 Nitelikli insan, eleştirilere kapalıdır. ☐
- 4 Nitelikli insanlar, okullarda eğitim aldıktan sonra iş deneyimine ihtiyaç duymaz. ☐
- 5 Nitelikli insan, alanında uzmandır. ☐
- 6 Nitelikli insanların yetiştiği ülkeler, daha çok ham madde ihraç eder. ☐
- 7 Nitelikli insanlar, zamanı iyi kullanırlar. ☐
- 8 Nitelikli insanlar, ülke kaynaklarının tükenmesine yol açar. ☐
- 9 Nitelikli insanlar, başkalarını takip etmek yerine onlara öncü olurlar. ☐
- 10 Beyin göçü veren ülkeler, gelişmiş ülkelerdir. ☐

MESLEK SAHİBİ OLUYORUM

21. ETKİNLİK

İlgi, yetenek ve becerilerinizi dikkate alarak aşağıdaki soruların cevaplarını yazınız.

1. Kişilik özelliklerim ve ilgi alanlarım nelerdir?
2. Hangi mesleği yapmak istiyorum?
3. Neden bu mesleği seçtim?
4. Seçtiğim mesleğin gerektirdiği kişisel özellikler ve beceriler nelerdir?
5. Kişilik özelliklerim ve ilgi alanlarım, seçtiğim mesleğin gerektirdiği kişisel özellik ve becerilerle uyuyor mu?
6. Seçtiğim mesleğin eğitim süreçleri nelerdir?
7. Seçtiğim mesleğin çalışma ortamı ve iş imkânları nelerdir?

22. ETKİNLİK

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1

İnsanların geçimlerini sağlamak amacıyla yaptıkları sürekli faaliyetlere **meslek** denir.

2

Mesleğimizi kişilik özelliklerimize ve becerilerimize göre seçmeliyiz.

3

Mesleğimizi belirlerken mesleğin eğitim sürecini araştırmaya gerek yoktur.

4

Meslek seçimi, hayatımızın en önemli kararlarından biridir.

5

Her mesleğin eğitim süreci aynıdır.

6

Meslek sadece ekonomik bir faaliyettir.

7

Meslek sahibi insanlar, sadece ailesine değil ülkesine de katkı sağlar.

8

Meslek seçiminde öncelikle ailemizin isteğini dikkate almalıyız.

9

Her mesleğin kendine ait özellikleri vardır.

10

Meslek seçiminde belirleyici unsur, kazanacağımız paradır.

23. ETKİNLİK

"İlgi Alanlarım" bölümünde yer alan bilgilere göre aşağıdaki görsellerin ifade ettiği mesleği ait olduğu "Meslekler" sütununa yazınız.

5.24

İlgi Alanlarım	Meslekler
1. Yeni bilgiler öğrenmeyi ve bunları başkalarına anlatmayı çok severim.	
2. Cisimleri üç boyutlu görebilir, renkleri ve ton farklılıklarını kolayca algılayabilirim.	
3. Hayvanlarla ilgilenmeyi ve onlara yardım etmeyi çok severim.	
4. Toprağı ve suyu verimli kullanarak sağlıklı ürünler yetiştirmeyi severim.	
5. Adalet konusunda duyarlıyım, iletişim becerilerim çok iyidir.	
6. Şarkı ve türkü söylemeyi severim. Müzik aletlerine karşı bir yeteneğim vardır.	
7. Makineleri, aletleri ve tamir işlerini çok severim.	
8. Yemek yapmayı ve mutfakta zaman geçirmeyi severim.	

24. ETKİNLİK

İş kazalarını önlemek amacıyla alınması gereken önlemlere **iş güvenliği** denir.

İş kazalarını ve meslek hastalıklarını göz önünde bulundurarak ilgi duyduğumuz meslek ile ilgili hangi güvenlik önlemlerini almak gereklidir? Araştırarak yazalım.

[illegible]

Bulmaca

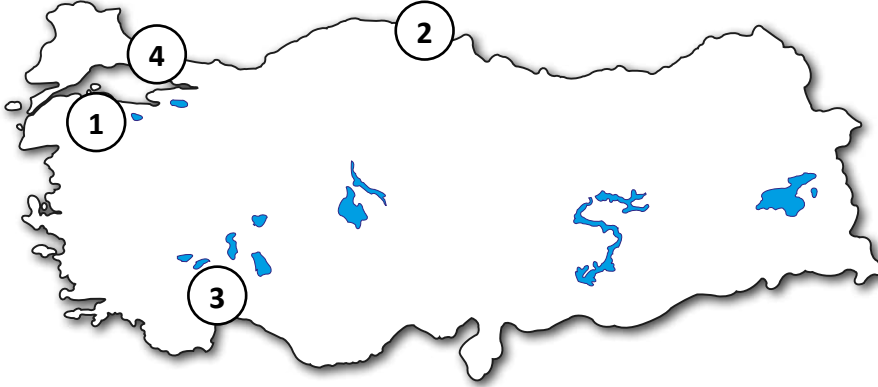
Verilen sözcükleri bulmaca üzerinde işaretleyiniz.

PAZARLAMA	GİRİŞİMCİ	TAŞ KÖMÜRÜ	MESLEK
SANAYİ	RAFİNERİ	DOĞAL GAZ	PATENT
YETENEK	LİNYİT	TELİF	İLGİ
SERMAYE	PETROL	ULAŞIM	ENERJİ

G	U	İ	L	L	M	O	T	H	T	T	Z	Z
J	İ	U	R	E	İ	N	S	L	E	Z	V	A
M	Z	R	S	E	E	N	O	I	L	I	R	G
T	V	L	İ	T	N	R	Y	U	İ	B	T	L
P	E	U	A	Ş	T	İ	K	İ	F	V	A	A
K	B	P	L	E	İ	F	F	H	T	İ	Ş	Ğ
J	G	S	P	U	Y	M	C	A	L	D	K	O
İ	Y	A	N	A	S	Z	C	G	R	M	Ö	D
Y	E	T	E	N	E	K	İ	İ	K	K	M	V
O	A	P	A	Z	A	R	L	A	M	A	Ü	R
Z	M	T	R	E	Y	A	M	R	E	S	R	G
U	L	A	Ş	İ	M	B	N	O	K	S	Ü	U
S	G	R	D	İ	J	R	E	N	E	Z	İ	L

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1) Ülkemizde sanayi tesislerinin en yoğun olduğu yerde yatırım yapmak isteyen bir kişi, haritada belirtilmiş yerlerden hangisine yatırım yapmalıdır?

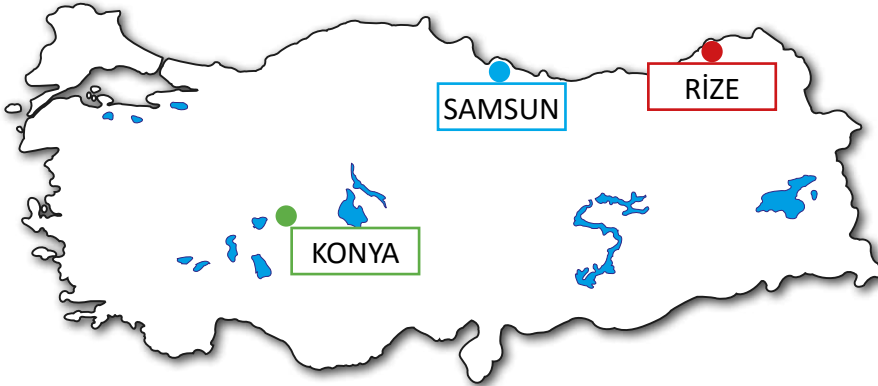
A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

2) İş insanı Hasan Bey, ülkemizde farklı sektörlerde yatırımlar yapmayı planlamaktadır. Yatırımını yaparken ham maddeye yakınlığı göz önünde bulundurmak istiyor. Ham maddeye yakınlık göz önüne alındığında Hasan Bey'in haritada verilen şehirlerde hangi yatırımları yapması doğru olur?

RİZE

KONYA

SAMSUN

- A) Pamuklu dokuma
- B) Çay fabrikası
- C) Tekstil fabrikası
- D) Çay fabrikası

- Makarna fabrikası
- Makarna fabrikası
- Çay fabrikası
- Kâğıt fabrikası

- Un fabrikası
- Kâğıt fabrikası
- Kâğıt fabrikası
- Makarna fabrikası

3) Aşağıda verilen seçeneklerden hangisi nitelikli bireylere ait özelliklerden biri olamaz?

- A) İyi bir gözlemcidir, girişimci bir ruha sahiptir ve kararlıdır.
- B) Zamanı ve enerjiyi verimli kullanır.
- C) İlgi ve yeteneklerine göre eğitim almış, bu doğrultuda bir işte çalışmaktadır.
- D) Geleneksel üretim yöntemlerine bağlıdır.

4) Ülkelerin gelişmişlik seviyesi nitelikli insan gücüyle doğru orantılıdır. Bundan dolayı nitelikli insan gücünün fazla olduğu ülkeler gelişmiş ülkelerdir.

Nitelikli insan gücünün fazla olduğu ülkelerde aşağıdakilerden hangisine rastlanmaz?

- A) Ucuz işçilik yaygındır.
- B) Üretimde kalite vardır.
- C) Verimli çalışma daha fazladır.
- D) Ülke kalkınması hızlıdır.

5) Cumhuriyet tarihimizin en büyük projelerinden olan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), büyük ölçüde tamamlanmıştır. Bu sayede tarım alanları suyla buluşmuş, ürün çeşitliliği ve tarımsal üretim artmıştır. Güneydoğu Anadolu pamuk üretiminde ülkemizde ilk sıraya yerleşmiştir.

Buna göre Güneydoğu Anadolu'da aşağıdaki sanayi kuruluşlarından hangisine yatırım yapılması daha doğru olur?

- A) Çay fabrikası
- B) Tekstil fabrikası
- C) Şeker fabrikası
- D) Meyve suyu fabrikası

6) Sanayi tesislerinin kuruluşunda ham madde kaynaklarına yakınlık çok önemlidir. Ülkemizde bu hususu dikkate alarak mobilya fabrikası kurmak isteyen bir yatırımcı, öncelikle aşağıdaki şehirlerden hangisini tercih etmelidir?

- A) Malatya
- B) Konya
- C) Kastamonu
- D) Kahramanmaraş

7)

- I. Ahmet Bey, et kombinası kurmak istemektedir.
- II. Mehmet Bey, kayısı işleme fabrikası kurmak istemektedir.

Buna göre Ahmet ve Mehmet Bey'in yatırımlarını yapmak için tercih etmeleri gereken iller hangisinde doğru olarak verilmiştir?

I	II
A) Erzurum	Malatya
B) Adıyaman	Siirt
C) Giresun	Sivas
D) Samsun	Malatya

8) Aşağıdakilerden hangisi vatandaşlık sorumluluğu ve bu sorumluluğun ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin faydalarından biri değildir?

- A) Alınan vergilerle yatırımların yapılması
- B) Ülke ekonomisinde kalkınmanın sağlanması
- C) Vatandaşa yapılan hizmetlerin devamının sağlanması
- D) Ülkedeki yatırımların azalması

9) Ülkemiz maden çeşitliliği bakımından oldukça zengindir. Örneğin Artvin’de Bakır, Sivas’ta demir, Elazığ’da Krom, Eskişehir’de Bor madeni çıkarılmaktadır. Ülkemizdeki bu maden çeşitliliğiyle demir inşaat ve metal sanayisinde, bakır elektrik ve elektronik sanayisinde, krom çelik üretiminde kullanılmıştır. Bu çeşitlik ve zenginlik ise sanayiyle beraber ülke ekonomisinin gelişmesine de önemli katkılar sağlamıştır.

Verilen metne göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Maden çeşitliliği sanayi kollarının farklılaşmasını sağlamıştır.
- B) Ülkemizde en çok ekonomik değeri olan maden krom madenidir.
- C) Artvin’de çıkarılan bakır Samsun Bakır İşletmelerinde işlenmektedir.
- D) Bor madeni ülkemizin önemli ihraç madenlerindendir.

10) Toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bazı mal ve hizmetler devlet tarafından karşılanır. Böylece devlet, kamu hizmetlerini yerine getirmiş olur.

Bu bilgiler doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi kamu hizmetlerinden biri değildir?

- A) Baraj yapmak
- B) Hastane açmak
- C) Vakıflar kurmak
- D) Okul açmak

11) MADDE 73: “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.”

Anayasamızın 73. maddesine göre aşağıdakilerden hangisi doğru bir ifade olmaz?

- A) Devlet, vatandaşlarından onların gelirine göre vergi alır.
- B) Devletin imkânlarından bazı kişiler yararlanır.
- C) Devlet, alınan vergilerle kamu hizmeti sağlar.
- D) Vergi vermek, bir vatandaşlık sorumluluğudur.

12)

- Mısır ve Babil medeniyetlerinde devlet giderlerinin artmasıyla birlikte vergilerin toplanmaya başlanması
- Orta Çağ Avrupası'nda 13.yy.dan itibaren vergilerin düzenli olarak toplanması
- Osmanlı Dönemi'nde şer'i ve örfi olarak vergilerin toplanması
- Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda yeni vergi sisteminin oluşturulup vergilerin toplanması

Verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her medeniyet aynı türden vergi almıştır.
- B) İlkçağ medeniyetlerinde vergi ödemesi olmamıştır.
- C) Her dönemde devletler kendi yapısına göre vergi toplamışlardır.
- D) Osmanlı Devleti vergi konusunda diğer medeniyetleri etkilemiştir.

13) Birey, ihtiyaçlarını karşılayabileceği ve severek çalışabileceği bir meslek seçmelidir. Bireyin mutlu, başarılı, ailesine ve topluma faydalı olmasında doğru mesleği seçmesi önemlidir.

Doğru meslek seçimi ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Bireyin önce kendisini tanıması gerekir.
- B) Seçeceği mesleği sadece gelirine göre belirlemelidir.
- C) İlgi ve yeteneklerinin farkında olmalıdır.
- D) Seçeceği mesleğin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

14) Vatandaşların geliri oranında doğrudan veya dolaylı yollardan devlet tarafından alınan paraya denir.

Verilen tanımda boş bırakılan yere aşağıdaki kavramlardan hangisi getirilmelidir?

- A) Vergi
- B) Fatura
- C) Kamu hizmeti
- D) Fiş

15) Ülkemizde tarım faaliyetlerinin yoğunlaştığı yerlerde aşağıda verilen mesleklerden hangisine daha fazla ihtiyaç duyulur?

- A) Jeoloji mühendisliği
- B) Orman mühendisliği
- C) İnşaat mühendisliği
- D) Ziraat mühendisliği

16) Personel arayan bir şirketin iş ilanı aşağıda verilmiştir.

PERSONEL ARANIYOR
Üniversite mezunu
İletişime ve gelişmeye açık
B sınıfı sürücü belgesi olan
Seyahat sıkıntısı olmayan
Temel düzeyde İngilizce bilen
40 yaşını geçmemiş bayan

Verilen iş ilanına göre personel arayan şirketin personel seçiminde aşağıdakilerden hangisini dikkate aldığı söylenemez?

- A) Yaş durumunu
B) Eğitim durumunu
C) İş tecrübesini
D) Cinsiyet durumunu

17) Nitelikli insanlar; yeniliklere açıktır, meslekleriyle ilgili gelişmeleri takip eder. Zamanı, kaynakları israf etmeden verimli kullanır. İşlerini severek ve en iyi şekilde yapmaya çalışır.

Yukarıdaki metinde nitelikli insanlarla ilgili,

- I- Risk almayı sevdiklerine
II- Değişime karşı olduğuna
III- Tasarruflu olduklarına

ifadelerinden hangilerine değinilmemiştir?

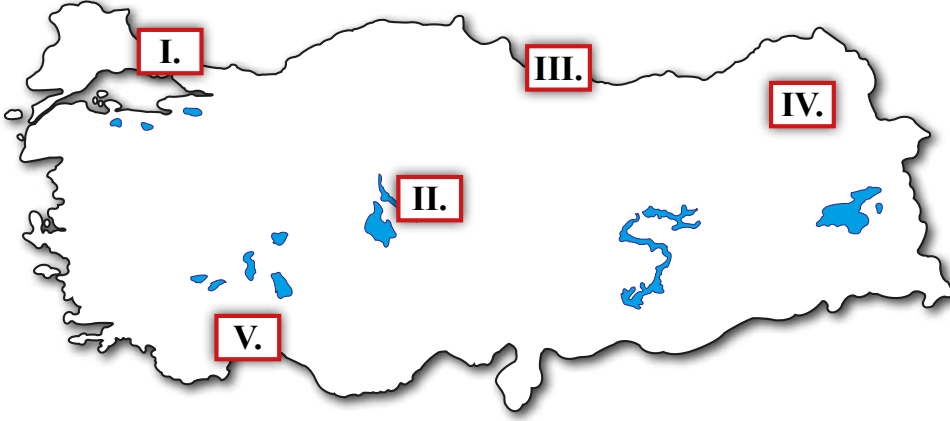
- A) I-II
B) I-III
C) II- III
D) I-II-III

18)

- I. En önemli enerji kaynaklarından biridir. Petro-kimya sanayisinin ham maddesidir. Adıyaman ve Batman'da çıkarılmaktadır.
II. Yer altından çıkan, yüksek sıcaklıktaki su buharından elde edilen bir enerji kaynağıdır. Seracılıkta ısıtma amacıyla kullanılmaktadır.
III. Çabuk tutuşan, yanıcı bir özelliği olan, yüksek ısı veren bir yapıya sahiptir. Diğer fosil yakıtlara göre çevreye daha az zarar vermektedir.

Verilen açıklamalarda aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisi ile ilgili bir bilgi verilmemiştir?

- A) Doğal gaz
B) Hidroelektrik enerjisi
C) Jeotermal enerji
D) Petrol

19) Haritada gösterilen alanlarda gelişen başlıca ekonomik faaliyetler, hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV	V
A)	Sanayi	Tarım	Yaz turizmi	Büyükbaş hayvancılık	Balıkçılık
B)	Balıkçılık	Büyükbaş hayvancılık	Tarım	Yaz turizmi	Sanayi
C)	Sanayi	Tarım	Balıkçılık	Büyükbaş hayvancılık	Yaz turizmi
D)	Tarım	Yaz turizmi	Büyükbaş hayvancılık	Balıkçılık	Sanayi

20) Aşağıda enerji kaynaklarıyla ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yenilenebilir enerji kaynakları doğaya çok az zarar vermektedir.
- B) Yenilenemeyen enerji kaynakları fosil kalıntılara dayanmaktadır.
- C) Yenilenemeyen enerji kaynakları teşvik edilmeli ve kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.
- D) İnsan sağlığına daha çok zarar veren kaynaklar yenilenemeyen enerji kaynaklarıdır.

6. ÜNİTE

ETKİN VATANDAŞLIK

- YÖNETİM BİÇİMLERİ
- ÜÇ KUVVET (YASAMA, YÜRÜTME, YARGI)
- KARAR ALMA SÜREÇLERİNE KATILIYORUM
- DEMOKRASİMİZE SAHİP ÇIKIYORUZ
- GÜCÜMÜZ ANAYASA
- TOPLUMDA KADIN

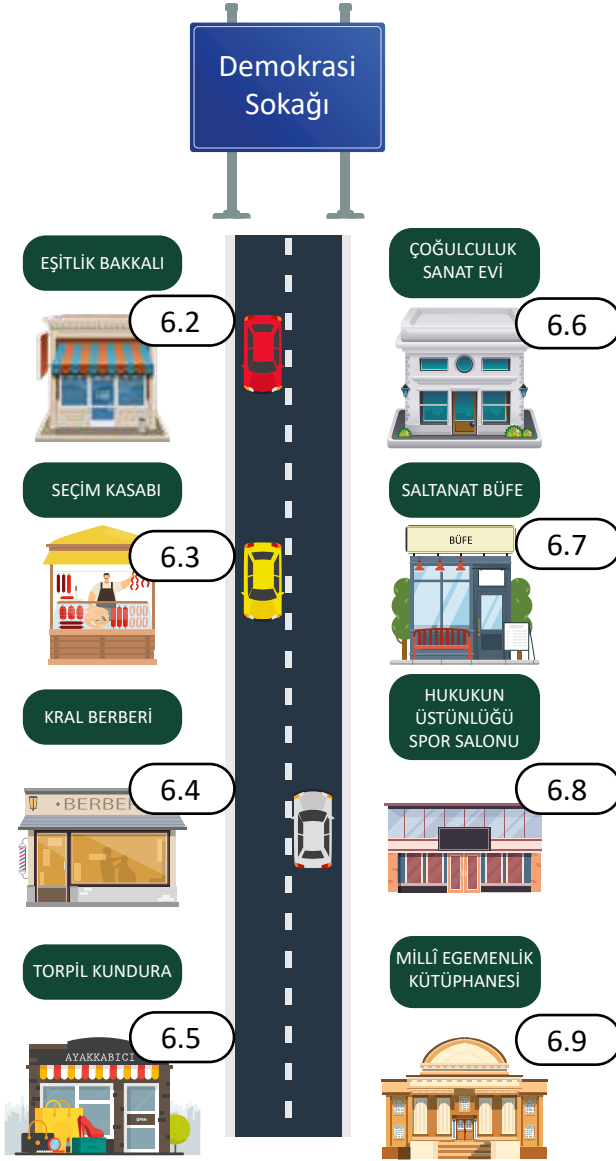

YÖNETİM BİÇİMLERİ

1. ETKİNLİK

Demokrasi kelimesi, Yunancadaki halk anlamına gelen **demo** ve yönetim anlamına gelen **kratos** kelimelerinin birleşimi ile ortaya çıkmıştır. Ülkemizde olduğu gibi birçok ülkenin anayasasında demokrasi ve temel ilkelerine yer verilmiştir. Aşağıdaki görselde **Demokrasi Sokağı** verilmiş ve bazı iş yerlerinin isimleri demokrasi ilkeleriyle ilişkilendirilmiştir.

"Demokrasi Sokağı"nda olması ve olmaması gereken iş yeri isimlerini aşağıya yazınız.

Demokrasi Sokağı'nda
Olmaması Gerekenler

.....

.....

.....

.....

.....

Demokrasi Sokağı'nda
Olmaması Gerekenler

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

siyasi partiler	yürütme	zümre
dinî	halk	hanedan
Tanrı	yargı	eşitlik

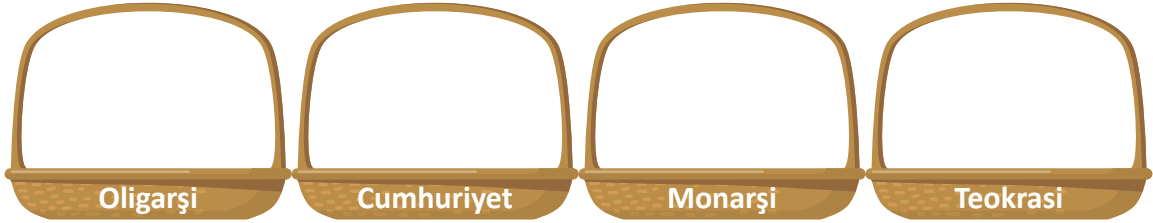
Cumhuriyet	• Yöneticilertarafından seçilir. • Kanun önünde herkes eşittir. Kanun üstünlüğü ilkesi uygulanır. • Yönetime katılmak isteyen aynı görüştekiler kurabilir. • Her kesimden düşünceler temsil edilir.
Monarşi	• Ülkeyi yönetme hakkı, tek bir kişiye aittir. • Yasama, ve yetkileri hükümdarda toplanmıştır. • Yönetici olma hakkı üyelerine aittir. • Halk, yönetimde söz sahibi değildir.
Teokrasi	• Hükümdar ülkeyi adına yönetir. • Kanunlarkurallara göre belirlenir. • Hükümdar sadece Tanrı'ya hesap verir. • Halktan birinin yönetime katılma hakkı yoktur.
Oligarşi	• Ülkeyi yönetenler belirli bir..... arasında seçilir. • Ülkede yaşayan gruplar arasında.....yoktur. • Ülkede seçim yapmak, siyasi parti kurmak söz konusu değildir. • Yönetici olmak için soylu veya zengin sınıftan olmak gerekir.

3. ETKİNLİK

Aşağıda yer alan ifadelerin numaralarını ilgili olduğu sepetin içine yazınız.

1. Demokrasi
3. Halk oylaması
5. Dinî kurallarla yönetilme

2. Ayrıcalıklı bir grup
4. Krallık ve padişahlık
6. Hürriyet ve eşitlik

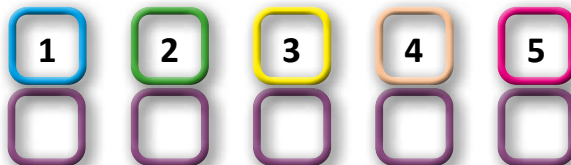
6.10

4. ETKİNLİK

Aşağıda harflerle verilen kavramları, rakamlarla verilen ilgili cümlelerle eşleştiriniz.

A Hukukun üstünlüğü	B Hürriyet ve eşitlik
C Seçimler ve temsil	Ç Çoğulculuk ve katılım
D Millî egemenlik	E Siyasi parti

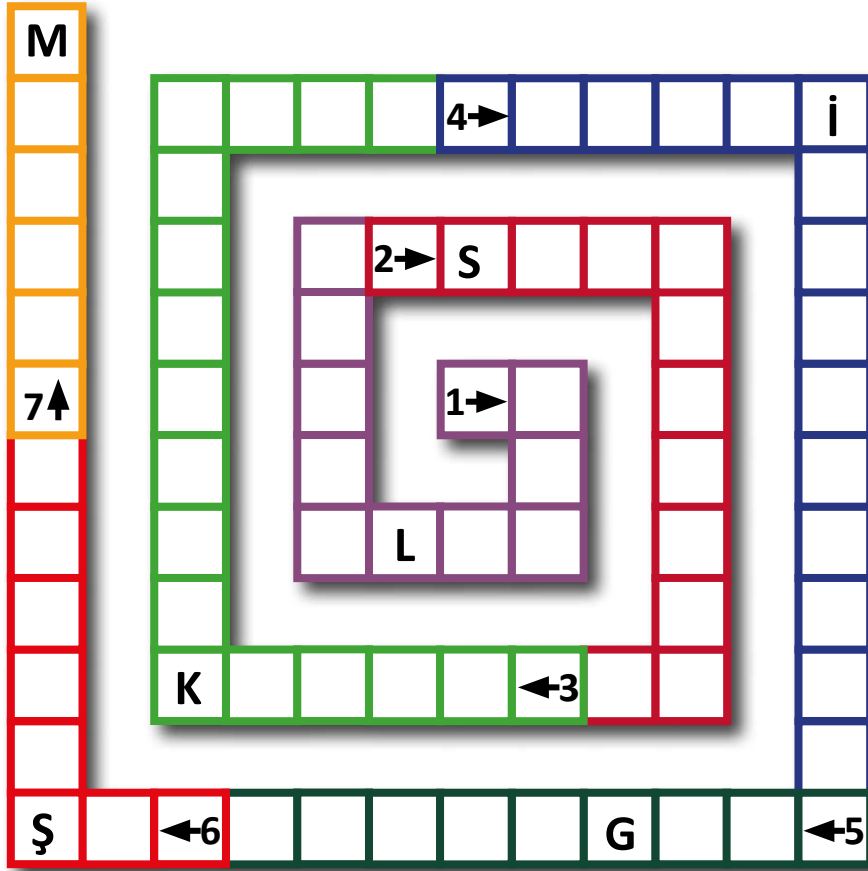
- 1 Halkın iradesinin yönetime hâkim olmasıdır.
- 2 Kişilerin özgür ve aynı haklara sahip olması anlamına gelir.
- 3 Devlet yöneticileri halkın tercihi ile belirlenir.
- 4 Ülke sorunlarıyla ilgili aynı görüşteki kişilerin kurduğu birliklerdir.
- 5 Yönetimde temsil edilen görüş sayısının fazla olmasıdır.

5. ETKİNLİK

Sarmal bulmacayı aşağıdaki ifadeleri karşılayan kelimelerle içeriden dışarıya doğru boşluk bırakmayacak şekilde doldurunuz.

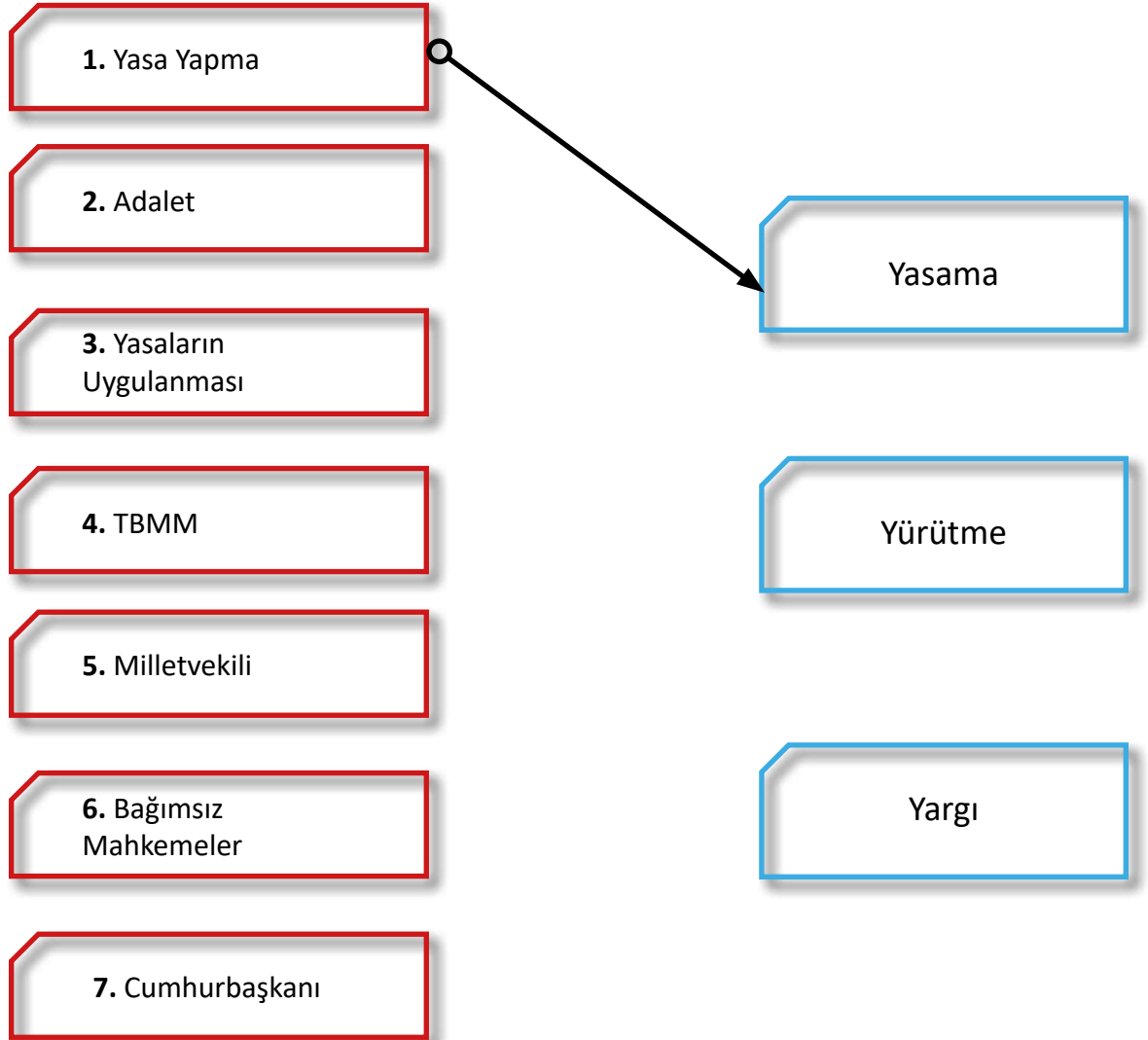
1. Her görüşün temsil edilmesi gerektiğini savunan demokrasi anlayışı
2. Demokrasinin vazgeçilmezi olan kurumlar.
3. Kanun önünde herkesin eşit olması ilkesi
4. Yönetimde halkın söz sahibi olması gerektiğini kabul eden demokrasi kavramı
5. Başka bir kimsenin haklarını engellemeden dilediğini yapabilme hürriyeti
6. Toplum içinde tüm bireylerin aynı haklara sahip olması anlamına gelen ilke
7. Temsilcilerin belirlenmesi için yapılan demokratik faaliyet, oylama

ÜÇ KUVVET (YASAMA, YÜRÜTME, YARGI)

6. ETKİNLİK

Aşağıda verilen kelimeleri "yasama, yürütme ve yargı" güçleri ile doğru bir şekilde eşleştiriniz.

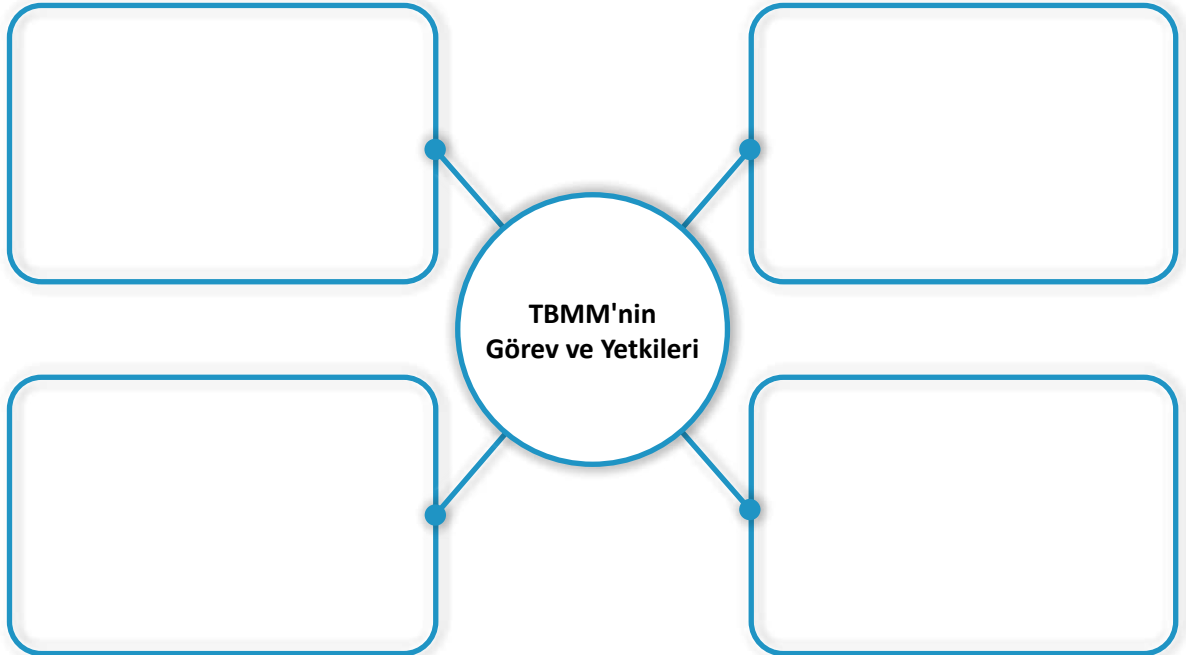
7. ETKİNLİK

Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin tanımlarını tabloda boş bırakılan yerlere yazınız.

Güçler	Tanımı
Yasama	
Yürütme	
Yargı	

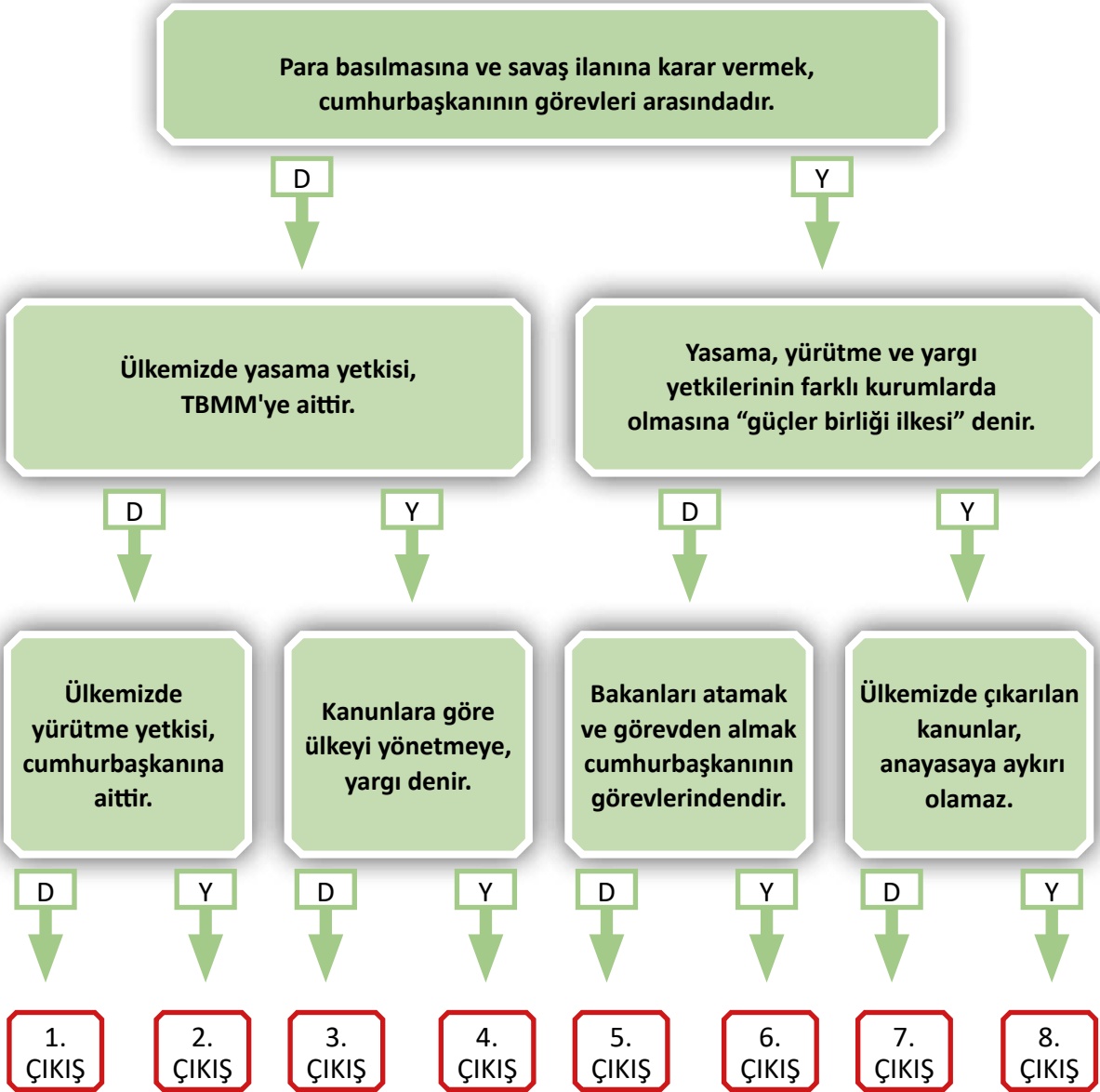
8. ETKİNLİK

TBMM'nin görev ve yetkilerinden dört tanesini aşağıdaki tabloya yazınız.

9. ETKİNLİK

Verilen bilgileri okuyup bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yönünde ilerleyerek aşağıda verilen soruyu cevaplayınız.

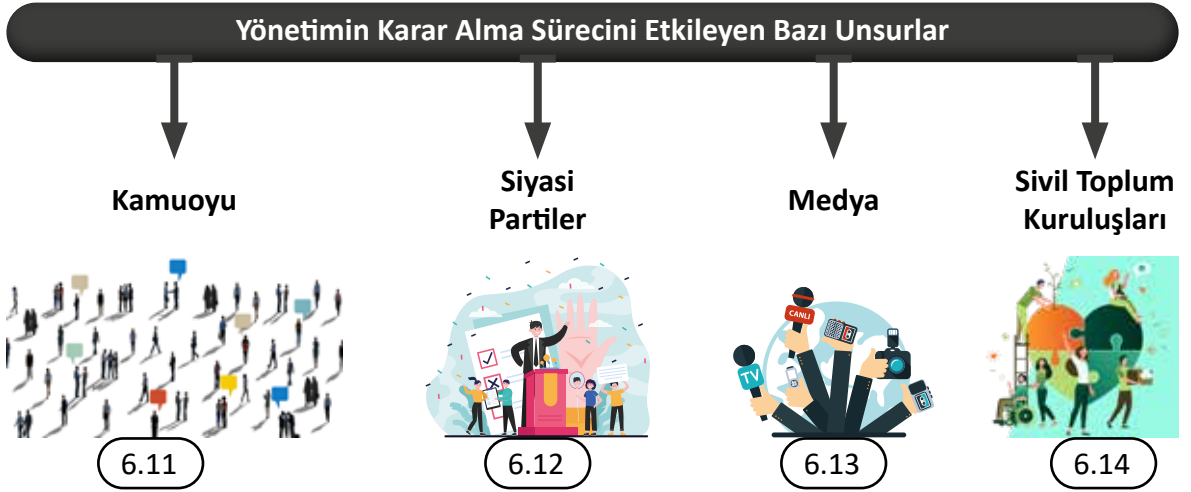
• Etkinliği hatasız tamamlayan öğrenci kaçınıcı çıkışa ulaşır?

.....ÇIKIŞ

KARAR ALMA SÜREÇLERİNE KATILIYORUM

10. ETKİNLİK

Demokrasinin temel ilkelerinden biri, vatandaşın ülke yönetimine katılması ve karar alma sürecinde etkili olmasıdır. Görselde karar alma sürecinde etkili olan bazı unsurlar verilmiştir. Bu unsurların karar alma sürecinde yönetimi nasıl etkilediğini ilgili alana kısaca yazınız.

Kamuoyu:

.....

.....

Siyasi Partiler:

.....

.....

Medya:

.....

.....

Sivil Toplum Kuruluşları:

.....

.....

11. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

seçim	sendika	sivil toplum kuruluşları
gönüllü	anayasa	vatandaşlar
siyasi parti	milletvekili	medya
kamuoyu	bakanlıklar	dilekçe

1. Ülke yönetimine talip olmak için benzer fikirleri paylaşan kişilerin oluşturdukları örgütlenmeye adı verilir.
2. toplum yararına, iş birliği içinde hareket ederek hizmet eden sosyal kuruluşlardır.
3. Bireyler, karşılaştığı sorunları ve taleplerini yönetim birimlerine aracılığıyla iletebilir.
4. yöneticilerin aldıkları kararları gözden geçirmelerinde etkili olmaktadır.
5. Vatandaşların ülke ve dünya gündemiyle ilgili bilgi sahibi olmasında önemli bir yere sahiptir.
6. TBMM'de halkın oylarıyla seçilen 600 görev yapar.
7. siyasi parti kurma, usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir.
8. Siyasi partiler ve kanun hükümlerine uygun olarak faaliyetlerini sürdürürler.
9. Sivil toplum kuruluşlarının üyeleri olarak faaliyet yürütürler.

12. ETKİNLİK

6. sınıf öğrencisi Ali, mahallesinde yeterli sayıda çöp konteyneri olmadığı için çöplerin gelişigüzel bırakılmasından şikâyetçidir. Ali, belediyeye dilekçe ile başvurarak sorunun çözülmesini sağlamıştır. Siz de yaşadığınız çevrede karşılaştığınız herhangi bir sorunun çözümü için ilgili kuruma bir dilekçe örneği yazınız.

13. ETKİNLİK

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1	Demokrasinin temel ilkelerinden biri, vatandaşların ülke yönetimine katılmasıdır.	☐
2	Sivil toplum kuruluşları, gönüllülük esasına göre çeşitli alanlarda hizmet vermek amacıyla kurulmuştur.	☐
3	Kamuoyunun oluşmasında medyanın etkisi yoktur.	☐
4	Siyasi partiler, yasalarda belirtilen kurallara göre faaliyet gösterir.	☐
5	Vatandaşlar, yönetimin karar alma sürecinde etkili olmalıdır.	☐
6	Her vatandaşın bir siyasi partiye üye olma zorunluluğu vardır.	☐
7	Siyasi partilere üye olabilmek için 18 yaşını doldurmuş olmak gerekir.	☐
8	Bireyler, toplumsal konularda görüşlerini yöneticilere iletebilir.	☐
9	Siyasi partiler, sadece sendikaların görüşlerini dikkate almalıdır.	☐
10	Ülke yönetiminde doğrudan görev alan parti, muhalefet partisidir.	☐
11	Sivil toplum kuruluşları, yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurlardandır.	☐

DEMOKRASİMİZE SAHİP ÇIKIYORUZ

14. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

devlet	huzur ve güven	seçme ve seçilme	yasalarla	referandum
vazgeçilmez	siyasi partiler	seçimlerle	vatandaşlar	aile

- Demokrasinin yaşam biçimine dönüştüğü toplumlarda insanlar içinde yaşarlar.
- Bir ülkenin demokratik olarak değerlendirilebilmesi birçok şarta bağlıdır, bunlardan biri vatandaşların hakkına sahip olmalarıdır.
- Demokrasilerde vatandaşların hak ve sorumlulukları güvence altına alınır.
- İnsan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulculuk ilkesi demokrasinin ilke-leri arasında yer alır.
- Ülke yönetiminde söz sahibi olabilmek için benzer fikirlere sahip bireylerin bir araya gele-rek kurdukları demokrasinin vazgeçilmez öğelerinden biridir.
- Demokrasilerde iktidar değişikliği, yapılan gerçekleşir.
- Demokratik ülkelerde yasalar önünde eşittir.
- Bireyin demokrasi eğitiminin başladığı ilk yer.....dir.

15. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanların yanına "D" yanlış olanların yanına "Y" yazınız.

Demokratik ülkelerde:

1	Hak ve özgürlükler sınırsızdır.	☐
2	Yöneticiler, halkın oylarıyla belirlenir.	☐
3	Hiçbir kişi veya zümreye ayrıcalık tanınmaz.	☐
4	Yükseköğrenim görmüş olan vatandaşlar, daha geniş haklara sahiptir.	☐

16. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.

15 TEMMUZ 2016

15 Temmuz gecesi ordunun içine sızmış olan hainler, demokrasiye karşı darbe girişiminde bulundular. Darbeciler, Boğaziçi Köprüsü'nü (15 Temmuz Şehitler Köprüsü) trafiğe kapattılar. Kendilerine karşı direnenlere halkın vergileriyle alınmış ve halka ait olan silahlarla saldırdılar. Demokrasinin vazgeçilmezi olan Türkiye Büyük Millet Meclisini bombalayıp millet iradesini yok etmeye çalıştılar. Cumhurbaşkanımız, darbe girişimine karşı mücadele çağrısı yaptı. Bu çağrı yediden yetmişe halkımızı harekete geçirdi ve milletimizin mücadele azmini daha da arttırdı. Tüm şehirlerimizde havalimanlarını, şehir meydanlarını dolduran milletimiz darbecilere karşı elindeki imkânlarla mücadele etti. Milletimiz, dünyada eşi benzeri görülmemiş bir mücadele örneği sergileyerek 15 Temmuz gecesinde iradesine sahip çıktı. Darbe girişimine karşı halkımız, birlik ve beraberlik içerisinde canlarını ortaya koyarak darbecilerin önünde durdu. Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve emniyet teşkilatının kahraman evlatları tarafından da darbe girişimi bertaraf edildi. Uğruna şehitler verdiğimiz, çok sayıda gazimizin olduğu bu destansı direnişi her daim anmak için 15 Temmuz, resmî tatil ilan edildi ve her yıl **Demokrasi ve Milli Birlik Günü** olarak kutlanmaya başlandı.

6.15

(Bu kitap için yazılmıştır.)

1) Türk milletinin birlik ve beraberlik içerisinde darbeye karşı çıkmasını, demokrasi bilinci açısından yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

2) Demokratik olmayan ülkelerde yaşayan insanların hangi haklardan yoksun olduklarını ve ne gibi sorunlar yaşadıklarını araştırarak yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

17. ETKİNLİK

6.16

15 Temmuz'da canını ortaya koyarak darbecilere karşı duran, darbe girişiminin önlenmesinde büyük katkısı olan ve bu uğurda şehit olan Ömer Halisdemir'e bir mektup yazacak olsaydınız duygularınızı nasıl ifade ederdiniz? Yazınız.

Ömer HALİSDEMİR'e,

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

GÜCÜMÜZ ANAYASA

18. ETKİNLİK

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1	Dilekçe hakkımız, anayasayla güvence altına alınmıştır.	☐
2	Devlet, gerekli gördüğü durumlarda vatandaşlarını düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlayabilir.	☐
3	Anayasamıza göre "çalışmak" ülkemizin kalkınabilmesi için hem bir hak hem de ödevdir.	☐
4	Ülkemizde yaşayan herkes, 18 yaşına girdiğinde oy kullanma hakkına sahip olur.	☐
5	Anayasamıza göre "haberleşmenin gizliliği ilkesi" esastır.	☐
6	Ülkemizde ilköğretim, bütün kız ve erkek öğrenciler için zorunlu ve parasızdır.	☐
7	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkes askerlik görevini yerine getirmekle yükümlüdür.	☐
8	Her vatandaş, kamu giderlerinin karşılanması için mali gücüne göre vergi vermekle yükümlüdür.	☐
9	İnsanlar, çalışma süreleri içinde dinlenme hakkına sahip değildir.	☐
10	Ülkemizde ikamet eden yabancılar, dilek ve şikâyetlerini yetkili makamlara dilekçe yoluyla bildirebilirler.	☐

19. ETKİNLİK

Anayasaya göre bazı hak ve sorumluluklarımız vardır. Verilen görselleri inceleyerek görsellerin hangi hak ve sorumluluklarımızla ilgili olduklarını yazınız.

6.17

1.....

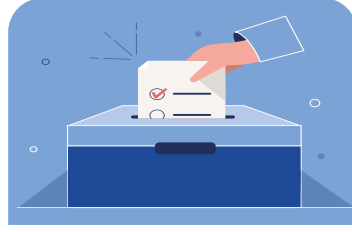
6.18

2.....

6.19

3.....

6.20

4.....

6.21

5.....

6.22

6.....

6.23

7.....

6.24

8.....

20. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Okuma Metni

Merhaba, benim adım Deniz. Yaklaşık bir ay önce babamın işi nedeniyle Ankara'ya taşındık. Babam, Ankara'ya taşınacağımızı söylediğinde içime bir hüznün çökmüştü. Arkadaşlarımı, öğretmenlerimi, akrabalarımı ve sevdiğim her şeyi geride bırakacak olmam, benim için kabul edilmesi zor bir durumdu. Annem, arkadaşlarımla uzaktan da olsa farklı iletişim yollarıyla haberleşebileceğimi söyleyince biraz rahatlamıştım.

Taşınma günü, nakliye aracı sabah erkenden gelip eşyalarımızı yükleyerek Ankara'ya doğru yola çıktı. Biz de kendi arabamızla yola çıktık. Yol boyunca birçok yeni şey gördüm. Merak ettiklerimi babama sorarak cevaplar aldım. Uzun bir yolculuktan sonra nihayet Ankara'ya vardık. Yaşayacağımız ev gerçekten çok güzeldi. Annemler eşyaları yerleştirirken merakla balkondan etrafa bakarak yaşayacağımız bu kenti tanımak istiyordum.

Pazartesi günü iş yerinden izin alan babam, öğrenim göreceğim yeni okula kaydımı yaptırdı. Ertesi gün okuluma gittim. İçimde inanılmaz bir heyecanla beraber bir ürkeklik vardı. Sınıfa girdiğimde öğretmenim, beni sınıf arkadaşlarımla tanıştırdı. Hakan, Can, Sema, Işıl ve Eren okuldaki ilk günümde sınıfa ve okula alışmamda bana yardımcı olan yeni arkadaşlarımdı. Bundan sonra yaşayacağım bu şehre alışmam, sandığımdan daha kolay olacak gibiydi.

Okul çıkışı eve geldiğimde babam ve kardeşim Ege evde yoktu. Annem; kardeşimin hastalandığını, babamın da onu doktora götürdüğünü söyledi. Kısa bir süre sonra babam ve Ege eve geldiler. Babam kardeşimi muayene eden doktorun çok ilgili ve işini severek yapan bir doktor olduğunu söyledi. Doktor, gerekli tüm tahlilleri yaptıktan sonra Ege'nin boğaz enfeksiyonu geçirdiğini söylemiş ve tedavisi için ilaç yazmış. Yemekten sonra annem kardeşime ilacını içirerek dinlenmesi için onu odasına götürdü.

Babam, televizyonda haberleri seyrediyordu. Haberde ülkemizde hafta sonu yapılacak olan genel seçimlerden bahsediliyordu. Babam ve annem, seçimlerin demokrasinin bir gereği olduğunu konuşuyordu. Seçim, sandık, oy hakkı, demokrasi, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gibi ilk defa duyduğum bu kavramlar oldukça ilgimi çekti. Bütün bu kavramları babama sordum. Babam, sordüğüm bütün soruları büyük bir sabırla cevapladı. Ülkemizin yönetim biçiminin cumhuriyet olduğunu söyledi ve bu yönetim anlayışında egemenliğin asıl sahibinin halk olduğunu anlattı. Ayrıca ülkemiz kadınlarının dünyanın birçok gelişmiş ülkesinden daha önce seçme ve seçilme hakkına kavuştuklarını söyledi. Babam, 18 yaşına geldiğimde oy kullanarak ülke yönetimine katılabileceğimi söyledi.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

1. Metne uygun bir başlık yazınız.

.....

2. Metinde hangi hak ve özgürlüklerimizden bahsedilmiştir?

.....

.....

.....

.....

3. Metinde geçen aşağıdaki kavramları açıklayınız.

Demokrasi:

.....

.....

Oy Hakkı:

.....

.....

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi:

.....

.....

.....

.....

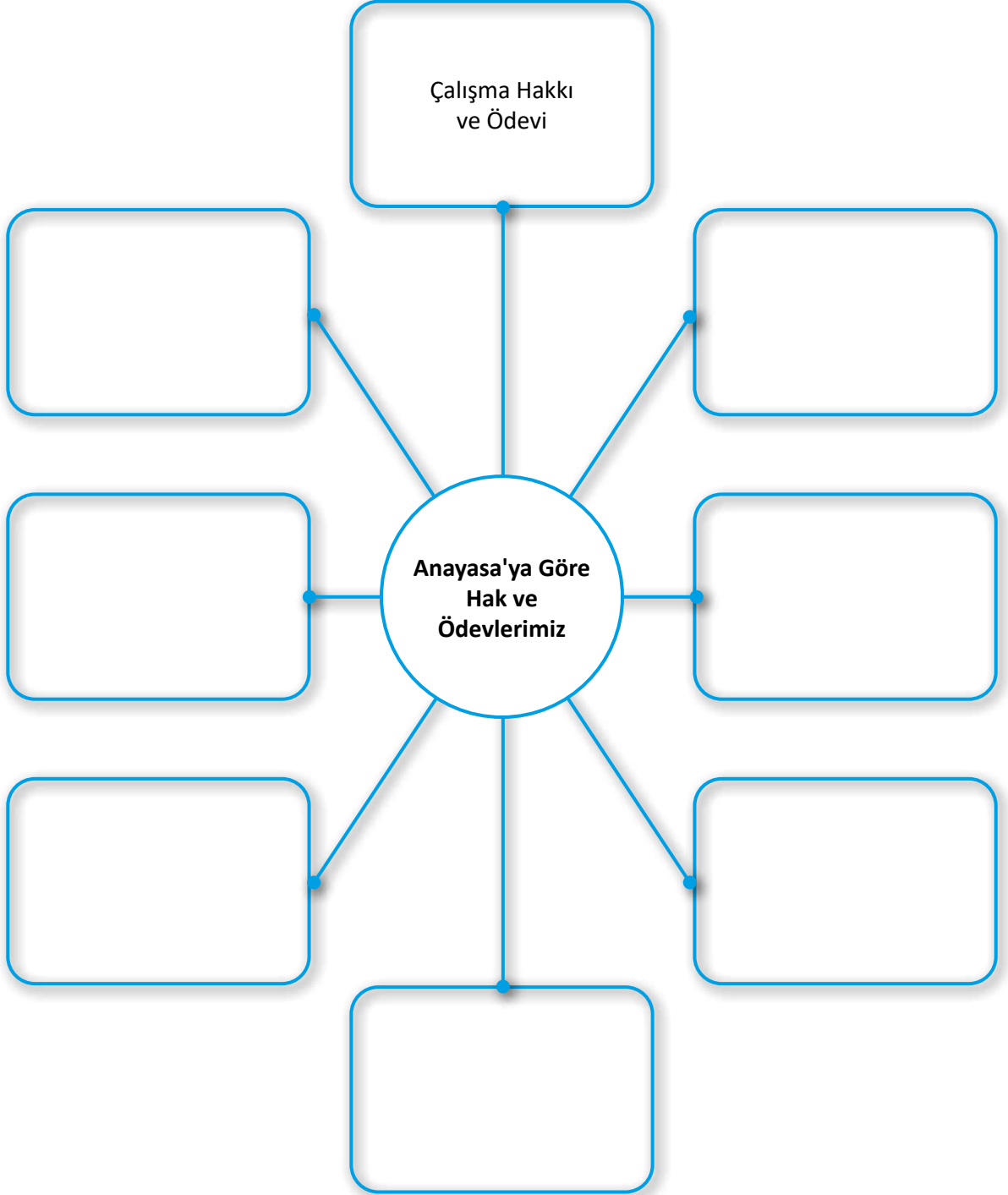
Seçim:

.....

.....

21. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavram haritasında boş bırakılan alanları doğru şekilde tamamlayınız.

TOPLUMDA KADIN

22. ETKİNLİK

Aşağıda basketbolculara ait bazı ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler, hangi kavrama ait ise ilgili potanın yanındaki kutucuğa basketbolcunun forma numarasını yazınız.

6.27

Fiziksel, duygusal veya sosyal olarak bir kadına zarar vermek geri dönüşü olmayan sonuçlar doğurabilir.

6.28

Bir kadının meslek sahibi olması, iş yeri açabilmesi ve gelir elde edebilmesidir.

6.29

Kadınlar çalışma hayatında ikinci plana itilmemelidir.

6.30

Ülkemizde kadınlar, erkeklerden daha önce emekli olma hakkına sahiptir.

6.31

Seçme ve seçilme hakkı, cinsiyet ayrımı olmadan herkese verilmelidir. Kadınların yönetime katılması hepimiz için önemlidir.

6.32

Her alanda olduğu gibi sosyal yaşam içinde de kadın-erkek eşitliği oluşturulmalıdır. Kadın ve erkek toplumun yapı taşlarıdır.

Pozitif Ayrımcılık

Ekonomik Temsil

Kadına Şiddet

Siyasal Temsil

Cinsiyet Ayrımcılığı

Toplumsal Temsil

23. ETKİNLİK

Türklerde **aile**, toplumun en küçük yapı taşıdır. Kadın da ailenin temeli sayılmıştır. Bu durum ilk Türk devletlerinden bu yana böyledir. Mesela devleti yöneten **hakanın** yanında onun eşi olan hatunun da söz hakkı vardı. **Hatun, kurultay** denilen mecliste fikrini beyan edip antlaşmalarda imza atmıştır. Mirasta erkek kadar hakkı olan kadının önemi İslamiyet ile birlikte devam etmiştir. Ülkemiz, dünyada kadına seçme ve seçilme hakkı ilk veren ülkeler arasında yer almıştır. Birçok ülkede kadının çalışması dahi yasakken ülkemizde kadınlar; muhtar, belediye başkanı ve milletvekili olabilmektedir. Çalışma hayatında yönetici, işveren, öğretmen, hâkim, savcı, doktor, hemşire gibi mesleklerde kadınları görmekteyiz.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

6.33

Aşağıdaki soruları verilen metne göre cevaplayınız.

1- Yukarıdaki metinden hareketle Türk toplumunda hangi dönemlerde kadınlar önemsenmiştir?

.....

.....

.....

2- Ülkemiz kadınlarının birçok ülkeden önce seçme ve seçilme hakkına sahip olmasını kadına verilen önem açısından değerlendiriniz.

.....

.....

.....

3- Kadınların muhtarlık, işveren, yöneticilik gibi birbirinden farklı çalışma alanlarında yer almasıyla ilgili düşüncelerinizi yazınız.

.....

.....

.....

4- “Ailenin temelinde kadın vardır.” ifadesinden ne anlıyorsunuz? Yazınız.

.....

.....

.....

24. ETKİNLİK

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" yazınız.

1	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde seçimlerde sadece erkeklerin oy kullanma hakkı vardır.	☐
2	1934 yılından bu yana ülkemizdeki kadınlar, her seçime katılıp oy kullanabilmektedir.	☐
3	Ülkemizde kadınlar, istedikleri mesleklerde çalışma özgürlüğünden yoksundur.	☐
4	Toplumsal ilerlemede kadınlar ve erkekler eşit derecede sorumludur.	☐
5	Kadına şiddetin her türüsü insanlık suçudur.	☐
6	Kadın toplumsal hayatın yalnızca belirli alanlarında yer almalıdır.	☐
7	İstediği alanda ve seviyede eğitim almak, her erkeğin olduğu gibi kadının da hakkıdır.	☐
8	Ev işlerini sadece anneler yapmalıdır.	☐
9	Bazı alanlarda kadınlara pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.	☐
10	Meslek seçimi konusunda kadınlar özgürdür.	☐
11	Erkek işçiler, aynı işte çalışan kadınlardan daha çok maaş almalıdır.	☐
12	Türk Medeni Kanunu'nun kabulü ile (1926) kadınlar mirastan eşit pay alma hakkına sahip oldu.	☐
13	Toplumsal anlamda kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir.	☐

Bulmaca

Verilen sözcükleri bulmaca üzerinde işaretleyiniz.

VATANDAŞ	MEDYA	DEMOKRASİ	ÇOĞULCULUK
SİYASİ PARTİ	OLİGARŞİ	YÜRÜTME	ANAYASA
DARBE	TEOKRASİ	YARGI	ADALET
MONARŞİ	YASAMA	YASA	SEÇİM

A	Ç	O	Ğ	U	L	C	U	L	U	K	S	E
D	Y	M	R	J	Y	B	Y	İ	T	T	İ	M
V	A	D	İ	G	Y	T	K	S	E	M	Y	T
K	B	R	E	Ç	L	T	R	A	O	J	A	Ü
P	N	J	B	M	E	P	H	R	K	H	S	R
C	P	F	O	E	K	S	C	K	R	A	İ	Ü
Ş	A	D	N	A	T	A	V	O	A	T	P	Y
K	İ	G	R	A	Y	V	S	M	S	E	A	Y
S	A	N	A	Y	A	S	A	E	İ	L	R	A
M	O	N	A	R	Ş	İ	O	D	N	A	T	S
S	A	S	A	Y	B	K	R	K	Y	D	İ	A
M	V	İ	Ş	R	A	G	İ	L	O	A	R	M
K	D	R	K	R	N	Z	İ	A	N	L	P	A

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1)

- I. Eşitlik
- II. Sınırsız özgürlük
- III. Hukukun üstünlüğü
- IV. Çok partili siyasi hayat

Yukarıda verilenlerden hangisi demokrasinin dayandığı temel ilkeler arasında yer almaz?

- A) I B) II C) III D) IV

2) 15 Temmuz; milletimizin canını ortaya koyarak demokrasiye sahip çıktığı, dünyada eşi benzeri görülmemiş destansı bir direnişin yaşandığı gündür. Bu tarihî direniş günü ülkemizde “Demokrasi ve Millî Birlik Günü” olarak ilan edilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi 15 Temmuz'un “Demokrasi ve Millî Birlik Günü” olarak ilan edilmesinin amaçları arasında yer almaz?

- A) Milletimizin fedakârlıklarını her zaman hatırlamak
- B) İnsanları tek bir siyasi düşünce etrafında toplamak
- C) Birlik ve beraberliğin önemini anlatmak
- D) Demokrasinin önemini vurgulamak

3) “Covid-19 salgını nedeniyle yüz yüze yapılamayan eğitimlerin telafi edilmesini içeren kanun TBMM’de kabul edildi.”

Yukarıda verilen habere göre Türkiye Büyük Millet Meclisi hangi yetkiyi kullanmıştır?

- A) Yasama B) Yürütme
C) Yargı D) Gensoru

4) Aşağıdakilerden hangisi cumhuriyet yönetiminin özelliklerinden değildir?

- A) Bireyler seçme ve seçilme hakkını kullanabilir.
- B) Devlet yöneticileri halk tarafından seçilir.
- C) Seçimler belirli aralıklarla yapılır.
- D) Yönetme yetkisinin kimde olacağı saltanatla belirlenir.

5)

- () Yasama, yürütme ve yargı yetkileri farklı kurumlara verilmiştir.
 () Yürütme yetkisi cumhurbaşkanına aittir.
 () Yargı yetkisi bağımsız mahkemelerdedir.
 () Ülkemizde güçler birliği ilkesi uygulanmaktadır.

Verilen ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazıldığında sonuç aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) D-D-D-Y B) Y-Y-D-Y C) Y-D-D-Y D) D-Y-D-D

6) Her öğrencinin iyi bir eğitim alması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için tasarlanmış olan FATİH Projesi, eğitimde teknoloji kullanımıyla ilgili dünyada uygulamaya konulan en büyük ve en kapsamlı eğitim projesidir. FATİH Projesi ile tüm okullara etkileşimli tahta, yüksek hızlı kablolu ve kablolu internet erişimi alt yapısı kurulmaya başlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığının FATİH Projesi'ni başlatmasının amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Eğitimde teknolojik imkanların yaygınlaşmasını sağlamak
 B) Okullar arasındaki teknolojik farkları ortan kaldırmak
 C) Eğitimde fırsat eşitliğini oluşturmak
 D) Toplumda kadın erkek eşitliğini sağlamak

7) Anayasamıza göre bazı zorunlu durumlarda insan hak ve hürriyetlerinin kullanılmasında kısıtlamalar yapılabilmektedir. Ancak bu kısıtlamalar yapılırken anayasaya aykırı şekilde hareket edilemez.

Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde temel hak ve hürriyetler kısıtlanamaz?

- A) Savaş hâli B) Millî bayramlar C) Sıkıyönetim D) Seferberlik

8) Verilenlerden hangisi seçme seçilme hakkının kullanılmasıyla ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Türk vatandaşı olmak
 B) 18 yaşını doldurmuş olmak
 C) Kısıtlı veya kamu hizmetinden yasaklı olmamak
 D) Türkiye'de ikamet etmek

9) Ülkemizde herkesin eğitim öğretim hakkı bulunmaktadır. Anayasa'nın 42. maddesiyle bu hak güvence altına alınmıştır.

Bu hakkın düzenlenmesi ile ilgili ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kimse eğitim öğretim hakkından yoksun bırakılamaz.
 B) Ülkemizde ilköğretim zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.
 C) Ülkemizde eğitim öğretim faaliyetleri Atatürk ilke ve inkılaplarına uygun yapılır.
 D) Eğitim öğretim faaliyetleri sadece devlet okullarında yapılmaktadır.

10) Merhaba arkadaşlar. Benim yaşadığım ülkede bütün vatandaşlar eşit haklara sahiptir. İnsanlar sahip oldukları haklar hakkında bilgi sahibidir ve özgürlüklerine sahip çıkma konusunda hassas davranır.

Yukarıda tanıtılan ülke ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Vatandaşlar, temel haklar bakımından eşittir.
- B) İnsanlar, demokratik haklarının neler olduğunu bilir.
- C) Vatandaşlar, eğitim hakkına erişmekte sorun yaşamaz.
- D) Devlet yönetiminde kişi egemenliği hâkimdir.

11) Yasama organı olan millet meclisini ortadan kaldırmaya yönelik saldırı girişimleri, öncelikle insanların hangi hak ve özgürlüğünü tehdit eder?

- A) Sağlık hakkı
- B) Eğitim hakkı
- C) Seçme ve seçilme hakkı
- D) Özel yaşamın gizliliği hakkı

12) “Yönetim yetkisi tek bir kişinin elindedir. Ülkeyi yöneten kişiye imparator, padişah veya kral gibi unvanlar verilir. Yasama, yürütme ve yargı yetkileri bir kişide toplanmıştır. Bundan dolayı yönetici; kanun yapan, kanunları uygulayan ve adalet işlerinde son söz sahibidir. Yönetici öldükten sonra yerine ailesinden bir kişi geçer.”

Metinde anlatılan yönetim şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Monarşi
- B) Teokrazi
- C) Demokrasi
- D) Oligarşi

13) “Halide Edip ADIVAR 1884 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Türk edebiyatının önemli yazarlarından. İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle birlikte kadın hakları konusunda yazılar yazdı. İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalini protesto etmek için düzenlenen Fatih, Beşiktaş, Kadıköy ve Sultanahmet mitinglerinde yaptığı ateşli konuşmalarla dikkat çekti. Milî Mücadele'ye katılmak için Anadolu'ya gitti. İngilizlerin İstanbul'u işgal etmesi üzerine İstanbul Hükümeti tarafından idama mahkûm edildi. Kurtuluş Savaşı sırasında cephede görev yapmıştır ve Sakarya Savaşı'nda onbaşı, İzmir'in kurtuluşunun ardından da başçavuş rütbesi verilmiştir. Ateşten Gömlek, Dağa Çıkan Kurt, Mor Salkımlı Ev gibi birçok eseri vardır.”

Metinde Türk edebiyatının kadın yazarlarından biri olan Halide Edip Adıvar ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Asıl mesleği baytarlıktır.
- B) Türk kadının her alanda başarılı olacağını göstermiştir.
- C) Kurtuluş Savaşı'nda cephede görev almıştır.
- D) Kadın hakları ile ilgili yazılar yazmıştır.

14) 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un amacı; kadınları, çocukları ve aile bireylerini şiddete karşı korumaktır.

Kadına ve aile bireylerine yönelik fiziksel, ekonomik veya psikolojik tehdit ve baskı gibi durumlarda aşağıdakilerden hangisine başvuru yapılamaz?

- A) Cumhuriyet Başsavcılığına
- B) Valilik veya Kaymakamlığa
- C) Çevre ve Şehircilik Müdürlüğüne
- D) Emniyet Teşkilatına

15) Kamuoyu, halkın bir konu hakkında benimsediği genel kanaattir.

Aşağıdakilerden hangisi kamuoyunun oluşmasında etkili değildir?

- A) Toplumun genelini ilgilendiren bir sorunun olması
- B) Yöneticilerin isteklerinin esas alınması
- C) Medyanın toplumu konu hakkında bilgilendirmesi
- D) Toplumda demokratik bir ortamın olması

16) “Benim adım Eren. Yaşadığım ülkede çok sayıda siyasi parti vardır. Sivil toplum örgütlerinin sayısı oldukça fazladır. Medya çalışanları, baskı altında kalmadan görevlerini yapabilmektedir. Halkımız sorunlara karşı ortak kanaat geliştirip düşüncelerini serbestçe ifade edebilmektedir.”

Eren'in yaşadığı ülke için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ülkede demokratik bir yönetim sergilenmektedir.
- B) Vatandaşlar, sorunların çözümünde aktif rol oynamaktadır.
- C) Ülkede temel hak ve özgürlükler kısıtlıdır.
- D) Bu ülkede farklı duygu ve düşüncelerin temsiline imkân verilmektedir.

17) MADDE 68 - "Vatandaşlar, siyasi parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için on sekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir. Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar ve anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler."

Anayasamızın 68. maddesine göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Vatandaşlar, usulüne göre siyasi partilere üye olabilir.
- B) Parti üyesi olabilmek için on sekiz yaşını doldurmak gerekir.
- C) Siyasi partiler önceden izin almadan kurulabilir.
- D) Partiler anayasadan bağımsız hareket edebilir.

7. ÜNİTE

KÜRESEL BAĞLANTILAR

- TÜRK CUMHURİYETLERİ VE KOMŞULARIMIZ
- ÜLKEMİZİN EKONOMİK İLİŞKİLERİ
- KITALAR VE GÖNÜLLERİ BAĞLAYAN KÖPRÜ: TÜRKİYE
- POPÜLER KÜLTÜR VE KÜLTÜRÜMÜZ

TÜRK CUMHURİYETLERİ VE KOMŞULARIMIZ

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloda bayrakları verilen ülkelerin isimlerini, başkentlerini ve haritada bulunduğu yeri gösteren numaraları ilgili alana yazınız.

Bayrak	Numara	Ülke Adı	Başkent
			
			
	3		
			
		Gürcistan	
			
			Bakü
			

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız.

Merhaba Arkadaşlar,

7.2

Benim adım Aden. Bugün bir gezgin olarak yaptığım seyahatleri yazacağım. Geçtiğimiz yaz Türk Cumhuriyetlerini ziyaret ettim ve gördüklerim beni oldukça şaşırttı. Kilometrelerce uzaklığa rağmen oradaki insanlarla neredeyse aynı yaşam tarzına sahip olduğumuzu gördüm. Giyim tarzından yemek yeme alışkanlıklarına, aile yaşantısından devlet yönetimine kadar birçok konuda benzer özelliklerimiz varmış. Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) aracılığıyla yaptığı kültürel, siyasi, ekonomik ve sosyal girişimlerinde ülkelerle ilişkilerimizi daha da

geliştirdiğini fark ettim. Araştırmalarımda TİKA'nın dünya genelinde de birçok proje yürüttüğünü öğrendim.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

1. Aden Türk Cumhuriyetleri'ne yaptığı gezide hangi ülkeleri ziyaret etmiş olabilir? Yazınız.

.....

.....

.....

2. Türk Cumhuriyetleri'nin ortak özelliklerini yazınız.

.....

.....

.....

3. TİKA'nın kuruluş amacını araştırıp yazınız.

.....

.....

.....

4. TİKA'nın ne tür projeler yürüttüğünü araştırarak yazınız.

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

yavru vatan	Kazakistan	siyasi ve kültürel	Selanik
ekonomik ilişkileri	Orta Asya	bilimsel faaliyetler	dış politika

1. Azerbaycan petrolünün dünya piyasalarına taşınması için yapılan Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı Türkiye ile Azerbaycan arasındaki güçlendirmiştir.

7.4

7.5

2. Türk dünyasının ortak bilim merkezi olarak görülen Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi 'da yer almaktadır.

3. Ekonomik, sosyal, siyasal vb. birçok alanda ortak hareket ettiğimiz Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC); ülkemizde olarak adlandırılır.

H.7.2

7.6

4. 'te bulunan Atatürk Evi, her yıl binlerce turistin ziyaret ettiği bir müze olmakla birlikte Türk-Yunan dostluğunun da bir simgesidir.

5. Özbekistan ile ülkemiz arasında devlet yönetiminden aile yaşantısına birçok benzerliğin bulunması iki ülke arasındaki bağların güçlenmesini sağlamıştır.

7.7

7.8

6. 1992'de kurulan ve Türkiye'nin yüz akı olan TİKA; diğer ülkelerde yürüttüğü kültürel, bayındırlık, akademik faaliyetlerle Türksının en önemli temsilcilerinden olmuştur.

7. Türkiye Cumhuriyeti'nin 'da yer alan Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan gibi ülkelerle tarihî bağları bulunmaktadır.

H.7.3

4. ETKİNLİK

Okuma Metni

İnsanlar, yaşamlarını sürdürebilmek için ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. Gıda, barınma, korunma, ulaşım, iletişim gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılarırken önce kendi çevrelerinden yararlanmak ister fakat kaynaklar, dünyaya dengeli bir şekilde dağılmadığı için bazı ülkelerde yeterli bazı ülkelerde ise yetersizdir. Bundan dolayı ülkeler, ihtiyaçlarını karşılayabilmek için birbirleriyle ticari faaliyetlerde bulunurlar.

Kazanç elde etme amacıyla yapılan her türlü alım satım faaliyetine **ticaret** adı verilir. Değişen dünya şartlarıyla beraber ihtiyaçlar çeşitlenmektedir. Ticari faaliyetler, üretilen ürünlerin alım satımına göre yapılabildiği gibi yaşamı kolaylaştıran hizmetler şeklinde de yapılabilmektedir. Ülkeler, kaynaklarını ve kaynaklarına bağlı olarak ürettiği ihtiyaç fazlası ürünlerini başka ülkelere satar; ihtiyacı olan ürünleri de diğer ülkelerden satın alır.

Ülkelerin ekonomilerini güçlendirmek ve ihtiyaçlarını karşılamak için başka ülkelerle yapmış oldukları alım satım faaliyetlerine **dış ticaret** denir. Dış ticarete bir ülkenin başka bir ülkeden ürün satın alma faaliyetine **ithalat (dış alım)** adı verilir. Ülkemizin Rusya'dan doğal gaz, Almanya'dan otomobil alması gibi. Bir ülkenin ihtiyaç fazlası olan ürünlerini başka bir ülkeye satma faaliyeti de **ihracat (dış satım)** olarak tanımlanır. Ülkemizin Rusya'ya sebze meyve, İtalya'ya tekstil ürünleri, Avrupa'nın çeşitli ülkelerine beyaz eşya ve tarım ürünleri satması gibi.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız.

1. Ülkemizde olmayan ancak ihtiyaç duyulan ürünler nasıl temin edilir? Yazınız.

.....

.....

.....

2. Ülkemiz yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından oldukça zengindir. Mevcut kaynaklar göz önüne alındığında ülkemiz, ihtiyaç fazlası ürünleri nasıl değerlendirir? Yazınız.

.....

.....

.....

3. Ülkeler neden ithalat ve ihracat yapar? Yazınız.

.....

.....

.....

ÜLKEMİZİN EKONOMİK İLİŞKİLERİ

5. ETKİNLİK

Ülkemizin dış ticaretinde ithalat ağırlıklı olan ürünleri "X" ile işaretleyiniz.

7.9

kahve

7.10

petrol

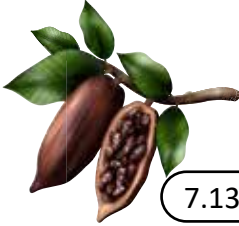
7.11

kayısı

7.12

incir

7.13

kakao

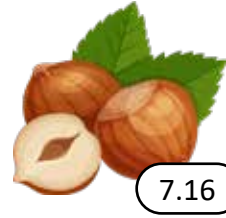

7.14

tropikal
ürünler

7.15

doğal gaz

7.16

fındık

7.17

bor

7.18

tekstil

7.19

tıbbi
cihazlar

7.20

uçak

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

dış ticaret	ithalat	ticaret	Rusya
krom	petrol	ihracat	turizm

- ülkemize doğal gaz satmaktadır.
- Ülkemizin başka ülkelerden mal ve hizmet alımı yapmasına denir.
- Ülkeler arasında yapılan alışverişe denir.
- kazanç elde etmek amacıyla yapılan alım satım işleridir.
- Ülkemizin dış satım yaptığı ürünlerden biri de madenidir.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloda 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye'nin bazı ülkelerle yaptığı dış ticaret verileri yer almaktadır. Tablodaki verilerden yararlanarak aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları doldurunuz.

Sıra	Ülkeler	2019		2020	
		İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
1	Almanya	19.280	16.617	21.733	15.979
2	Rusya	23.115	4.152	17.829	4.507
3	İtalya	9.350	9.753	9.200	8.083
4	Çin	19.128	2.726	23.041	2.865
5	ABD	11.847	8.971	11.524	10.182

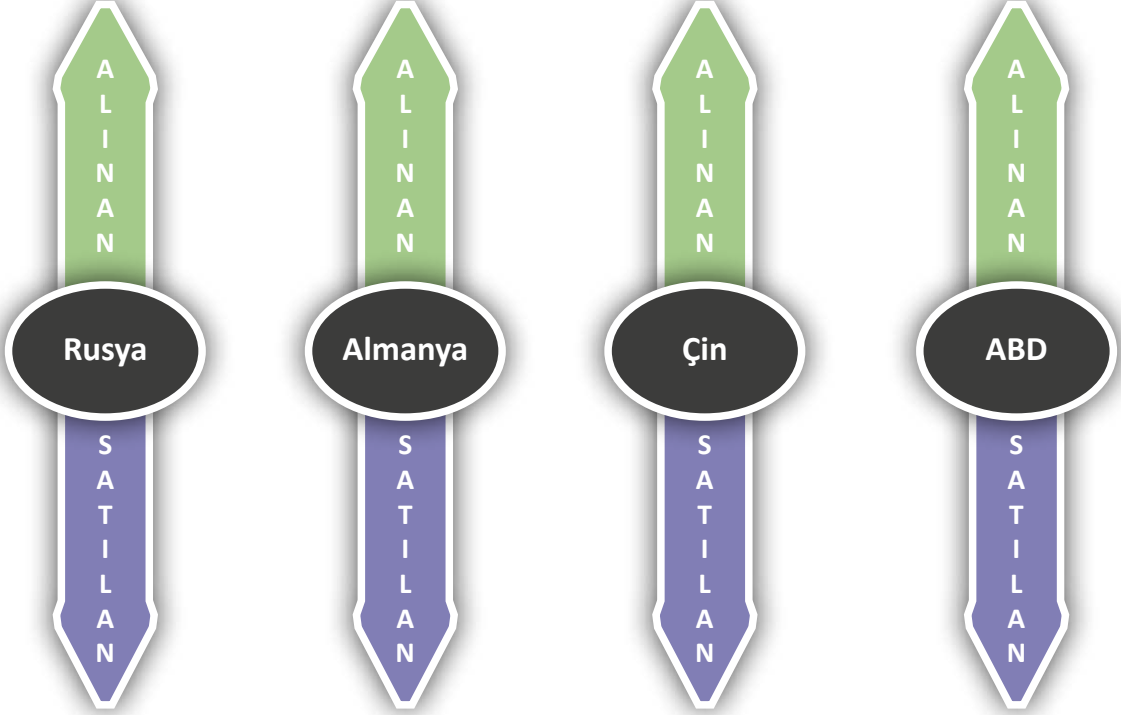
milyon dolar

- 2020 yılında en fazla dış alım yaptığımız ülke:.....
- 2019 verilerine göre dış ticaret fazlası verdiğimiz ülke:.....
- 2019 yılında en fazla ihracat yaptığımız ülke:.....
- 2019 yılında en fazla ithalat yaptığımız ülke:.....
- 2020 yılındaki ihracat rakamlarına göre 2. sırada yer alan ülke:.....

8. ETKİNLİK

Aşağıda Türkiye'nin dış ticaret yaptığı dört ülke verilmiştir. Ülkemizin bu ülkelere aldığı ve bu ülkelere sattığı ürünleri araştırıp iki tanesini ilgili boşluklara yazınız.

1.....	1.....	1.....	1.....
2.....	2.....	2.....	2.....

1.....	1.....	1.....	1.....
2.....	2.....	2.....	2.....

KITALARI VE GÖNÜLLERİ BAĞLAYAN KÖPRÜ: TÜRKİYE

9. ETKİNLİK

Aşağıda yer alan soruları haritadan faydalanarak yanıtlayınız.

Türkiye; Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirlerine en çok yaklaştığı yerde bulunmaktadır. Ülkemizin doğusunda ve güneyinde zengin yer altı kaynaklarına sahip sanayisi az gelişmiş ülkeler yer alır. Batısında ise sanayisi gelişmiş ve enerji ihtiyacı fazla olan gelişmiş ülkeler bulunmaktadır. Sahip olduğumuz İstanbul ve Çanakkale Boğazları, Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin dünyaya açılan kapısı konumundadır. Bu özelliklerin yanında yüzyıllarca farklı medeniyetlerin beşiği olan Türkiye; Doğu ve Batı kültürünün sentezlendiği bir ülke olmakla beraber Türk dünyasının da merkezi konumundadır.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

1. Türkiye'nin dünya üzerinde bulunduğu yerin önemi nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Haritada Türkiye'nin bulunduğu yere neden köprü çizilmiş olabilir? Yorumlayınız.

.....

.....

.....

3. Çanakkale ve İstanbul Boğazları'nın Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler açısından önemi nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

10. ETKİNLİK

Aşağıda yer alan kuruluşları ve bu kuruluşlarla ilgili bilgileri doğru bir şekilde eşleştirerek ilgili kutucukları doldurunuz.

1

NATO(Kuzey Atlantik
Antlaşması Örgütü)

2

**Birleşmiş Milletler
Teşkilatı**

3

TİKA(Türk İş Birliği ve
Koordinasyon Ajansı)

4

Kızılay

5

İİT(İslam İş Birliği
Teşkilatı)

6

AB

(Avrupa Birliği)

A

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olan kuruluş, 1992 yılında kurulmuştur. 5 kıtada 150'ye yakın ülkede kalkınma merkezli iş birliği çalışmaları yapılmaktadır.

B

1868 yılında kurulan "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti", 1877 yılında "Hilal-i Ahmer Cemiyeti" adını almıştır. Türkiye, bu kuruluş aracılığıyla dünyanın her tarafındaki muhtaç insanlara yardım ulaştırmaktadır.

C

1969 yılında kurulan teşkilatın merkezi Suudi Arabistan'ın Cidde şehrinde. Ülkemiz üye ülkeler arasında iş birliğini artırmaya yönelik çeşitli projeler üretmekte ve mevcut projelere destek vermektedir.

Ç

Türkiye; savaşları ve barışa yönelik tehditleri önlemek, ülkeler arasında dostane ilişkiler kurmak, uluslararası ekonomik ve sosyal iş birliğini sağlamak amacıyla kurucu üye olmuştur.

D

Türkiye, dünyanın birçok yerinde güvenlik ve savunma misyonuna katkı sağlamıştır. 1952 yılından bu yana üyesi olduğumuz ve yeri geldiğinde askerî gücü ile destek verdiğimiz uluslararası kuruluştur.

1

2

3

4

5

POPÜLER KÜLTÜR VE KÜLTÜRÜMÜZ

11. ETKİNLİK

Verilen görsellerden kültürümüze ve popüler kültüre ait olanları ilgili alanlara yazınız.

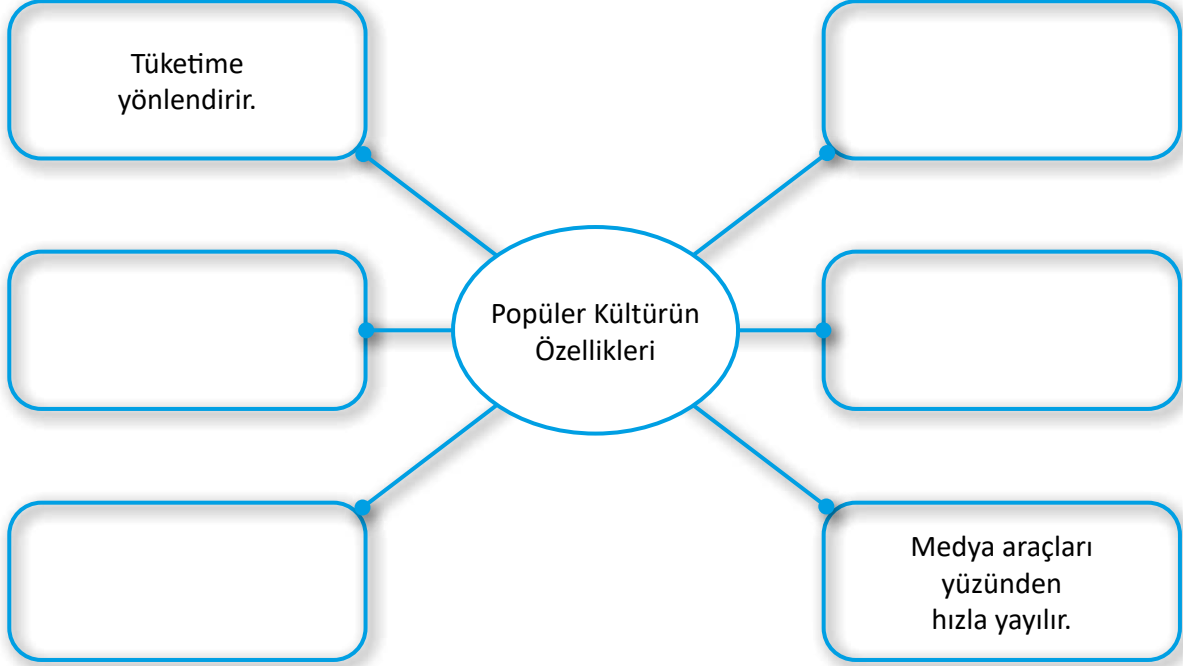
hip hop müzik	ayran	pizza	ebru sanatı	baklava
				
7.22	7.23	7.24	7.25	7.26
bağlama	gazlı içecek	lahmacun	bilgisayar oyunu	hamburger
				
7.27	7.28	7.29	7.30	7.31

Kültürümüze Ait

Popüler Kültüre Ait

12. ETKİNLİK

Tabloda boş bırakılan alanları uygun bir şekilde tamamlayınız.

13. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan uygun olanları cümle içinde boş bırakılan yerlere yazınız.

popüler kültür	kültür	orta oyunu	medya
dini bayramlar	türkü	teknoloji	kahve

1. Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği, kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin tümüne denir.
2. belli bir dönem için geçerli olan, hızla üretilen ve tüketilen kültürel unsurların bütünüdür.
3. Yazılı, sesli ve görsel kitle iletişim araçlarının bütününedenir.
4. etrafı seyircilerle çevrili ve sahne olarak kabul edilen bir alanda oynanan, yazılı bir metne dayanmayan güldürü oyunudur.
5. Karşılıklı ziyaretleştığımız toplumumuzda önemli bir yere sahiptir.
6. Toplumun acılarını ve sevinçlerini dile getiren, kuşaktan kuşağa aktarılan sözlü ezgiler..... denir.

ÜNİTE 7

Bulmaca

Verilen sözcükleri bulmaca üzerinde işaretleyiniz.

TÜRKMENİSTAN	KIZILAY	POLİTİKA	KÜRESEL
YAVRU VATAN	KAZAKİSTAN	NATO	TÜRKSOY
SOSYAL	SİYASİ	ÖZBEKİSTAN	İLETİŞİM
MEDYA	TİKA	ASKERİ	AZERBAIJAN

L	N	İ	A	K	İ	T	R	Y	S	U	K	T
M	E	A	L	A	P	E	F	O	L	I	N	Ü
E	F	S	T	E	A	V	S	C	Z	T	A	R
D	I	I	E	O	T	Y	U	I	F	Ü	T	K
Y	U	M	F	R	A	İ	L	Y	I	R	A	M
A	P	S	N	L	Ü	A	Ş	R	B	K	V	E
N	R	M	N	G	Y	K	V	İ	R	S	U	N
A	K	İ	T	İ	L	O	P	D	M	O	R	İ
K	A	Z	A	K	İ	S	T	A	N	Y	V	S
A	S	K	E	R	İ	V	D	G	Z	C	A	T
Ö	Z	B	E	K	İ	S	T	A	N	U	Y	A
İ	S	A	Y	İ	S	K	D	R	K	R	N	N
N	N	A	C	Y	A	B	R	E	Z	A	P	H

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1) Aşağıda yer alan bilgilerden hangisi, ülkelerin ekonomik gelişmişliğine daha az etki eder?

- A) Önemli ticaret yolları üzerinde bulunması
- B) Zengin yer altı kaynaklarına sahip olması
- C) Ülkede bulunan tarım alanlarının geniş yer tutması
- D) Ülke yüz ölçümünün büyük olması

2) Türkiye'de bulunan İstanbul ve Çanakkale Boğazları dünyadaki en önemli su yolları arasında yer almaktadır. Birçok ülke bu boğazları, deniz ticaretinde yoğun olarak kullanır.

Aşağıda yer alan komşu ülkelerden hangisine ait ticaret gemilerinin İstanbul ve Çanakkale Boğazlarını daha yoğun olarak kullandığı söylenebilir?

- A) Irak
- B) Bulgaristan
- C) Suriye
- D) İran

3) Türkiye, Mustafa Kemal Atatürk'ün “Komşuları ile ve bütün devletlerle iyi geçinmek, Türkiye siyasetinin esasıdır.” ilkesi doğrultusunda hem komşularıyla hem de dünyadaki diğer ülkelerle dostane ilişkiler kurmayı hedeflemektedir. İnsanlığın karşı karşıya kaldığı doğal afetler, salgınlar ve iklim değişikliği gibi problemler tüm insanların birbirleriyle dayanışma içinde olmasını gerekli kılmaktadır. Ülkemiz de üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar aracılığıyla ülkeler arasındaki sorunların ve insanlığın karşı karşıya kaldığı problemlerin çözümünde yapıcı bir rol oynamaktadır.

Metne göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Komşu ülkelerle ilişkilerimizin bozuk olması önemli değildir.
- B) Uluslararası kuruluşlar ülkeler arasındaki sorunları çözmede önemli rol oynar.
- C) Covid-19 salgınında her ülke kendi başına hareket etmelidir.
- D) İklim değişiklikleri gelişmiş ülkelerin sorunudur.

4) Ülkemizin de kurucu üyeleri arasında yer aldığı TÜRKSOY; 1993 yılında Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan tarafından imzalanan anlaşmayla kurulmuştur. Merkezi Ankara'da bulunan TÜRKSOY; kurulduğu günden itibaren Türk halklarının gönül bağlarını güçlendirmek, ortak kültürümüzü gelecek nesillere aktarmak ve Türk kültürünü dünyaya tanıtmak amacıyla çeşitli sanatsal ve kültürel faaliyetler yürütmektedir.

Verilen bilgilerden hareketle TÜRKSOY ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) TÜRKSOY'un merkezi Türkiye'de bulunmaktadır.
- B) Üye ülkeler arasındaki kültürel bağları güçlendirmeyi amaçlamaktadır.
- C) Türk dünyasını saldırılara karşı ortak bir şekilde savunmak amacıyla kurulmuştur.
- D) Türk kültürünü yaşatmak ve tanıtmak amacıyla çalışmalar yapmaktadır.

5)

 EN FAZLA İHRACAT YAPILAN ÜLKELER (dolar)	 EN FAZLA İTHALAT YAPILAN ÜLKELER (dolar)																				
<table border="1"> <tr><td>Almanya</td><td>15 milyar 979 milyon</td></tr> <tr><td>İngiltere</td><td>11 milyar 236 milyon</td></tr> <tr><td>Irak</td><td>9 milyar 142 milyon</td></tr> <tr><td>İtalya</td><td>8 milyar 83 milyon</td></tr> <tr><td>ABD</td><td>8 milyar 971 milyon</td></tr> </table>	Almanya	15 milyar 979 milyon	İngiltere	11 milyar 236 milyon	Irak	9 milyar 142 milyon	İtalya	8 milyar 83 milyon	ABD	8 milyar 971 milyon	<table border="1"> <tr><td>Rusya</td><td>17 milyar 829 milyon</td></tr> <tr><td>Almanya</td><td>21 milyar 733 milyon</td></tr> <tr><td>Çin</td><td>23 milyar 41 milyon</td></tr> <tr><td>ABD</td><td>11 milyar 524 milyon</td></tr> <tr><td>İtalya</td><td>9 milyar 200 milyon</td></tr> </table>	Rusya	17 milyar 829 milyon	Almanya	21 milyar 733 milyon	Çin	23 milyar 41 milyon	ABD	11 milyar 524 milyon	İtalya	9 milyar 200 milyon
Almanya	15 milyar 979 milyon																				
İngiltere	11 milyar 236 milyon																				
Irak	9 milyar 142 milyon																				
İtalya	8 milyar 83 milyon																				
ABD	8 milyar 971 milyon																				
Rusya	17 milyar 829 milyon																				
Almanya	21 milyar 733 milyon																				
Çin	23 milyar 41 milyon																				
ABD	11 milyar 524 milyon																				
İtalya	9 milyar 200 milyon																				

2020 yılı TÜİK verilerine göre ülkemizin yapmış olduğu ithalat ve ihracatla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) En fazla ihracat Avrupa ülkelerine yapılmıştır.
- B) İthalat ve ihracatta ilk üçte olan ülkeler sınır komşularımızdır.
- C) En fazla ticaret yaptığımız ülke Almanya'dır.
- D) İthalatta Rusya ve Çin'in toplamı Avrupa ülkelerini geride bırakmıştır.

6) 2019 yılında Çin’de ortaya çıkıp 2020’de tüm dünyaya hızla yayılan Covid-19 virüsü başta sağlık olmak üzere birçok sıkıntıyı beraberinde getirmiştir. Pandemi döneminde özellikle sağlık ve gıda sektöründe ihracat ve ithalatta artışlar olmuştur. Sokağa çıkma yasaklarının başlaması ile gıda ürünlerine talep artmıştır.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Salgın hastalıklar dünya ticaretini etkilemez.
- B) Covid-19 ülkeler arasındaki ithalat ve ihracatı etkilemiştir.
- C) Salgın hastalıklar küresel sonuçlar doğurabilir.
- D) İnsanların evlerine kapanması gıda ihtiyacını arttırmıştır.

7) Aynı iklim özelliklerine sahip olan ülkelerde birbirine benzer tarım ürünleri yetiştirilir.

Verilen bilgi dikkate alındığında bir Akdeniz ülkesi olan Türkiye’nin aşağıda verilen ülkelerden hangisine turunçgil satışı yapması beklenir?

- A) İtalya
- B) Yunanistan
- C) Rusya
- D) İspanya

8) Türkiye’de karasal, Akdeniz ve Karadeniz olmak üzere üç farklı iklim tipi görülmektedir. İklim çeşitliliği, ülkemizdeki tarım ürünü çeşitliliğini de arttırmıştır. İklim çeşitliliğine rağmen ülkemizde yetişmeyen bazı tarım ürünleri de başka ülkelerden ithal edilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde yetişmediği için ithal ettiğimiz tarım ürünlerinden birisidir?

- A) Zeytin
- B) Portakal
- C) Çay
- D) Kakao

9) Türkiye’nin coğrafi konumu dikkate alındığında aşağıdaki ülkelerden hangisiyle yaptığı ticarete deniz yolunu kullanması, ulaşım ve maliyet açısından daha uygun olur?

- A) Mısır
- B) Irak
- C) Azerbaycan
- D) İran

10) Popüler kültürün etkilerini günlük hayatımızda pek çok alanda görüyoruz. Günümüzde geleneksel yemeklerimizin sunulduğu bazı lokantaların yerini fast food (hazır yemek) tarzı yiyeceklerin bulunduğu yerler almıştır.

Yukarıdaki cümlede popüler kültürün hangi alandaki etkisinden bahsedilmiştir?

- A) Giyim alışkanlıkları
- B) Müzik tarzı
- C) Beslenme alışkanlıkları
- D) Aile yaşantısı

11) Belli bir süre içinde geçerli olan, özellikle günümüzde hızla üretilen ve tüketilen kültüre **popüler kültür** denir.

Seçeneklerden hangisi popüler kültürün etkilerinden biri değildir?

- A) İzlediği müzik klbindeki dans figürlerini yapmaya çalışmak
- B) Her yeni gördüğü yerde özçekim yapıp sosyal medyada paylaşmak
- C) Saçlarını izlediği dizideki oyuncu gibi kestirmek
- D) Televizyonda reklamı yapılan romanı satın alıp okumak

12) Medya; yazılı, sesli ve görsel kitle iletişim araçları olarak tanımlanır. Popüler kültürün hızlı bir biçimde insanlara ulaşması medya araçları sayesinde olur.

Popüler kültürün topluma aktarılmasında aşağıdaki medya araçlarından hangisi daha etkilidir?

- A) Televizyon
- B) Gazete
- C) Radyo
- D) Dergi

13)

- I. Etli ekmek
- II. Sufle
- III. Nasrettin Hoca
- IV. Cağ kebabı

Yukarıda verilen öğelerden hangileri kültürümüze aittir?

- A) I-II
- B) I-III
- C) I-II-IV
- D) I-III-IV

14)

Binlerce yıldır birçok medeniyete ev sahipliği yapan ülkemiz, önemli bir konuma sahiptir. Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirlerine en çok yaklaştığı noktada yer alan ülkemiz sanayisi gelişmiş Avrupa ülkeleri ile zengin enerji kaynaklarına sahip Ortadoğu ve Kafkas ülkeleri arasında doğal bir köprü konumundadır. Bu durum ülkemizi ticari açıdan oldukça önemli kılmaktadır. Gelişen sanayi ve teknolojisi ile ülkemiz Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya'da önemli bir bölgesel güç haline gelmiştir. Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesi ile hareket eden ülkemiz, birçok uluslararası kuruluşu üyedir.

Metne göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Ülkemiz önemli bir jeopolitik güce sahiptir.
- B) Ülkemizde çıkarılan petrol, boru hatlarıyla Avrupa'ya taşınmaktadır.
- C) Ülkemiz dünya barışına katkı sunmaktadır.
- D) Ülkemiz topraklarında tarihsel süreçte farklı devletler kurulmuştur.

15)

- Ahmet Yesevi Üniversitesinin bulunduğu ülkedir.
- Başkenti Bişkek olan Türk cumhuriyetidir.
- "Yavru vatan" olarak adlandırılan ve Akdeniz'de bulunan Türk devletidir.

Yukarıda hangi Türk devleti ile ilgili bilgi verilmemiştir?

- A) Kazakistan B) KKTC C) Özbekistan D) Kırgızistan

16) 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) dağılmıştır. SSCB'nin dağılmasıyla beraber Orta Asya ve Kafkasya'da birçok devlet bağımsızlığını ilan etmiştir.

Aşağıdaki devletlerden hangisi SSCB'nin dağılmasından sonra kurulan Türk cumhuriyetlerinden biri değildir?

- A) Azerbaycan B) Kazakistan C) Türkmenistan D) KKTC

17) Mustafa Kemal Atatürk; hem yurt içinde hem de yurt dışında barış, huzur ve güvenliği hedeflemiş; bağımsız bir devlet olarak millî dış politikayı benimsemiştir.

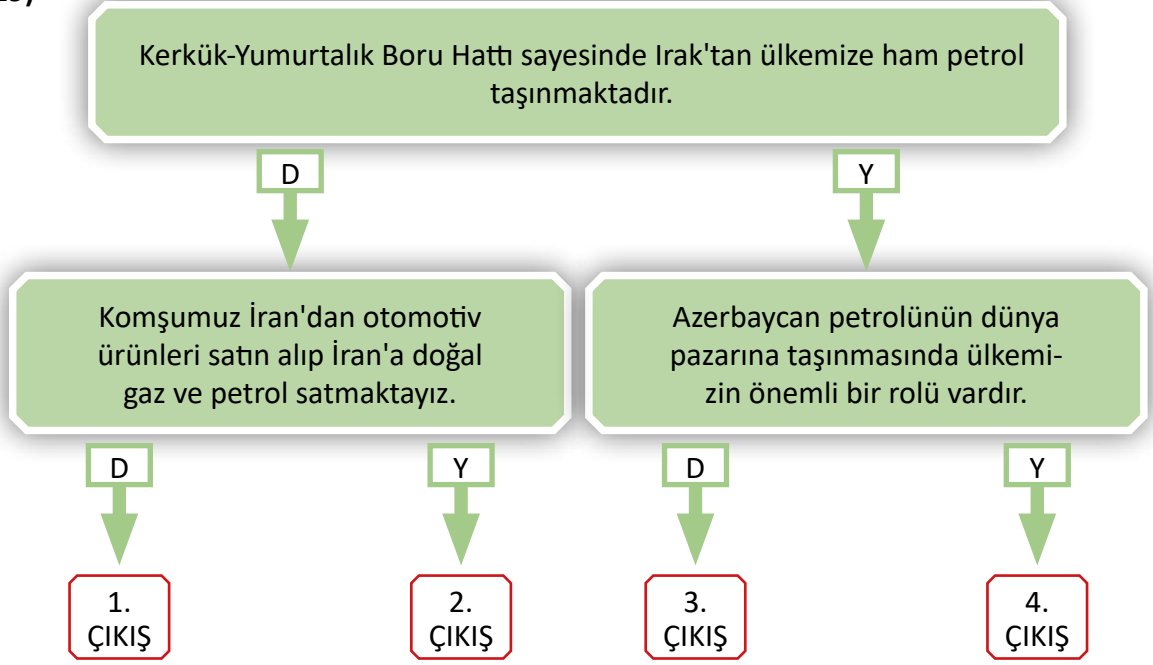
Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal Atatürk dönemi dış politika ilkelerinden biri değildir?

- A) Tam Bağımsızlık B) Akılcılık
C) Yayılmacılık D) Barışçılık

18) Aşağıdakilerden hangisi ülkemizin üyesi olduğu ekonomik alanda faaliyet yürüten uluslararası kuruluşlardan biri değildir?

- A) Karadeniz Ekonomik İş Birliği Örgütü (KEİ)
B) Dünya Ticaret Örgütü (WTO)
C) Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)
D) Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD)

19)

Yukarıdaki soruları doğru olarak cevaplayan bir öğrenci kaçınıcı çıkışa ulaşır?

- A) 1. ÇIKIŞ B) 2. ÇIKIŞ C) 3. ÇIKIŞ D) 4. ÇIKIŞ

20)

Yıllar	İHRACAT	İTHALAT
2017	4.540 milyar dolar	3.358 milyar dolar
2018	4.417 milyar dolar	3.323 milyar dolar
2019	5.107 milyar dolar	3.377 milyar dolar
2020	5.429 milyar dolar	2.971 milyar dolar

Yukarıdaki tabloda ülkemizin Orta Asya Türk cumhuriyetleri ile 2017-2020 yılları arasındaki ticaret verileri yer almaktadır.

Tabloda verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Verilen yıllarda ihracatımız ithalatımızdan yüksek olmuştur.
 B) En fazla ithalatımız 2019 yılında olmuştur.
 C) En fazla ihracatımız 2020 yılında olmuştur.
 D) En az ithalatımız 2017 yılında olmuştur.

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

1. Etkinlik

A) Doğuştan kazanılan roller: kardeş, torun, evlat vb.

Sonradan kazanılan roller: sporcu, öğretmen, doktor vb.

B)

1. Öğretmen olmak
2. Yetişkin olmak
3. Futbolcu olmak

2. Etkinlik

Temizlik kulübü: başkan, üye, sayman vb.

Aile: çocuk, abi, kardeş vb.

Okul: öğrenci, sınıf üyesi, sınıf temsilcisi vb.

Futbol takımı: kaptan, kaleci, forvet vb.

3. Etkinlik

1. doğuştan kazanılan, sonradan kazanılan
2. roller
3. haklarımız, sorumluluklarımız
4. rol çatışması
5. ressamlık
6. evlat
7. ödev yapmak
8. odamızı toplamak

4. Etkinlik

- evlat
- öğrenci
- abla
- doktor
- anne

5. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8
Y	D	D	Y	D	D	Y	D

6. Etkinlik

Öğrenci cevabı

7. Etkinlik

1	2	3	4	5
B	C	Ç	E	D

8. Etkinlik

Öğrenci cevabı

9. Etkinlik

A. öğrenci cevabı

B. öğrenci cevabı

10. Etkinlik

Öğrenci cevabı

11. Etkinlik

Öğrenci cevabı

12. Etkinlik

1,3,5

13. Etkinlik

1. Başkalarının duygularını anlamamıza yardımcı olur.
2. Duygusal zekamızı geliştirir.
3. Adil olmamızı sağlar.
4. Başkalarının duygu ve düşüncelerini daha iyi anlamamızı sağlar.
5. Olaylara başkasının gözünden bakmamızı sağlar.
6. Başkalarına saygı duyma anlayışımızı geliştirir vb.

14. Etkinlik

Öğrenci cevabı

15. Etkinlik

1	2	3	4	5
Y	D	Y	D	Y

16. Etkinlik

1. saygı
2. ayrımcılık

3. farklılıklar
4. birlik ve beraberlik
5. kalıp yargı

17. Etkinlik

Ön yargı: 1, 3, 5, 6

Kalıp yargı: 2, 4, 7

18. Etkinlik

Öğrenci cevabı

19. Etkinlik

1. başış
2. imece
3. yardımlaşma
4. Darülaceze
5. sivil toplum kuruluşu
6. sadaka taşları
7. zimem defteri

20. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7
D	Y	D	Y	Y	D	D

21. Etkinlik

Öğrenci cevabı

22. Etkinlik

balon numaraları: 1, 3, 4

23. Etkinlik

1. Hülya adlı öğrenci, "Özgürlüklerimiz sınırsız değildir. Anayasa ve yasalarda özgürlüklerimizin sınırı belirlenmiştir." demelidir.
2. Emre adlı öğrenci, "Haksızlıklara karşı herkes demokratik yollarla tepkisini dile getirmelidir." demelidir.
- 3: Ahmet adlı öğrenci, "Müzik dinlemek özgürlüktür." demelidir.
- 4: Arif adlı öğrenci, "Haklarımızı kullanırken diğer insanların haklarına saygı duymalı, Anayasa ve yasalara uymalıyız." demelidir.

24. Etkinlik

Cevap 1. 1+3+5 =9

Cevap 2. 2+3+6=11

Cevap 3. 4 = 4

25. Etkinlik

2, 3, 5, 7, 8

26. Etkinlik

4. çıkışa ulaşır.

27. Etkinlik

Hak: 2, 5, 8, 10

Özgürlük: 4, 7, 9, 11

Sorumluluk: 1, 3, 6, 12

2. ÜNİTE

1. Etkinlik

8. çıkışa ulaşır.

2. Etkinlik

Asya Hun Devleti: 1-7

I. Kök Türk Devleti: 2-3

II. Kök Türk Devleti: 4

Uygurlar: 5-6

3. Etkinlik

YUĞ

HATUN

ÖTÜKEN

ORTA ASYA

KURULTAY

OTAĞ

4. Etkinlik

1	2	3	4	5	6
D	A	B	C	Ç	E

5. Etkinlik

1. Oğuz Kağan
2. Hazar Denizi
3. Kavimler Göçü
4. Wilhelm Thomsen
5. Mete Han
6. Ötüken
7. Çin Seddi

6. Etkinlik

1	2	3	4	5
Y	D	Y	Y	D

7. Etkinlik

Hiz. Muhammed (s.a.v.): 3

Hiz. Ebubekir: 5

Hiz. Ömer: 2

Hiz. Osman: 4

Hiz. Ali: 1

8. Etkinlik

1. 571-Mekke

2. Cahiliye

3. 628-Hudeybiye

4. 622-Medine-hicret

5. Dört halife

6. Hiz. Osman

7. İspanya

9. Etkinlik

1. Hiz. Ali

2. Hiz. Ömer

3. Hiz. Osman

4. Hiz. Ebubekir

10. Etkinlik

622-Hicret

624-Bedir Savaşı

625-Uhud Savaşı

627-Hendek Savaşı

11. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7
B	E	B	Ç	C	D	A

12. Etkinlik

Cahiliye Dönemi Özellikleri

1-Putperestlik hakimdi.

2-Kadınlara ve kız çocuklarına değeri verilmiyordu

3-Kabileler arası kan davaları vardı.

4-Kölelik vardı.

Hicretin Nedenleri

Mekkeli müşriklerin Müslümanlara uygula-

dığı baskılar ve zulümler

Hicretin Sonuçları

1-Medine'de İslam Devleti kuruldu.

2-İslamiyet'in yayılması için uygun ortam oluşmuştur.

3-Müslümanlar güç kazandı.

4- Hicri takvimin başlangıcı kabul edildi.

İslamiyet'in İnsan Haklarına Katkıları

1-Kölelik gibi sınıf ayrımı oluşturan uygulamalar kalktı.

2-Kadınların ve kız çocuklarının toplum içindeki değeri arttı.

3-Kan davaları engellendi.

13. Etkinlik

Öğrenci cevabı

14. Etkinlik

840-1212: Karahanlılar Devleti

963-1187: Gazneliler Devleti

1040-1157: Büyük Selçuklu Devleti

15. Etkinlik

Karahanlılar: 1

Büyük Selçuklular: 2-4

Gazneliler: 3-5

16. Etkinlik

1. Sultan Mahmut

2. Siyâsetnâme

3. Pasinler Savaşı

4. Dandanakan Savaşı

5. Talas

6. 1071-Büyük Selçuklu Devleti

7. Bilge Kül Kadir Han

8. eğitime

9. ticarete

17. Etkinlik

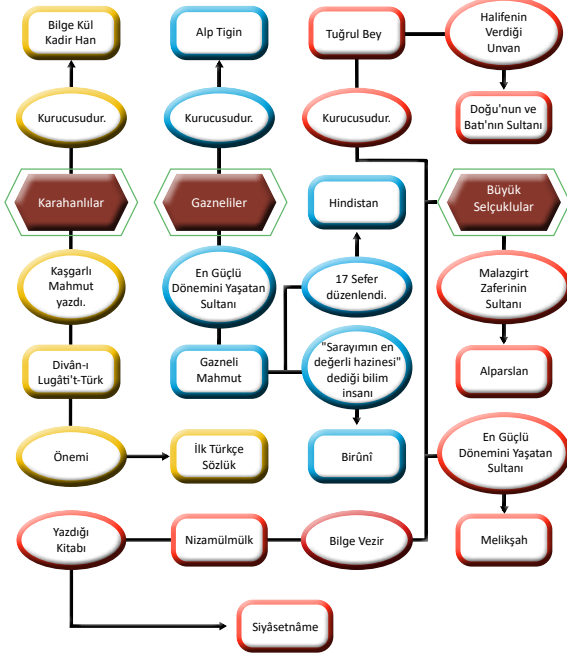
Kutadgu Bilig: B

Divânu Lûgati't-Türk : C-Ç

Siyâsetnâme: A-D

Atabetü'l Hakayık: E

18. Etkinlik

19. Etkinlik

Öğrenci cevabı

20. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Y	D	Y	D	D	Y	D	Y	D	D

21. Etkinlik

1. Denizcilik
2. Medreseler
3. Saltuklular
4. Danişmentliler
5. Miryokefalon Savaşı
6. Artuklular
7. Köseadağ Savaşı
8. Çaka
9. Katvan

22. Etkinlik

Öğrenci cevabı

23. Etkinlik

Öğrenci cevabı

24. Etkinlik

1. Konya
2. Erzurum
3. Kayseri
4. Antalya
5. Erzincan
6. Tokat
7. Sivas
8. Diyarbakır

25. Etkinlik

Öğrenci cevabı

26. Etkinlik

Elif: Kültürel etkileşim
Mehmet: Siyasi mücadele
Cho: Ekonomik faaliyet
Hina: Kültürel etkileşim
Omar: Ekonomik faaliyet

27. Etkinlik

1. İpek Yolu
2. Çin
3. Baharat Yolu
4. Avrupa
5. Anadolu
6. Kervansaray
7. Şian

28. Etkinlik

1. İpek Yolu: Changan, Anxi, Dunhuang, Kaşgar, Semerkand, Buhara, Merv, Antakya, İstanbul
2. Baharat Yolu: Kalküta, Kalküt, Goz, Sumnat, Hürmüz, Bağdat, Antakya, Kahire, İskenderiye

3. ÜNİTE

1. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Y	D	Y	D	D	D	Y	D	Y	Y

2. Etkinlik

paraleller-Ekvator-90-90
180-111-meridyen
Greenwich-180-180-360
4-kıta-okyanus

3. Etkinlik

1. 15° GP-10° DM
2. 16.00
3. A ve B noktaları
4. B ve C noktaları

4. Etkinlik

1: 26° DM	2: 45° DM
A: 42° KP	B: 36° KP

5. Etkinlik

1. çıkışa ulaşır.

6. Etkinlik

1. Kuzey Amerika
2. Güney Amerika
3. Avrupa
4. Asya
5. Afrika
6. Okyanusya
7. Antarktika
- A. Büyük Okyanus
- B. Atlas Okyanusu
- C. Hint Okyanusu

7. Etkinlik

Mutlak konum: 2-4-5
Göreceli konum: 1-3-6-7

8. Etkinlik

1	2	3	4	5
B	C	Ç	D	A

9. Etkinlik

Öğrenci cevabı

10. Etkinlik

1. Azalır. 2. Artar. 3. Artar. 4. Artar. 5. Azalır.

11. Etkinlik

1. Karadeniz iklimi
2. Karasal iklim
3. Akdeniz iklimi

12. Etkinlik

Bu durumun temel sebebi "bakı"dır. Güneş bakan yamaçlar daha sıcak olurken diğer yamaç daha soğuktur.

13. Etkinlik

1. Azalır. 2. Artar. 3. Artar. 4. Azalır.
5. Azalır. 6. Artar. 7. Artar. 8. Artar.

14. Etkinlik

1. Ekvatora uzaklık
2. Yükselti
3. Denizellik ve karasallık
4. Rüzgârlar
5. Dağların uzanış yönü
6. Bakı

15. Etkinlik

- A. Karasal iklim
- B. Karadeniz iklimi
- C. Akdeniz iklimi

16. Etkinlik

1. sıcak, kurak-soğuk, kar yağışlı
2. kış
3. kıyıya paralel
4. bozkır
5. maki
6. ilkbahar
7. Karadeniz
8. serin, ılık, yağışlı-sonbahar

17. Etkinlik

1	2	3	4	5
D	C	F	A	B

18. Etkinlik

3. Ülkemizde genel olarak batıdan doğuya gidildikçe yükselti artar.
5. Sadece Ege Denizi kıyısında bulunan dağlarımız denize dik şekilde uzanır.
6. Ülkemizde karasal, Akdeniz ve Karadeniz olmak üzere üç iklim görülür.
9. Ülkemizde kar yağışının en fazla olduğu yerler doğu kesimleridir.
11. Yüksek platoların çoğunda öne çıkan ekonomik faaliyet hayvancılıktır.

19. Etkinlik

- A. İstanbul
- B. Bursa, Samsun, Kayseri, Tunceli
- C. Kıyı kesimlerde

20. Etkinlik

Öğrenci cevabı

21. Etkinlik

1. turizm
2. TÜİK
3. düzenli
4. madencilik
5. tarımsal
6. nüfus
7. nüfus yoğunluğu
8. büyükbaş
9. yüz ölçümü
10. iklim
11. Bursa
12. GAP
13. büyük şehirler
14. yaz yağışları
15. Konya

22. Etkinlik

Öğrenci cevabı

23. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	D	Y	Y	D	Y	D	D	Y	Y

24. Etkinlik

1. En sıcak ay: temmuz
En soğuk ay: ocak - şubat
2. En fazla yağış: aralık
En az yağış: temmuz - ağustos
3. Akdeniz iklimi
4. Yazın ince ve açık renk kıyafetler tercih eder, kışın ise çok kalın kıyafetlere ihtiyaç duymazlar.
5. Zeytin, muz, incir, pamuk, turuncgiller gibi yüksek sıcaklık isteyen ürünler yetiştirilebilir. Seracılık faaliyetleri yapılabilir.
6. Kış mevsiminde sıcaklıklar ortama 10 °C civarındadır. Kışlar ılık geçtiği için, kaloriferle ısınan evler olmakla beraber insanlar konutlarını çoğunlukla klima ile ısıtırlar.

4. ÜNİTE**1. Etkinlik**

1	2	3	4	5	6	7
D	Ç	E	B	C	A	F

2. Etkinlik

Öğrenci cevabı

3. Etkinlik

1. tekstil
2. inşaat-sanayi
3. sağlık
4. enerji
5. savunma sanayisi
6. üretim teknolojisi

4. Etkinlik

Olumlu: 1-2-6-8-10-11

Olumsuz: 3-4-5-7-9

5. Etkinlik

1. varsayım
2. konu
3. kaynakça
4. dipnot

6. Etkinlik

1. Araştırma sorusunu belirlemek
2. Metin oluşturmak
3. Bilgileri sınıflandırmak
4. Varsayım (hipotez) oluşturmak
5. Kaynak taraması yapmak

7. Etkinlik

1	2	3	4	5	6
D	Y	D	D	Y	Y

8. Etkinlik

Öğrenci cevabı

9. Etkinlik

Öğrenci cevabı

10. Etkinlik

1. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
2. telif
3. korsan
4. buluş
5. bandrol
6. barkod
7. yasalarla

11. Etkinlik

Öğrenci cevabı

5. ÜNİTE

1. Etkinlik

Öğrenci cevabı

2. Etkinlik

Öğrenci cevabı

3. Etkinlik

1. toprak
2. küçükbaş hayvancılık
3. madenler
4. ekonomik faaliyet

5. ulaşım

6. akarsular

7. arıcılık

8. büyükbaş hayvancılık

9. turizm

10. denizler

4. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	D	Y	D	Y	D	Y	Y	Y	D

5. Etkinlik

Mobilyacılık, kâğıt üretimi, inşaat, ilaç ve kozmetik vb.

6. Etkinlik

7. Etkinlik

1. Batman
2. Bursa
3. Konya
4. Antalya
5. Balıkesir
6. Trabzon
7. Zonguldak
8. Erzurum-Kars
9. Denizli

8. Etkinlik

Petrol: Yenilenemeyen-Çevreye zararlıdır.
Kaynağı sınırlıdır.
Jeotermal: Yenilenebilir-Çevre dostudur.
Kaynağı sınırsızdır.
Rüzgâr: Yenilenebilir-Çevre dostudur.

Kaynağı sınırsızdır.

Nükleer Enerji: Yenilenemeyen-Çevreye zararlıdır. Kaynağı sınırlıdır.

Linyit: Yenilenemeyen-Çevreye zararlıdır.

Kaynağı sınırlıdır.

Hidroelektrik: Yenilenebilir-Çevre dostudur.

Kaynağı sınırsızdır.

Güneş Enerjisi: Yenilenebilir-Çevre dostudur. Kaynağı sınırsızdır.

Doğal gaz: Yenilenemeyen-Çevreye zararlıdır. Kaynağı sınırlıdır.

Taş kömürü: Yenilenemeyen-Çevreye zararlıdır. Kaynağı sınırlıdır.

9. Etkinlik

Öğrenci cevabı

10. Etkinlik

Öğrenci cevabı

11. Etkinlik

Öğrenci cevabı

12. Etkinlik

1. DOKAP
2. GAP
3. DAP
4. KOP

13. Etkinlik

6. çıkışa ulaşır.

14. Etkinlik

1. Ayçiçek yağı fabrikası
2. Çay fabrikası
3. Et kombinası
4. Bor işleme tesisi
5. Makarna fabrikası
6. Seracılık

15. Etkinlik

okul yapmak, hastane yapmak, yol yapmak, köprü yapmak, baraj yapmak, kütüphane yapmak, güvenlik hizmeti sunmak vb.

16. Etkinlik

Öğrenci cevabı

17. Etkinlik

1. fiş-fatura
2. kamu hizmeti
3. vatandaşlık sorumluluğunu
4. vergi

18. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	D	Y	D	D	Y	D	D	D	Y

19. Etkinlik

1. nitelikli insan
2. ekonomi
3. beyin göçü
4. eğitime

20. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Y	D	Y	Y	D	Y	D	Y	D	Y

21. Etkinlik

Öğrenci cevabı

22. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	D	Y	D	Y	Y	D	Y	D	Y

23. Etkinlik

1. Öğretmen
2. Ressam
3. Veteriner
4. Çiftçi
5. Avukat
6. Müzisyen
7. Mühendis
8. Aşçı

24. Etkinlik

Öğrenci cevabı

6. ÜNİTE

1. Etkinlik

Demokrasi Sokağı'nda Olması Gerekenler: Eşitlik Bakkalı, Seçim Kasabı, Hukukun Üstünlüğü Spor Salonu, Millî Egemenlik Kütüphanesi, Çoğulculuk Sanat Evi
Demokrasi Sokağı'nda Olmaması Gerekenler: Kral Berber, Torpil Kündürü, Saltanat Büfe

2. Etkinlik

Cumhuriyet: Yöneticiler, halk tarafından seçilir. Yönetime katılmak isteyen aynı görüştekiler siyasi parti kurabilir.

Monarşi: Yasama, yürütme ve yargı yetkileri hükümdarda toplanmıştır. Yönetici olma hakkı hanedan üyelerine aittir.

Teokrasi: Hükümdar ülkeyi Tanrı adına yönetir. Kanunlar dinî kurallara göre belirlenir.

Oligarşi: Ülkeyi yönetenler belirli bir sınıf (zümre) arasından seçilir. Ülkede yaşayan gruplar arasında eşitlik yoktur.

3. Etkinlik

Oligarşi: 2
Cumhuriyet: 1, 3, 6
Monarşi: 4
Teokrasi: 5

4. Etkinlik

1	2	3	4	5
D	B	C	E	Ç

5. Etkinlik

1. Çoğulculuk
2. Siyasi parti
3. Hukukun üstünlüğü
4. Millî egemenlik
5. Özgürlük
6. Eşitlik
7. Seçim

6. Etkinlik

Yasama: 1, 4, 5
Yürütme: 3, 7
Yargı: 2, 6

7. Etkinlik

Yasama: Devletin yasa koyma, var olan bir yasayı değiştirme veya kaldırma yetkisidir.
Yürütme: Meclisin yaptığı yasaları uygulama yetkisidir.
Yargı: Hukuk kurallarının uygulanması ve korunmasıdır.

8. Etkinlik

TBMM'nin Görev ve Yetkileri

Kanun yapma, değiştirme, kaldırma
Milletlerarası anlaşmaları uygun bulma
Genel ve özel af ilanı
Savaş ilanına karar vermek
TBMM'nin başkanını seçmek

9. Etkinlik

7. çıkışa ulaşır.

10. Etkinlik

Öğrenci cevabı

11. Etkinlik

1. siyasi parti
2. sivil toplum kuruluşları
3. dilekçe
4. kamuoyu
5. medya
6. milletvekili
7. vatandaşlar
8. anayasa
9. gönüllü

12. Etkinlik

Öğrenci cevabı

13. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D	D	Y	D	D	Y	D	D	Y	Y	D

14. Etkinlik

1. huzur ve güven
2. seçme ve seçilme
3. yasalar
4. vazgeçilmez
5. siyasi partiler
6. seçimlerle
7. vatandaşlar
8. aile

15. Etkinlik

1	2	3	4
Y	D	D	Y

16. Etkinlik

Öğrenci cevabı

17. Etkinlik

Öğrenci cevabı

18. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	Y	D	Y	D	D	Y	D	Y	D

19. Etkinlik

1. Çalışma hakkı
2. Eğitim ve öğrenim hakkı
3. Sağlık hakkı
4. Seçme ve seçilme hakkı
5. Yerleşme ve seyahat özgürlüğü
6. Düşünce ve kanaat özgürlüğü
7. Dilekçe hakkı
8. Konut dokunulmazlığı hakkı

20. Etkinlik

Öğrenci cevabı

21. Etkinlik

1. Yaşama hakkı
2. Kişi dokunulmazlığı
3. Kişi hürriyeti ve güvenliği
4. Özel hayatın gizliliği ve korunması
5. Yerleşme ve seyahat hürriyeti
6. Din ve vicdan hürriyeti

7. Düşünce ve kanaat hürriyeti
8. Bilim ve sanat hürriyeti
9. Basın ve yayıncı ilgili hürriyetler
10. Toplantı hak ve hürriyeti
11. Mülkiyet hakkı
12. Hak arama hürriyeti
13. Temel hak ve hürriyetlerin korunması
14. Türk vatandaşlığı
15. Seçme ve seçilme hakkı
16. Kamu hizmetine girme hakkı
17. Dilekçe hakkı
18. Ailenin korunması
19. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
20. Çalışma ile ilgili haklar
21. Sağlık çevre ve konut hakkı
22. Sosyal güvenlik hakları
23. Tüketici hakları

22. Etkinlik

1. Kadına şiddet
2. Ekonomik temsil
3. Cinsiyet ayrımcılığı
4. Pozitif ayrımcılık
5. Siyasal temsil
6. Toplumsal temsil

23. Etkinlik

Öğrenci cevabı

24. Etkinlik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Y	D	Y	D	D	Y	D	Y	D	D	Y	D	D

7. ÜNİTE**1. Etkinlik**

1. Bulgaristan-Sofya
2. Suriye-Şam
3. İran-Tahran
4. Ermenistan-Erivan
5. Gürcistan-Tiflis
6. Yunanistan-Atina
7. Azerbaycan-Bakü
8. Irak-Bağdat

2. Etkinlik

Öğrenci cevabı

3. Etkinlik

1. Ekonomik ilişkiler
2. Kazakistan
3. Yavru vatan
4. Selanik
5. Siyasi ve kültürel
6. Dış politika
7. Orta Asya

4. Etkinlik

Öğrenci cevabı

5. Etkinlik

kahve, petrol, kakao, tropikal ürünler, doğal gaz, tıbbi cihazlar, uçak

6. Etkinlik

1. Rusya
2. İthalat
3. Dış ticaret
4. Ticaret
5. Krom

7. Etkinlik

1. Çin
2. İtalya
3. Almanya
4. Rusya
5. ABD

8. Etkinlik

RUSYA

Alınan: doğal gaz, demir, çelik, petrol vb.
Satılan: tekstil, motorlu kara taşıtları, metal eşya, yaş meyve sebze vb.

ALMANYA

Alınan: motor ve yedek parça, otomobil, elektrikli makine ve cihazlar, demir ve çelik vb.
Satılan: tekstil, otomobil, meyve ve sebze vb.
ÇİN

Alınan: telefon, elektrik ve elektronik aletler vb.
Satılan: mermer, krom, bor vb.

ABD

Alınan: makineler ve mekanik cihazlar, hava taşıtları, pamuk, tıbbi alet ve cihazlar vb.
Satılan: traktör parçası, çimento, bakır ve plastik mamulleri vb.

9. Etkinlik

Öğrenci cevabı

10. Etkinlik

1	2	3	4	5
D	Ç	A	B	C

11. Etkinlik

Kültürümüze ait: ayran, ebru sanatı, baklava, bağlama, lahmacun
Popüler kültüre ait: hip hop müzik, pizza, gazlı içecek, bilgisayar oyunu, hamburger

12. Etkinlik

- Kitleleri kendine bağımlı hâle getirir.
- İnsanları hazır yiyeceklere alıştıırır.
- Hızla üretilir, hızla tüketilir.
- İnsanları eğitmek gibi bir amacı yoktur.
- Aile içi ilişkilerin zayıflamasına sebep olur.
- Dilimizin bozulmasına sebep olur.

13. Etkinlik

1. kültür
2. popüler kültür
3. medya
4. orta oyunu
5. dini bayramlar
6. türkü

BULMACA ÇÖZÜMLERİ

1. Ünite

G	I	C	C	G	E	C	S	M	P	M	O	R
V	R	H	A	P	E	C	S	M	P	M	O	R
G	O	S	R	S	E	C	S	M	P	M	O	R
Z	N	O	M	A	E	M	R	N	V	M	A	E
A	G	B	L	L	D	L	A	O	M	E	K	
H	A	J	E	E	K	Y	V	G	M	K		
A	S	U	R	H	P	R	G	A	S	O	D	
C	F	H	E	E	T	D	T	R	O			
E	C	L	D	M	M	U	R	U	K	A	Y	
Y	C	K	U	L	R	G	Z	O	H	N		
O	N	Y	A	R	G	K	D	N	J	R	M	
S	O	R	U	M	L	U	L	U	K	Y	E	R

2. Ünite

V	A	I	P	R	M	Y	M	B	S	N		
G	K	C	I	U	Z	V	K	A	U	A		
M	C	H	V	K	H	U	R	T	V			
L	L	O	F	F	H	R	A	P	R			
U	Z	A	H	C	G	B	U	S	A	E		
V	N	F	T	A	Z	K	N	S	K			
A	G	N	A	M	S	Z	B	A	S	S		
V	Z	R	C	Z	J	A	V	N	O			
M	N	U	T	A	H	G	H	Y	R	R		
A	V	R	U	P	A	I	O	J	E	R		
M	A	L	A	Z	G	R	T	C	K	R	P	
H	A	S	K	I	L	E	M	F	O	S	C	E
A	N	A	D	O	L	U	D	V	B	Y	Y	N

3. Ünite

E	K	V	A	T	O	R	A	L	K	L	O	
H	A	Y	V	A	N	C	I	L	I	K	M	
P	S	N	V	K	G	C	D	E				
N	E	Y	O	I	R	E	M	A	J	A	K	
S	U	F	Ü	N	P	R	P	M	R	S		
S	U	K	I	S	P	A	G					
V	P	U	R	H	M	P	A	U	G	S	K	
E	P	K	R	A	V	R	Z	E	K	A	U	
K	L	M	F	L	P	O	P	T				
K	R	R	E	L	F	S	R	L	K	U		
S	Z	E	M	P	R	L	D	R	R	P		
M	L	K	O	O	S	A	N	A	Y			
I	P	U	O	Z	M	S	K	Y	H	P	N	Y

4. Ünite

A	H	H	S	H	M	M	S	S	H			
G	E	A	R	D	M	M	S	S	H			
I	C	T	C	Y	R	S	S	S	U	J		
L	P	R	A	E	L	S	S	S	V	T	M	
D	L	H	G	N	N	S	S	S	B	G		
R	A	I	J	N	K	E	J	I	U	O		
D	D	G	C	O	A	P	K	T	F	B		
H	P	P	N	C	O	S	R	A	F	Y	A	O
K	E	M	I	Y	A	S	R	A	V	R		
A	S	S	I	K	O	O	J	I	S			
D	S	Z	A	T	E	N	T	I	E	O		
J	O	L	O	E	K	R	A	R	D	R	S	

5. Ünite

G	U	L	L	M	O	H	T	Z	Z			
J	U	R	Z	I	N	S	Z	V	A			
M	Z	R	S	E	N	O	I	I	R	G		
T	V	A	S	E	N	Y	U	B	T			
P	U	T	S	K	I	V	A	A				
K	B	L	F	H	T	S	G					
J	G	S	U	Y	M	C	A	D	K	O		
Y	A	N	A	S	Z	C	M	O	D			
Y	E	T	E	N	E	K	K	M	V			
O	A	P	A	Z	A	R	L	A	M	A	U	R
Z	M	T	R	E	Y	A	M	R	E	S	R	G
U	A	S	I	M	B	N	O	K	S	U		
S	G	R	D	J	R	E	N	E	Z	I	L	

6. Ünite

A	C	O	G	U	C	U	L	U	K	S	E	
B	M	R	J	Y	B	Y	T	T	M			
V	A	D	I	G	Y	T	K	S	E	M	Y	T
K	B	R	E	C	L	T	R	A	O	J	A	U
P	N	J	B	M	P	H	R	K	H	S	R	
C	P	F	O	K	S	C	K	R	A	U		
S	A	D	N	A	T	A	V	O	A	P	V	
K	G	R	A	V	S	M	S	L	A	Y		
S	A	N	A	Y	A	S	A	E	N	R	A	
M	O	N	A	R	S	O	D	N	A	S		
S	A	S	A	V	B	K	R	K	Y	O	A	
M	V	S	R	A	G	I	L	O	A	R	M	
K	D	R	K	R	N	Z	I	A	N	L	P	A

7. Ünite

N	A	K	I	R	Y	U	R					
M	E	F	E	A	V	C	Z	A	R			
D	I	I	O	U	F	U	T	K				
Y	U	M	F	R	A	Y	I	R	A	M		
A	P	S	N	C	U	R	B	K	V			
N	R	M	N	G	K	V	R	S	U	N		
A	K	I	T	I	L	O	P	D	M	O	R	
K	A	Z	A	K	I	S	T	A	N	V	S	
A	S	K	E	R	V	D	G	Z	C	A	T	
O	Z	B	E	K	I	S	T	A	N	U	A	
S	A	V	I	S	K	D	R	K	R	N	H	
N	N	A	C	Y	A	B	R	E	Z	A	P	H

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

I. ÜNİTE			
1	B	11	B
2	D	12	D
3	B	13	C
4	D	14	D
5	A	15	C
6	B	16	D
7	C	17	B
8	B	18	B
9	D	19	C
10	C	20	C

II. ÜNİTE			
1	C	11	C
2	B	12	D
3	A	13	D
4	A	14	A
5	C	15	A
6	D	16	B
7	C	17	C
8	B	18	A
9	C	19	B
10	B	20	D

III. ÜNİTE			
1	A	11	A
2	C	12	A
3	D	13	B
4	D	14	A
5	D	15	A
6	A	16	C
7	C	17	A
8	B	18	D
9	C	19	D
10	C	20	B

IV. ÜNİTE			
1	C	11	B
2	C	12	C
3	D	13	D
4	D	14	B
5	C	15	A
6	B	16	D
7	D	17	B
8	A	18	D
9	B	19	D
10	B	20	C

V. ÜNİTE			
1	D	11	B
2	B	12	C
3	D	13	B
4	A	14	A
5	B	15	D
6	C	16	C
7	A	17	A
8	D	18	B
9	B	19	C
10	C	20	C

VI. ÜNİTE			
1	B	11	C
2	B	12	A
3	A	13	A
4	D	14	C
5	A	15	B
6	D	16	C
7	B	17	D
8	D		
9	D		
10	D		

VII. ÜNİTE			
1	D	11	D
2	B	12	A
3	B	13	D
4	C	14	B
5	B	15	C
6	A	16	D
7	C	17	C
8	D	18	C
9	A	19	B
10	C	20	D

SÖZLÜK

A

antropoloji: İnsan kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim, insan bilimi.

arkeoloji: Kazı bilimi.

ayrımcılık: Ayrımcı olma durumu.

B

bakı: Özellikle dağlık yörelerde bir yamacın güneş ışınlarına, güneye veya kuzeye karşı konumunu belirleyen bunun sonucu olarak da doğal şartlarını tespit eden durumu.

barbar: Uygarlaşmamış, kaba saba, ilkel topluluk.

barkod: Her türlü ticaret malına konulabilen, o malla ilgili stok, fiyat gibi bilgileri içeren, değişen genişlikte çubuklar biçiminde, elektronik tarayıcıyla okunabilen simge.

basınç: Hava kütlesi, ağırlık vb. bir gücün bir yüzey üzerine etkide bulunması.

bedesten: İçinde kumaş, mücevher, silah ve benzeri değerli eşyanın satıldığı kapalı çarşı.

boy: 1. Ortak bir soydan türediklerine inanılan geleneksel topluluk. 2. Kabile.

Ç

çoğulculuk: Yönetimde çeşitli eğilimlerin, düşüncelerin, etkisini kabul eden siyasi yöntem.

D

darüşşifa: Türk-İslam devletlerinde sağlık hizmeti veren kuruluş.

destan: Tarih öncesinin tanrıları, tanrıçaları, yarı tanrıları ve yiğitleriyle ilgili olağanüstü olayları öyküleyici bir yöntemle ve koşuk olarak anlatan en eski bir yazınsal tür.

dilekçe: Bir isteği bildirmek amacıyla yazılmış, altında dilekçinin açık adresi ve imzası bulunan ve resmî bir makama sunulan yazı.

E

endüstri: Ham maddeleri işlemek, enerji kaynaklarını yaratmak için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü, sanayi.

erozyon: Yer kabuğundaki kayaların akarsu, rüzgâr gibi faktörlerle yıpratılıp taşınması, aşınım.

esans: Bitkilerden türlü yollarla çıkarılan veya kimyasal yöntemlerle yapılan, kokulu ve uçucu sıvı.

eskimo: Kuzey kutup bölgesinde yaşayan bir insan topluluğu.

etnik: Köken bakımından farklı olma durumu. Bir ırka bağlı soyla ilgili.

evren: Sonsuz uzay ve uzay içindeki gök varlıklarının tümü.

F

filoloji: Bir dilin yazılı belgelerinin dilsel ve tarihsel açıdan incelenmesi.

fosil: Geçmiş zamanlarda yaşamış hayvanların veya bitkilerin yer kabuğu içindeki kalıntıları ve izleri.

G

göreceli: Mutlak olmayan, nispi; varlığı başka bir şeyin varlığına bağlı olan.

gözlemevi: 1. Gök gözlemleri yapan, gök cisimlerini ve olaylarını inceleyen yer. 2. Rasathane.

güzergâh: Uğranılarak geçilecek yerler, yol üstü yerler.

H

hak: Hukukun, adaletin gerektirdiği ve birine ayırdığı şey, kazanım, kazanç.

ham madde: Maddelerin işlenmeden önceki doğal durumu.

han: Genellikle uzun yollarda yol üzerinde,

kentlerde, kasabalarda yolcuların hayvanlarıyla birlikte konaklamalarına yarayan yapı.

hicret: 1. Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçü. 2. İslam takviminin başlangıcı.

hidroelektrik: Su gücüyle elde edilen elektrik enerjisi.

I

irk: Kalıtsal öz yapıları bir olan insanların oluşturduğu doğal topluluk.

i

icat: Daha önce var olmayan bir aleti, makineyi, aracı vb. oluşturma; buluş.

iglo: Eskimoların geçici veya sürekli olarak kullandığı sıkılaştırılmış buz yapısı.

ikamet: Sürekli olarak kalma, oturma.

iklim: Belirli bir alanda uzun süre yaşanan meteorolojik olayların ortalama durumu.

imece: Kırsal topluluklarda köylünün zorunlu veya isteğe bağlı işlerinin köylülerce eşit şartlarda emek birliğiyle gerçekleştirilmesi.

istatistik: Bir sonuç çıkarmak için verileri düzenli bir biçimde toplayıp sayı olarak belirtme.

J

jeopolitik: İçinde bulunduğu coğrafyanın ve onun yanı sıra ekonominin, nüfusun vb. bir devletin politikası üzerindeki etkisi.

jeotermal: Yer altında kaldığı ya da yer altından geçtiği için ısısı yüksek olan.

K

kamuoyu: Bir sorun hakkında halkın düşüncesi, kanısı.

kavim: Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu, budun.

keşif: Var olduğu bilinmeyen bir şeyin ortaya çıkarılması.

kırsal: Toplu yaşamdan uzak, az nüfuslu bölge.

kışlak: Göçebe insanların yayladan inerek

hayvanları ile kışı geçirdikleri, konakladıkları yer.

kıta: Çevresi büyük deniz ve okyanuslarla çevrili büyük toprak parçası, ana kara.

kızak: Kar ya da buz üzerinde kayarak yol alan tekerleksiz taşıt.

korsan: Gemilere saldıran, gemileri ele geçirip yağmalayan deniz haydudu.

kültür: Bir toplumun duyuş ve düşünüş birliğini oluşturan gelenek durumundaki her türlü yaşayış, düşünce ve sanat varlıkları.

M

mâni: Türk halk yazınında, genellikle söyleyeni, yazanı bilinmeyen, birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri birbiriyle uyaklı, üçüncü dizesi serbest durumda bulunan, her biri yedişer heceli dört dizeden oluşan koşuk türü.

maniheizm: III. yüzyılda Pers İmparatorluğu'nda ortaya çıkan ve Uygur Devleti'nin de benimsediği din.

meddah: Eskiden kahvehane gibi yerlerde hoş öyküler anlatarak, taklitler yaparak halkı eğlendiren sanatçı.

medrese: İslam ülkelerinde, genellikle dinî bilimlere uygun bilgilerin okutulduğu öğretim kurumu.

mera: Hayvan otlatılan yer, salmalık, yaylak, öre.

meslek: Bir kimsenin kendine temel çalışma alanı edindiği, geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş.

mezhep: Bir dinin anlayış ve görüş ayrılıkları dolayısıyla ortaya çıkan, belirli kuralları kendi içinde tutarlı inanç ve davranış bütünlüğü bulunan büyük kollarından her biri.

N

nanoteknoloji: Maddenin atomik veya moleküler boyutta işlenerek mikroskobik boyutta ürünlerin üretilmesi yöntemi.

nesil: Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş,

aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu.

ninni: Küçük çocukları uyuturken hafif sesle söylenen bir tür türkü.

nükleer: Atom çekirdeğiyle ilgili, çekirdek-sel.

O

okyanus: Kıtaları birbirinden ayıran deniz, ana deniz, umman.

oligarşi: Siyasal gücün birkaç kişilik bir grubun elinde toplandığı yönetim, aristokrasinin daralmış biçimi, takım erki.

Ö

özgürlük: 1-Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme veya davranma, herhangi bir şarta bağlı olmama durumu, serbestî. 2-Her türlü dış etkidenden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumu, hürriyet.

P

panayır: Belli zamanlarda ve genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan, sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar.

parlamento: Başlıca görevi yasama, devlet bütçesini çıkarma, hükûmeti denetleme olan ve üyeleri halkoyu ile belirli bir süre için seçilen meclis veya meclisler, yasama kurulu, yasama meclisi, yasama organı.

patent: 1. Buluş belgesi.

plato: Akarsular tarafından derin biçimde yarılmış yüksek düzlükler, yayla.

R

radyasyon: Elektromanyetik dalgalar veya parçacıklar biçimindeki enerji yayımı ya da aktarımıdır.

rafineri: Ham petrolün işlenip benzin, dizel

vb. petrol ürünlerine dönüştürüldüğü üretim merkezi.

S

salgın: Bir hastalığın veya başka bir durumun yaygınlaşması ve birçok kimseye birden bulaşması.

sera: Sebze ve meyvelerin yetiştirildiği ve hava şartlarına karşı korunduğu cam ve naylonla kaplı yer.

sendika: İşçilerin veya işverenlerin iş, kazanç, toplumsal ve kültürel konular bakımından çıkarlarını korumak ve daha da geliştirmek için aralarında kurdukları birlik.

sermaye: 1. Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı, anamal.

sorumluluk: Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet.

T

telif: Kişinin her türlü fikri emeği ile meydana getirdiği ürünler üzerinde hukuken sağlanan haklardır.

teori: Birbirinden farklı birçok gözlem ve deneyi açıklayabilen, henüz yapılmamış gözlem ve deneyler için öngörüler veren, birbirine bağlı önermeler sistemi, kuram.

ticaret: Ürün, mal vb. alım satımı.

toy: İslamiyet öncesinde Türk devletlerinde devlet işlerinin görüşülüp tartışıldığı ve yasama, yürütme, yargı yetkisinin kullanıldığı meclis.

töre: Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü, âdet.

V

vakıf: Bir hizmetin gelecekte de yapılması için belli şartlarla ve resmî bir yolla ayrılarak bir topluluk veya bir kimse tarafından bırakılan mülk, para.

varsayım: Deneylerle henüz yeter derecede doğrulanmamış ancak doğrulanacağı umulan teorik düşünce, faraziye, hipotez.

Y

yargı: 1. Kavrama, karşılaştırma, değerlendirme vb. yollara başvurularak kişi, durum veya nesnelerin eleştirici bir biçimde değerlendirilmesi, hüküm. 2. Yasalara göre mahkemece bir olay veya olgunun doğuşuna etken olan sebeplerin de göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi sonucu verilen karar.

yasama: Yasa koyma, yasa yapma.

yaylak: Yaylacıların hayvanlarıyla birlikte yaz mevsimini geçirdikleri, hayvanların yayılıp otlamasına uygun yer, yüksek yer otlağı.

yürütme: Merkezî yönetim ve yerinden yönetim kuruluşlarının hepsi.

yüz ölçümü: 1. Bir yerin veya bir şeyin yüzeyini ölçme. 2. Bu ölçme sonunda ortaya çıkan miktar.

Z

ziraat: İnsanlara gerekli olan giyecek ve yiyecek maddelerini temin için toprağı işleme, bitki ve hayvan yetiştirme sanatı, tarım.

KAYNAKÇA

3-6 Ekim 2013, Uluslar Arası İpek Yolunda Türk Dünyası Ortak Kültür Mirası Konferansı Bildiri
Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Ç. Püsküllüoğlu, A. (2007). Çağdaş Türkçe Sözlük. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Çeçen, A. (2021). Türk devletleri. Astana Yayınları.

Işık, H. (2017). "Tarihi İpek Yolu ve Tarih Bölümü Öğrencilerinin Bu Yol Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi". Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi.

MEB. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar).

Özçelik, A. Cahiliye Toplumunun Sosyo-Kültürel Yapısı. Cahiliye Dönemi.

Yereli, A. B. (2014). Yeniden Canlanan İpek Yolu'nda Ekonomik Stratejiler.

İNTERNET KAYNAKÇASI

<https://aregem.ktb.gov.tr/TR-202374/turk-kahvesi-kulturu-ve-gelenegi.html>

Erişim Tarihi: 23.02.2022

https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.804/index.html#/main/curriculum-

Erişim Tarihi: 30.08.2021

<http://www.gap.gov.tr/gap-nedir-sayfa-1.html>

Erişim Tarihi: 30.08.2021

<https://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-teskilati-ve-turkiye.tr.mfa>

Erişim Tarihi: 30.08.2021

<https://sozluk.gov.tr/>

Erişim Tarihi: 30.08.2021

GÖRSEL KAYNAKÇA

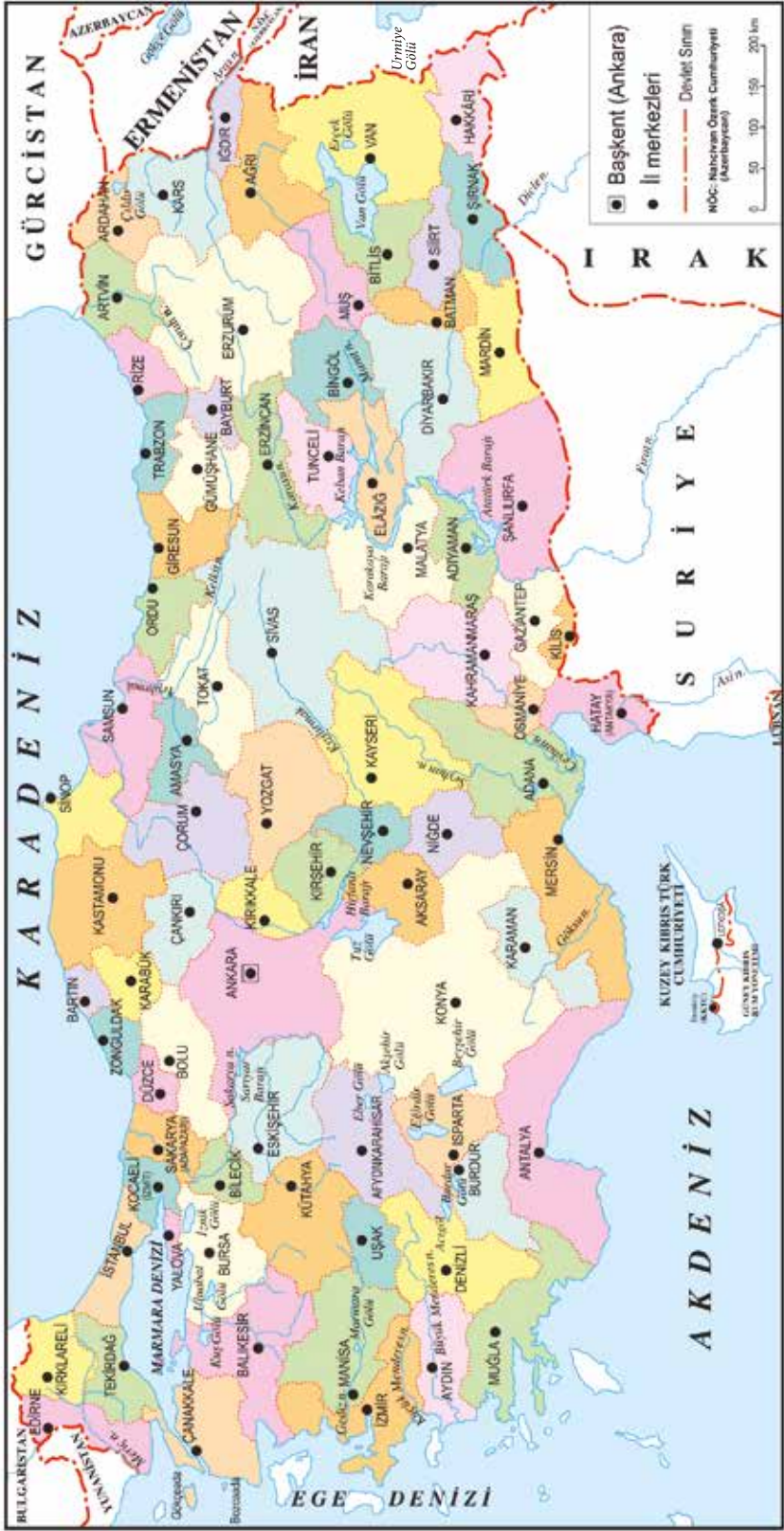
SAYFA NO	GÖRSEL NO	LİNK ve ID NO	ERİŞİM TARİH
Aşağıda ki görsellerden ID numaraları yazılı olanlar freepik sitesinden satın alınarak kullanılmıştır.			
8	1.1	https://www.alanya.bel.tr/Haber/10683/BELEDIYEDEN--EB-RU--KURSU	14.01.2021
10	1.2	freepik ID no: 6196665	9.12.2021
12	1.3	freepik ID no: 10615735	27.01.2021
16	1.4	freepik ID no: 8433140	11.01.2021
16	1.5	freepik ID no: 9543712	9.12.2020
19	1.6	freepik ID no: 10957191	29.01.2021
25	1.7	freepik ID no: 4806996	2.01.2021
26	1.8	freepik ID no: 4343093	2.01.2021
38	2.1	https://kahramanmaras.bel.tr/kahramanmaras-ceyiz-oyma-sandigi	28.01.2021
46	2.2	freepik ID no: 1963091	19.01.2021
46	2.3	https://dergi.diyaret.gov.tr/makaledetay.php?ID=33732	27.04.2022
46	2.4	freepik ID no: 9489574	19.01.2021
47	2.5	Fotoğraf Hasan Çınar tarafından çekilmiştir.	
55	2.6	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
55	2.7	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
55	2.8	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
55	2.9	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
56	2.10	https://www.selcuklu.bel.tr/ilcemiz/detay/298/karatay-medresesi.html	20.11.2020
56	2.11	https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/erzurum/gezilecekyer/cifte-minareli-medrese	20.11.2020
56	2.12	https://www.kayseri.bel.tr/kesfet-listeleme/doner-kumbet	20.11.2020
56	2.13	https://antalya.ktb.gov.tr/Resim/60328,222222222yivliminarejpg.png?0	25.04.2021
56	H.2.1	Millî Eğitim Bakanlığı Arşivi: http://meb.ai/erMmy	16.05.2021
56	2.14	https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/erzincan/gezilecekyer/ma-ma-hatun-hani	20.11.2020
56	2.15	https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tokat/gezilecekyer/yagi-basan-medreses-cukur-medrese	20.11.2020
56	2.16	https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sivas/gezilecekyer/dvrg-u-lu-cam-ve-darussfasi	20.11.2020
56	2.17	https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/diyarbakir/gezilecekyer/malabad-koprusu	20.11.2020

57	2.18	freepik ID no: 9489574	19.01.2021
59	2.19	freepik ID no: 6196665	9.12.2021
61	H.2.2	https://www.gaziantep.bel.tr/uploads/2020/07/4306.pdf	1.05.2021
68	3.1	Fotoğraf Fatih Çam tarafından çekilmiştir.	
71	H.3.1	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
73	H.3.2	freepik ID no: 2611268	9.12.2020
75	H.3.3	https://www.harita.gov.tr/urun/turkiye-fiziki-haritasi/193	16.05.2021
76	H.3.4	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
76	3.2	Fotoğraf Mehmet Arif Aslan tarafından çekilmiştir.	
77	3.3	freepik ID no: 1093181	21.02.2022
77	H.3.5	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
80	H.3.6	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
82	H.3.7	https://webdosya.csb.gov.tr/db/cevreselgostergeler/haberler/2018-nufus-yog-20190205094934.PNG	24.01.2021
83	3.4	https://cdnuploads.aa.com.tr/uploads/Contents/2020/11/07/thumbs_b_c_f69127c4a7fdb52208ea2276326e5cce.jpg?v=121054	23.02.2022
83	H.3.8	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
83	3.5	freepik ID no: 6427556	9.12.2020
91		Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
92		freepik ID no: 4844774	21.02.2022
93		https://www.harita.gov.tr/urun/turkiye-fiziki-haritasi/193	16.05.2021
94	4.1	freepik ID no: 4078852	9.12.2020
95	4.2	freepik ID no: 4078852	9.12.2020
95	4.3	freepik ID no: 2875613	9.12.2020
96	4.4	freepik ID no: 1103748	17.01.2021
97	4.5	freepik ID no: 4078852	9.12.2020
97	4.6	freepik ID no: 7499001	23.01.2021
101	4.7	freepik ID no: 6261715	21.02.2022
102	4.8	Fotoğraf Kadir Kurnaz tarafından çekilmiştir.	
107		freepik ID no: 10173643	21.02.2022
109		freepik ID no: 7199782	31.12.2020
109		freepik ID no: 20441600	21.02.2022
109		Fotoğraf Mehmet Arif Aslan tarafından çekilmiştir.	
110		freepik ID no: 4330659	9.12.2020
112	5.2	https://ordu.tarimorman.gov.tr/IcerikResimleri/HaberResimleri/2020/A%c4%9eUSTOS/1%20eyl%c3%bcl%20avc%c4%b1l%c4%-b1k.jpg?RenditionId=3	28.04.2022
112	5.3	freepik ID no: 4951542	9.12.2020
112	5.4	freepik ID no: 4951542	9.12.2020
113		freepik ID no: 8961379	9.12.2020

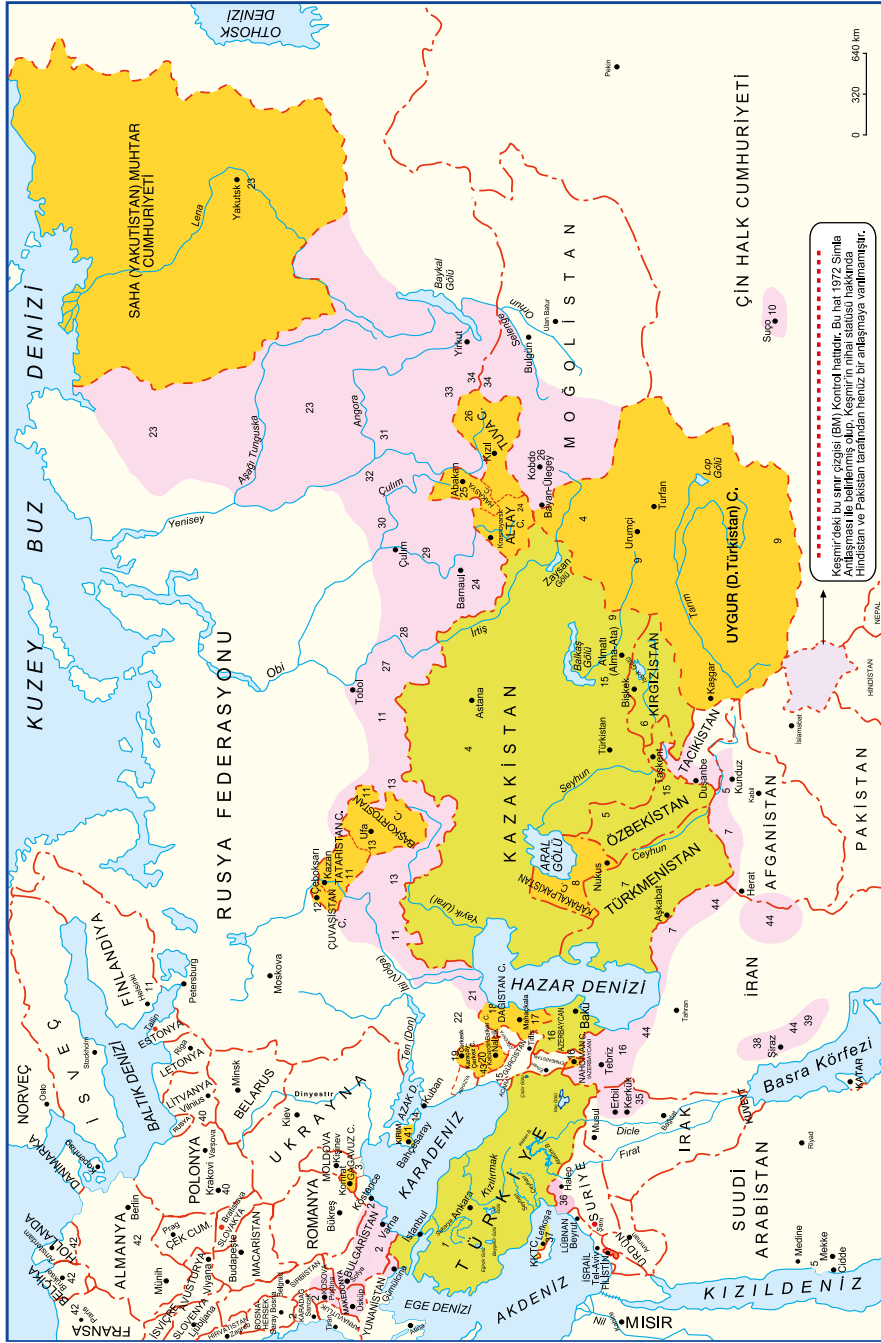
113	5.6	freepik ID no: 9586816	9.12.2020
113	5.7	freepik ID no: 6868245	9.12.2020
113	5.8	freepik ID no: 4385940	9.12.2020
116	H.5.1	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
118	5.9	freepik ID no: 6427556	9.12.2020
118	5.10	freepik ID no: 2876553	9.12.2020
118	5.11	freepik ID no: 8755603	9.12.2020
119	5.12	freepik ID no: 10292698	9.12.2020
119	5.13	freepik ID no: 1034240	9.12.2020
119	5.14	freepik ID no: 11243139	9.12.2020
119	5.15	freepik ID no: 4847180	9.12.2020
119	5.16	freepik ID no: 10907042	9.12.2020
119	5.17	freepik ID no: 6376777	10.12.2020
120	5.18	freepik ID no: 9543712	9.12.2020
120	5.19	freepik ID no: 9543712	9.12.2020
123	5.20	https://dsi.gov.tr/Galeri/ResimGaleriDetay/613	10.12.2020
124	5.21	https://www.suski.gov.tr/icerik/39/75/ataturk-baraji#.X9IF_9gzaUk	10.12.2020
127	H.5.2	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
129	5.22	https://tokat.defterdarligi.gov.tr/2020/02/24/31-vergi-haftasi-kutlaniyor/	31.05.2021
135	5.23	freepik ID no: 9650551	14.12.2020
137	5.24	freepik ID no: 9831163	16.12.2020
138	5.25	http://mardin.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/04150857_isgb_head.jpg	31.05.2021
140		Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
140		Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
145		Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
145		freepik ID no: 4847180	9.12.2020
145		freepik ID no: 11243139	9.12.2020
145		freepik ID no: 1436082	24.02.2022
145		freepik ID no: 8755603	9.12.2020
146	6.1	freepik ID no: 9587709	24.12.2020
147	6.2	freepik ID no: 4577501	21.12.2020
147	6.3	freepik ID no: 9486472	22.12.2020
147	6.4	freepik ID no: 6031629	21.12.2020
147	6.5	freepik ID no: 6895143	22.12.2020
147	6.6	freepik ID no: 10947915	21.12.2020
147	6.7	freepik ID no: 10061905	22.12.2020
147	6.8	freepik ID no: 10714078	17.01.2021
147	6.9	freepik ID no: 9643412	22.12.2020

149	6.10	freepik ID no: 11235372	23.12.2020
154	6.11	freepik ID no: 3533302	24.12.2020
154	6.12	freepik ID no: 9174571	24.12.2020
154	6.13	freepik ID no: 10601916	24.12.2020
154	6.14	freepik ID no: 10174107	21.02.2022
159	6.15	https://kurumsal.15temmuz.gov.tr/#billboard	21.01.2021
160	6.16	https://www.ohu.edu.tr/sayfa/omer-halisdemir-kimdir	30.12.2020
162	6.17	freepik ID no: 1311339	31.12.2020
162	6.18	freepik ID no: 5238416	31.12.2020
162	6.19	freepik ID no: 8495555	31.12.2020
162	6.20	freepik ID no: 9204967	30.12.2020
162	6.21	freepik ID no: 3815747	21.01.2021
162	6.22	freepik ID no: 9174571	21.01.2021
162	6.23	freepik ID no: 10700739	31.12.2020
162	6.24	freepik ID no: 5900546	17.02.2022
163	6.25	freepik ID no: 3585430	2.01.2021
163	6.26	freepik ID no: 9926278	2.01.2021
166	6.27	freepik ID no: 6962713	1.01.2021
166	6.28	freepik ID no: 6962723	1.01.2021
166	6.29	freepik ID no: 6962731	1.01.2021
166	6.30	freepik ID no: 6962849	1.01.2021
166	6.31	freepik ID no: 6962857	1.01.2021
166	6.32	freepik ID no: 6962869	1.01.2021
167	6.33	freepik ID no: 5778128	18.01.2021
174	7.1	freepik ID no: 3322236	30.01.2021
175	H.7.1	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
176	7.2	freepik ID no: 8968507	14.01.2021
176	7.3	freepik ID no: 9070891	23.01.2021
177	7.4	https://cdnuploads.aa.com.tr/uploads/Contents/2021/07/03/thumbs_b_c_11f83496f13d68ed9cc84b6b3ecd53a3.jpg?v=111029	24.02.2022
177	7.5	https://www.ayu.edu.tr/guncel_detay/416/ahmet-yesevi-universitesiinde-47-ek-kontenjan	8.01.2021
177	H.7.2	Vektörel Çizim (Mehmet Arif Aslan)	
177	7.6	https://www.kulturportali.gov.tr/portal/ataturk-un-hayati	10.05.2021
177	7.7	https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ozbekistanda-hoparlor-ile-ezan-okunmaya-basladi-/959126	8.01.2021
177	7.8	https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tikadan-libyada-engellilere-tekerlekli-sandalye-destegi/2061473	8.01.2021
177	H.7.3	https://www.harita.gov.tr/uploads/files/products/bagim-siz-turk-cumhuriyetleri-siyasi-haritasi-1566.pdf	17.02.2022

179	7.9	freepik ID no: 3817799	14.01.2021
179	7.10	freepik ID no: 8155620	14.01.2021
179	7.11	freepik ID no: 3226285	14.01.2021
179	7.12	freepik ID no: 3415997	14.01.2021
179	7.13	freepik ID no: 7379627	14.01.2021
179	7.14	freepik ID no: 5975370	14.01.2021
179	7.15	freepik ID no: 9249108	14.01.2021
179	7.16	freepik ID no: 9113657	14.01.2021
179	7.17	https://eskisehir.ktb.gov.tr/TR-158758/bor.html	14.01.2021
179	7.18	freepik ID no: 4438798	14.01.2021
179	7.19	freepik ID no: 6438575	14.01.2021
179	7.20	freepik ID no: 7286421	14.01.2021
182	7.21	freepik ID no: 9386667, 7250457, 7286072, 9445348	28.01.2021
184	7.22	freepik ID no: 6346157	14.01.2021
184	7.23	freepik ID no: 7738464	31.01.2021
184	7.24	freepik ID no: 3799722	14.01.2021
184	7.25	https://www.alanya.bel.tr/Haber/10683/BELEDIYEDEN--EB-RU--KURSU	14.01.2021
184	7.26	freepik ID no: 6118928	14.01.2021
184	7.27	Fotoğraf Mehmet Arif Aslan tarafından çekilmiştir.	
184	7.28	freepik ID no: 8493879	14.01.2021
184	7.29	freepik ID no: 7926963	14.01.2021
184	7.30	freepik ID no: 9084487	14.01.2021
184	7.31	freepik ID no: 7567618	14.01.2021
216		Millî Eğitim Bakanlığı Arşivi: http://meb.ai/erMmy	13.06.2021
217		Millî Eğitim Bakanlığı Arşivi: http://meb.ai/erMmy	13.06.2021

TÜRK DÜNYASI HARİTASI

ÖZERK CUMHURİYETLER

a) Başkortostan C.	Ufa g) Saha (Yakutistan) Muhtar C.	Yakutsk
b) Çuvaşistan C.	Çeboksarı g) Tuva C.	Kızı
c) Dağıstan C.	Mahaçkala h) Uygur (D. Türkistan) C.	Urumçi
d) Gagavuz C.	Komrat i) Tataristan C.	Kazan
e) Kabardin-Balkar C.	Nalçık j) Altay C.	Krasnoyarsk
f) Karakalpakstan C.	Nukus j) Hakasya C.	Abakan
	Nahçıvan k) Karacay-Çerkes C.	Çerkesk

BAĞIMSIZ DEVLETLER

a) Azerbaycan C.	Bakü
b) Kazakistan C.	Astana
c) Kırgız C.	Bişkek
d) Kuzey Kıbrıs Türk C. (KKTC)	Lefkoşa
e) Özbekistan C.	Taşkent
f) Türkiye Cumhuriyeti	Ankara
g) Türkmenistan C.	Aşgabad

İŞARETLER

Devlet sınırı	---
Özerk cumhuriyet ve vilayet sınırı	- - -
Bağımsız Türk devletleri	■
Özerk cumhuriyet, eyalet ve vilayetler	■
Özerk olmayan Türk bölgeleri	■
Kanal (Süveyş Kanalı)	~

1. Türkiye Türkleri
2. Balkan Türkleri
3. Gagavuz Türkleri
4. Kazaklar
5. Özbekler
6. Kırgızlar
7. Türkmenler
8. Karakalpaklar
9. Uygurlar
10. Sarı Uygurlar ve Salırlar
11. Tatarlar
12. Çuvaşlar
13. Başkurtlar
14. Kırımçaklar
15. Ahıska Türkleri
16. Azerbaycan Türkleri
17. Dağıstan Türkleri
18. Kumuklar
19. Karacaylar
20. Balkarlar (Malkarlar)
21. Nogaylar
22. Stavropol Türkmenleri
23. Saha (Yakut) Türkleri
24. Altay Türkleri
25. Hakaslar
26. Tuva Türkleri
27. Tobol Tatarları
28. Barabalar
29. Şorlar
30. Çulım
31. Kumandı
32. Kandak
33. Karagas
34. Uranhay
35. Irak Türkleri
36. Suriye Türkleri
37. Kıbrıs Türkleri
38. Kaşgaylar
39. Hamse Türkmenleri
40. Karaim Türkleri
41. Kırım Türkleri
42. Avrupa'daki Türkler
43. Kabardin-Balkar Türkleri
44. İran Türkleri